

ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ
ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER+

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΕΡΡΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΡΓΟΥ: Βαφειάδης Βασίλης-Δραμπάζη Στέλλα

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ-Δι/ντής Πολιτισμού Ν.Α. Σερρών
Οικονομολόγος-Εικαστικός

ΕΡΕΥΝΑ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Στέλλα Δραμπάζη-Δι/ντρια ΝΕΠΟΣ
Πτυχιούχος ΤΕΕΦΑ

ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
LEADER+

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η σκοπιμότητα σύνδεσης των πολιτιστικών στοιχείων και χαρακτηριστικών της περιοχής με τις επενδύσεις και τις τοπικές αναπτυξιακές ενέργειες.
2. Πολιτιστικά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης.

B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.

1. Επωνυμία – Αναγνωρισιμότητα – Ιδιαιτερότητα – Αισθητική - Καθιέρωση
2. Βασικές ερωτήσεις και υποθετικές απαντήσεις για τη δημιουργία ενός Μύθου.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΗ

Δ. ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ε. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ - ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ζ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER+.

Η σύνταξη της εμπειρογνωμοσύνης στηρίχτηκε στους στόχους και τη Στρατηγική του τοπικού Προγράμματος LEADER+, όπως αυτά καθοριστήκαν από την «Αναπτυξιακή Εταιρεία Σερρών – Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ» στην Αναμορφωμένη Πρόταση Σχεδίου του συγκεκριμένου προγράμματος.

Βασική επιδίωξη, που υπηρετεί τους στόχους του προγράμματος είναι, η αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής με όρους ποιότητας και αειφορίας. Η αξιοποίηση αυτών των ιδιαίτερων στοιχείων της κάθε περιοχής, ενισχύει την ταυτότητά της, βοηθά στη σύνδεση των προϊόντων και παρεχόμενων υπηρεσιών με αυτή την ταυτότητα, συμβάλλει στην αναγνωρισιμότητά τους και στην διακριτή θέση τους στην αγορά.

Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι «η αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής προβλέπει τη βέλτιστη διασύνδεση των προαναφερθέντων (φυσικών και πολιτιστικών) πόρων μέσω της διοχέτευσης τοπικών προϊόντων ποιότητας στο τουριστικό κύκλωμα το οποίο θα αποτελέσει το όχημα στην προσπάθεια της βελτίωσης της αναγνωρισιμότητας και της τόνωσης της εξωστρέφειας ολόκληρου του τοπικού παραγωγικού συστήματος.....», θεωρούμε ότι η σχέση «πολιτιστικής ταυτοποίησης» των προϊόντων και υπηρεσιών με τον πολιτισμό της περιοχής αποτελεί δυναμικό στοιχείο του προγράμματος.

Γιατί είναι όμως απαραίτητη αυτή η σύνδεση;

Σε μια εποχή πλήρως ανταγωνιστική που έχει σχεδόν εξαντλήσει τα όρια ποσοτικής προσφοράς και η μαζική κατανάλωση φαίνεται να ικανοποιείται από παραγωγικές δυνάμεις και αγορές ισχυρότερες και πολύ φθηνότερες (π.χ. Κίνα, Λατινική Αμερική, Τουρκία Βουλγαρία κ.ά.) αυτό που φαίνεται να αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα στις οικονομίες μικρής κλίμακας, είναι η ποιότητα και η ταυτότητα των προϊόντων.

Η ποιότητα των προϊόντων συνδέεται κατά κύριο λόγο με τα χαρακτηριστικά παραγωγής, μεταποίησης, τυποποίησης και διάθεσης, που θα πρέπει να εξασφαλίζουν όλες τις σύγχρονες προδιαγραφές και πιστοποιήσεις. Αυτό όμως από μόνο του δεν είναι αρκετό αν δεν συνδέεται με την ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα του προϊόντος που θα το ξεχωρίσει από το πλήθος των άλλων ομοειδών προϊόντων της αγοράς.

Μια συγκεκριμένη περιοχή, μια γεωγραφική ενότητα όπως η συγκεκριμένη στην οποία φιλοδοξεί να παρέμβει το πρόγραμμα, αποτελεί μια ολότητα η οποία έχει την ιστορία της, τα φυσικά της χαρακτηριστικά, τα παραγωγικά της πλεονεκτήματα, όλα αυτά που μπορούν να την καταστήσουν ανταγωνιστική τόσο στο πλαίσιο της εσωτερικής εθνικής αγοράς όσο και διεθνώς. Βασική επιλογή οποιασδήποτε στρατηγικής ανάπτυξης για μια τέτοια περιοχή θα πρέπει να είναι η συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων θετικών συγκριτικών στοιχείων για κάθε ένα προϊόν ξεχωριστά. Ταυτόχρονα θα πρέπει να υπάρχει μια σχέση αλληλοτροφοδότησης των επιμέρους προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών που να προσδίδει την επιπλέον προστιθέμενη αξία στο τελικό προϊόν.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι κάθε προϊόν φέρει με εμφανή τρόπο τα χαρακτηριστικά της περιοχής είτε αυτά αφορούν φυσικά γνωρίσματα, είτε πολιτιστικά στοιχεία.

Με τον τρόπο αυτό επιδιώκουμε να καταστήσουμε το προϊόν ή την υπηρεσία μας ξεχωριστή, διακριτή ιδιαίτερα ελκυστική για τον καταναλωτή ή χρήστη.

Ένα προϊόν που ξεχωρίζει γιατί έχει όνομα που συνδέεται με την προέλευσή του, γιατί έχει σχέση με την παράδοση και τον πολιτισμό της περιοχής του, γιατί έχει ποιότητα και ελκυστική παρουσίαση και προβολή είναι αυτό που επιδιώκουμε μέσα από τις επενδύσεις του LEADER+ και πιστεύουμε ότι μπορεί με τον τρόπο αυτό να είναι βιώσιμο και ανταγωνιστικό στην αγορά.

Το πρόγραμμα επιδιώκοντας την αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή και την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου «πακέτου» τουριστικών προϊόντων επιχειρεί να συνδέσει όλα τα πλεονεκτήματα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, με τρόπο που να βοηθά στη διαρκή αλληλοτροφοδότηση προϊόντων και υπηρεσιών. Το βασικό επιχείρημα αυτής της επιλογής απαντά στο βασικό ερώτημα του υποψήφιου επισκέπτη, καταναλωτή ή χρήστη.

Γιατί να προτιμήσουν αυτό το προϊόν, αυτή την υπηρεσία, αυτή την περιοχή, αυτή τη διαδρομή, αυτή τη συνεργασία;

Η απάντηση που πρέπει να δίνεται με την εξασφάλιση των στόχων του προγράμματος είναι:

Γιατί είναι ονομαστό, έχει ιστορία και παράδοση, έχει ποιότητα, είναι μέρος του πολιτισμού της περιοχής, συνδέεται με όλα τα άλλα που θα συναντήσει ερχόμενος εδώ.

Κεντρικό ρόλο στη προώθηση αυτού του ελκυστικού προϊόντος θα παίξει ο τρόπος που θα το συνδέσουμε με τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής, με τη βοήθεια αυτής της εμπειρογνωμοσύνης.

2. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Από το Βορειότερό της άκρο, την κοινότητα Προμαχώνα, μέχρι το Νοτιοανατολικό του Δ.Δ. Σφελινού, η περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος αποτελεί αντιπροσωπευτικό κομμάτι του Νομού Σερρών που δίνει πειστικά την εικόνα της πολυσύνθετης φυσικής και πολιτιστικής του μορφής.

Εναλλασσόμενα τοπία, φυσικές ομορφιές και ιδιαιτερότητες, ιστορία με πλούσια τα σημάδια της από την Αρχαιότητα, πληθυσμός διαφορετικών καταγωγών και παραδόσεων αποτελούν βασικά γνωρίσματα του τόπου.

Αυτά ακριβώς τα χαρακτηριστικά είναι που σηματοδοτούν την δυναμική που μπορεί να αποκτήσει η περιοχή αξιοποιώντας συνδυαστικά τις παραγωγικές της δυνατότητες, τα προϊόντα της γης της, τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει, τις φυσικές της ομορφιές, τα Μνημεία, τους Αρχαιολογικούς Χώρους, τους Παραδοσιακούς Οικισμούς, τα Λαϊκά της δρώμενα και τις Πολιτιστικές της δράσεις.

Αυτό που επιδιώκεται με την εμπειρογνωμοσύνη είναι η παράθεση όλων των απαραίτητων στοιχείων ώστε οι προτάσεις των υποψηφίων επενδυτών να ενσωματώνουν τοπικές αξίες που αφορούν τον πολιτισμό της περιοχής και μπορούν να προσδώσουν στο προϊόν τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και κυρίως ταυτότητα.

Επιχειρώντας να περιηγηθούμε σύντομα την περιοχή από τη μια της πλευρά ως την άλλη θα συναντήσουμε πολλά και ενδιαφέροντα στοιχεία.

Ξεκινώντας από την κεντρική πόλη εισόδου των Βορείων Βαλκανικών και Βαλτικών Χωρών στην Ελλάδα, την ακριτική κοινότητα Προμαχώνα, συναντά κανείς μία από τις πιο ενδιαφέρουσες περιοχές του Νομού που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη κυρίως στον τουριστικό τομέα.

Τμήμα της παλαιάς Επαρχίας Σιντικής που κατά τους Προϊστορικούς και Ιστορικούς χρόνους αναφέρονταν ως Παιονική ή Οδομαντική η περιοχή υπήρξε και συνεχίζει να είναι πέρασμα στρατηγικής σημασίας που της δίνει σημαντικά πλεονεκτήματα.

Ο Στρυμώνας, η Λίμνη Κερκίνη, το ιστορικό Ρούπελ, τα θερμά Λουτρά του Σιδηροκάστρου και του Αγγίστρου, τα πέτρινα Γεφύρια του Κρουσοβίτη στον υπέροχο κάμπο του Αχλαδοχωρίου, οι χώροι αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και άλλα πολλά συνθέτουν τα χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής που έχει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης και ακόμη μεγαλύτερης αύξησης της ήδη σημαντικής της επισκεψιμότητας.

Ντόπιοι, Βλάχοι, Πρόσφυγες από το Μελενίκο, Θρακιώτες, Πόντιοι και Μικρασιάτες αποτελούν τη σύνθεση του πληθυσμού που κρατά ζωντανές τις παραδόσεις, τα ήθη και τα

έθιμα, τις διατροφικές συνήθειες και άλλες ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με την καταγωγή της κάθε πολιτιστικής ομάδας.

Με κορυφαίες εκδηλώσεις τα τοπικά πανηγύρια, τα Αποκριάτικα έθιμα αλλά και πολλές, σύγχρονες δράσεις οι πολιτιστικοί σύλλογοι δίνουν το δικό τους παρόν εμπλουτίζοντας τη ζωή της περιοχής και αναδεικνύοντας το πλούσιο πολιτιστικό της απόθεμα.

Κατεβαίνοντας νοτιότερα της περιοχής Σιδηροκάστρου ανταμώνουμε το Δήμο Σκοτούσσας και τα χωριά Αμμουδιά, Γεφυρούδι, Μελενικίτσι, Νέα Τυρολόη και Παλαιόκαστρο με έδρα τη Σκοτούσσα (Αρχαία Κοτούσα). Και εδώ έχουμε συγκατοίκηση ανθρώπων με διαφορετικές καταγωγές, παραδόσεις, ήθη και έθιμα. Πλειοψηφούν βέβαια Ντόπιοι και ακολουθούν οι Πόντιοι και οι Θρακιώτες.

Παρά το γεγονός ότι η περιοχή δεν παρουσιάζει σημαντικό τουριστικό ενδιαφέρον έχει τη δυνατότητα να δώσει ιδιαίτερη ταυτότητα στα προϊόντα και στις υπηρεσίες της αξιοποιώντας τα πολιτιστικά της στοιχεία που είναι πλούσια σε παλαιότερες παραδόσεις και νεότερες δράσεις.

Με κορυφαία πολιτιστικά γεγονότα την μεγάλη εμποροπανήγυρη της Σκοτούσσας και τα Γεφυρουδιανά αλλά και πλήθος εθίμων όπως αυτά της «Μπάμπως», του «ραμπόλ», του «τσουβαρμέ», της «Βαρβάρας», του «ρυζόγαλου» κ.ά, ο πολιτισμός μέσω των συλλόγων χρωματίζει έντονα τη ζωή των ανθρώπων στη διάρκεια του χρόνου. Ακόμη σημαντικά στοιχεία θα βρει κανείς στις ιστορικές εκκλησίες του Παλαιόκαστρου, της Αμμουδιάς και του Μελενικιτσίου, στην Ιερά Μονή Αγίου Προδρόμου και στις λιθανάγλυφες βρύσες της περιοχής. Ξεχωριστής ομορφιάς τοποθεσία είναι το φαράγγι του Νυμφορέματος στα ορεινά του Μελενικιτσίου ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Σκοτούσσας.

Νότια της Σκοτούσσας και της Νέας Τυρολόης μία κεντρική, πεδινή περιοχή του Νομού με τα χωριά Αναγέννηση, Α. Καμήλα, Βαμβακιά, Μητρούση, Μονοκκλησιά και Προβατά αποτελεί την γεωγραφική ενότητα του Καποδιστριακού Δήμου «Καπετάν Μητρουσίου». Το Μητρούσι γενέτειρα του ήρωα Μακεδονομάχου Μητρούση Γκογκολάκη χάρισε την ιστορική ονομασία στο Δήμο που κράτησε όμως ως έδρα τον Προβατά που υπήρξε πάντα ένα κομβικό κεφαλοχώρι στο Νομό. Ντόπιοι, Θρακιώτες, Πόντιοι, Μικρασιάτες και λίγοι Σαρακατσάνοι συνθέτουν την πληθυσμιακή εικόνα του Δήμου που είναι κυρίως αγροτικός με κυριότερες παραγωγές αυτή του ρυζιού και του καλαμποκιού.

Η γιορτή της Μπάμπως (Γυναικοκρατία) στη Μονοκκλησιά, η «γιορτή ρυζιού» στον Προβατά, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις στο Μητρούση και στη Βαμβακιά, τα θρησκευτικά πανηγύρια και οι υπόλοιπες δράσεις των συλλόγων συνδέουν την σύγχρονη ζωή των κατοίκων με τις παραδόσεις που κράτησαν οι παλαιότεροι. Όπως και στις άλλες περιοχές

παρέμβασης ιδιαίτερες είναι και εδώ οι διατροφικές συνήθειες που εμπλουτίζουν με τις τοπικές συνταγές τη γαστρονομία του Νομού Σερρών.

Ανατολικά της περιοχής που μόλις περιγράψαμε, πολύ κοντά στην πόλη των Σερρών βρίσκεται ο Δήμος Λευκώνα, με τα χωριά Χριστός, Καλά Δέντρα και Λευκώνα.

Το παραγωγικό ενδιαφέρον στην περιοχή αυτή τα τελευταία χρόνια στρέφεται κυρίως στη Μεταποίηση και στις Υπηρεσίες χωρίς βέβαια να εγκαταλείπεται και η Αγροτική Παραγωγή.

Έχοντας στην καρδιά της τη Βιομηχανική Περιοχή Σερρών η μικρή αυτή ενότητα καθορίζεται σημαντικά από ένα πιο αστικοποιημένο μοντέλο ζωής που άμεσα συνδέεται με αυτό της πρωτεύουσας του Νομού.

Στα τρία χωριά διαμένουν κυρίως Πόντιοι, Ντόπιοι, Θρακιώτες και Μικρασιάτες ενώ από τις αρχές της δεκαετίας του 90 άρχισε να εγκαθίσταται σημαντικός αριθμός οικογενειών Ποντίων Ελλήνων από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Χαρακτηριστικά πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής είναι η διατήρηση των εθίμων που φέρουν οι παλαιότεροι και νεότεροι πρόσφυγες με πιο γνωστό τα «παρχάρια» που πραγματοποιούνται στο Λευκώνα από τον Ποντιακό Σύλλογο.

Στο κέντρο περίπου του Νομού Σερρών, νοτιοδυτικά της πόλης των Σερρών απλώνεται ο Δήμος Σκουτάρεως που περιλαμβάνει τα χωριά Αγία Ελένη, Αδελφικό, Βαμβακούσα, Κάτω Καμήλα, Κουβούκλιο, Κουμαριά, Κωνσταντινάτο, Πεπονιά και Σκούταρι.

Με κύρια απασχόληση την γεωργία αλλά και το εμπόριο, οι Ντόπιοι, Θρακιώτες και Μικρασιάτες κάτοικοι της περιοχής συνδέονται στενά με τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις τους που μένουν ζωντανές χάρη στις προσπάθειες των τοπικών Συλλόγων.

Τα «Αναστενάρια» στην Αγία Ελένη πανάρχαιο έθιμο της Θράκης αποτελούν την κορυφαία εκδήλωση που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πολλών επισκεπτών από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ακόμη οι παραδοσιακοί αγώνες πάλης, ιππασίας και σκοποβολής στο Σκούταρι, το έθιμο του «καλόγερου» και η «γιορτή καλαμποκιού» στην Αγία Ελένη.

Τα «Βαραδάτια» στο Κουβούκλιο, το «Αντάμωμα των Μικρασιατών» στο Κωνσταντινάτο και άλλες εκδηλώσεις συνθέτουν το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

Μετά την περιοχή του Δήμου Σκουτάρεως και νοτιοανατολικά των Σερρών εκτείνεται ο Δήμος Στρυμώνα όπου πέρα από τα καθαρά παραγωγικά χαρακτηριστικά (αγροτική παραγωγή – Μεταποίηση) συναντάμε και έντονα πολιτιστικά στοιχεία που προσδίδουν ζωντάνια και δυναμική στην προοπτική της γενικότερης Ανάπτυξης.

Αυτό που καθορίζει ιστορικά τα μέρη αυτά είναι για μία ακόμη φορά η σχέση με τον Στρυμώνα. Στους λόφους που είναι γύρω από το Νέο Σκοπό αναφέρεται ότι βρίσκονταν η

αρχαία «κόμη Ολδηνών» αλλά και από πιο πρόσφατες έρευνες η αρχαία Βέργη. Αντίστοιχα στη θέση του σημερινού Πεθελινού ήταν ο Παραλίμνιος «Ποθολινός» και το χωριό «Βερνάρατος» το σημερινό Παραλίμνιο.

Σήμερα η περιοχή καθορίζεται από την παρουσία των χωριών Βαλτοτόπι, Μεσοκώμη, Μονόβρυση, Νεοχώρι, Παραλίμνιο, Πεθελινό, Ψυχικό και Νέο Σκοπό που είναι και η έδρα του Δήμου. Και στην περίπτωση αυτή έχουμε πληθυσμούς τόσο ντόπιους όσο και προσφυγικούς με κυρίαρχη μάλλον την ομάδα των Θρακιωτών ιδιαίτερα στο Νέο Σκοπό.

Το Αρχαιολογικό ενδιαφέρον για την περιοχή είναι μεγάλο και τα πρόσφατα ευρήματα από τις ανασκαφές της ΚΗ΄ Εφορείας Αρχαιοτήτων στην νεκρούπολη του Νέου Σκοπού φανερώνει τον ιστορικό πλούτο μέσα από πλήθος αντικειμένων όπως μαρμάρια και χάλκινα αγάλματα, πήλινα ειδώλια, σκεύη, νομίσματα κ.ά. Το ίδιο σημαντικά στοιχεία υπάρχουν και στη θέση Βρυσούδια όπου ήταν το φυσικό λιμάνι της Λίμνης Αχινού και στη θέση Φυλάκιο, σημερινό Πεθελινό, όπου υπήρχε Παρόχθιος Οικισμός.

Αυτά σε συνδυασμό με τα πιο πρόσφατα πολιτιστικά στοιχεία συνιστούν μια πολυσύνθετη εικόνα πολιτισμού που προσφέρεται για αξιοποίηση όχι μόνο στην προοπτική προσέγγισης επισκεπτών αλλά και για την σύνδεσή τους με την οικονομία, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της περιοχής.

Σημαντική επίσης είναι η δραστηριότητα των νέων ανθρώπων που δημιουργούν, καινοτομούν και αναδεικνύουν τις παραγωγικές και πολιτιστικές δυνατότητες του τόπου της. Η Ανθοκομική έκθεση που πραγματοποιείται συνήθως τον Μάιο στη Μονόβρυση και προβάλλει την σπουδαία αυτή καλλιέργεια των κατοίκων της περιοχής είναι ταυτόχρονα ένα σπουδαίο πολιτιστικό αλλά και οικονομικό γεγονός. Οι «Γιορτές Καλοκαιριού» του Δήμου, το Φεστιβάλ εκδηλώσεων του «Ορφέα» Νέου Σκοπού κάθε Αύγουστο, το θρακικό έθιμο «Κουρμπάνι» οι εκδηλώσεις του περιβαλλοντικού – Αθλητικού Συλλόγου Πεθελινού αλλά και όλες οι άλλες που πραγματοποιούνται στα χωριά δημιουργούν μια πλούσια πολιτιστική εικόνα για το σύνολο της περιοχής.

Όλα αυτά σε συνδυασμό και με την προοπτική δημιουργίας Προπονητικού Κέντρου Κωπηλασίας στη Λίμνη Πεθελινού, μεγαλύτερης ανάπτυξης του Κέντρου Θεραπευτικής Ιππασίας, τη λειτουργία των τοπικών Λαογραφικών Μουσείων κ.ά, δίνουν το μέτρο των δυνατοτήτων της περιοχής που διακρίνεται για τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού της.

Δυναμικοί πυρήνες με ιδιαίτερα κοινωνικά πολιτιστικά και παραγωγικά στοιχεία είναι τα χωριά και οι οικισμοί που συνδέονται με την πόλη των Σερρών και βρίσκονται Βόρεια και Νοτιοανατολικά της, στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Ο Λαϊλιάς, τα δάση της Βροντούς και το Μενοίκιο όρος καθορίζουν αποφασιστικά την φυσιογνωμία όλου αυτού

του πεδίου μέσα στο οποίο αυτόνομα σχεδόν δημιουργήθηκαν, αναπτύχθηκαν, πέρασαν από διάφορες καταστάσεις αλλά συνεχίζουν να υπάρχουν με τον δικό τους χαρακτήρα το Μετόχι, ο Ξηρότοπος, η Ορεινή, οι Επτάμυλοι, ο Ελεώνας, το Χιονοχώρι και η Άνω Βροντού.

Δέκα χιλιόμετρα από τη Σέρρες, ο Οικισμός Μετόχι γνωστός για την Ιερά Μονή της Παναγίας της Βύσιανης τα τελευταία χρόνια προτιμάται από αρκετούς Σερραίους ως τόπος πρώτης ή δεύτερης κατοικίας.

Πιο πάνω στον Ξηρότοπο οι ντόπιοι κάτοικοι φημίζονται για τα κτηνοτροφικά τους προϊόντα ενώ ακόμη ψηλότερα ο οικισμός της Χρυσοπηγής, τόπος παραθεριστικών κατοικιών των παλαιών Σερραίων και η κοινότητα Ορεινής συνδέονται ολοένα και περισσότερο με τις προοπτικές ανάπτυξης του Λαϊλιά. Η ευρύτερη αυτή περιοχή έχοντας ήδη, με τη βοήθεια προηγούμενων προγραμμάτων LEADER, αποκτήσει υποδομές που καλύπτουν τις ανάγκες της επισκεψιμότητας και για τους 12 μήνες του χρόνου, έχει πολλά ακόμη περιθώρια αξιοποίησης του παραγωγικού, πολιτιστικού και φυσικού πλούτου που διαθέτει. Εδώ συναντάμε κυρίως τον πολιτισμό των ντόπιων που έμεινε λιγότερο επηρεασμένος από τις αστικές συνήθειες και φέρει ακόμη αυθεντικά τα σημάδια μιας σημαντικής παράδοσης. Αυτό καταγράφεται ιδιαίτερα στην Ορεινή όπου μέχρι και σήμερα υπάρχουν τοπικές ενδυμασίες, συνήθειες τοπικές, παραδόσεις, ήθη και έθιμα.

Τα τοπικά προϊόντα όπως η πατάτα τα κτηνοτροφικά η ξυλεία σε συνδυασμό με την παράδοση στα υφαντά, στη Μουσική και στα εξαιρετικά χειροποίητα γλυκά δίνουν την ξεχωριστή εικόνα ενός χωριού που κουβαλά ακόμη το άρωμα του παρελθόντος του αρμονικά με αυτό της σύγχρονης προσαρμογής που επιφέρει η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Η προσπάθεια του τοπικού συλλόγου στη διάσωση της Λαογραφίας και η συνεργασία με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για τη δημιουργία του Διεθνούς Φεστιβάλ Γκάνιντας είναι δύο από τις σημαντικότερες ενέργειες στον τομέα του πολιτισμού.

Στην απέναντι ανατολική πλευρά από την Ορεινή δεσπόζουν τα δάση της Βροντούς όπου η ομώνυμη κοινότητα πασχίζει να σταθεί όρθια να επιβιώσει και να αναπτυχθεί αξιοποιώντας τη μονοκαλλιέργεια της πατάτας.

Ντόπιοι αλλά και πρόσφυγες από την Κατπαδοκία συνθέτουν την κοινότητα των 1279 απογεγραμμένων κατοίκων (2001) που κάποτε αριθμούσαν τους 6.500.

Η παράδοση τους συνδέει με τις καμπάνες αφού οι τεχνίτες της Βροντούς ήταν ξακουστοί όχι μόνο στην Μακεδονία αλλά και Βορειότερα στα νότια Βαλκάνια. Εκτός από τις καμπάνες κατασκεύαζαν και χειροποίητους μηχανισμούς ορολογιών κάτι που τους

συνδέει συμβολικά και με την κορυφαία σήμερα εκδήλωση της «Αστροβραδιάς» που οργανώνεται κάθε χρόνο τον Αύγουστο από την μη κερδοσκοπική Εταιρεία «Αστροπύλη».

Στοιχείο «πολιτιστικού πλούτου» της περιοχής θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε την μεγάλη ποικιλία της βλάστησης αφού ο τόπος είναι γεμάτος από οξιές, έλατα, καρυδιές, φουντουκιές, ξινομηλιές, κρانيές, τσάι, βότανα και αγριολούλουδα. Το «σήμα κατατεθέν» του χωριού ήταν και παραμένει η πατάτα που είναι γνωστή για τη νοστιμιά της σε όλες τις αγορές.

Κατεβαίνοντας από τη Βροντού συναντάμε ένα από τα πιο γραφικά θέρετρα, τον Ελαιώνα, κριμένο κυριολεκτικά ανάμεσα στις ελιές με τη γραφική πλατεία, την ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονικά εκκλησία του Αγίου Νικολάου, τα αιωνόβια πλατάνια και το παλαιό ελαιοτριβείο που συντηρήθηκε και φιλοδοξεί να παίξει το ρόλο του Λαογραφικού Μουσείου. Παλαιότερα, τα καλοκαίρια δεν ήταν λίγοι οι Σερραίοι που παραθέριζαν εκεί για το καλό κλίμα και τα δροσερά νερά κάτι που συνεχίζουν να κάνουν έστω και για μια απογευματινή ή βραδινή ανάπαυλα σε συνδυασμό με τις υπέροχες γεύσεις που προσφέρουν οι παραδοσιακές ταβέρνες του χωριού.

Επτάμυλοι και Οινούσα θεωρούνται μάλλον προάστια των Σερρών και βρίσκονται δίπλα στον Αϊ Γιάννη στους πρόποδες του Μενοίκιου Όρους. Γραφικοί Οικισμοί, τα τελευταία χρόνια γνωρίζουν αρκετά σημαντική οικοδομική ανάπτυξη αφού πολλοί Σερραίοι τα προτιμούν για την ανέγερση μονοκατοικιών.

Πάνω από την Οινούσα στις απότομες πλαγιές του Μενοίκιου, το Χιονοχώρι, χωριό για χρόνια ουσιαστικά εγκαταλελημένο από τους κτηνοτρόφους κατοίκους του, βλάχους στη καταγωγή, τελευταία ζωντανεύει με την επιστροφή αρκετών και την ανακαίνιση των πετρώκτιστων σπιτιών του. Σύμβολο του χωριού το βυζαντινό ξωκλήσι των Αγίων Αναργύρων που είναι λαξεμένο σε βράχο. Κάθε καλοκαίρι πραγματοποιείται εδώ πολιτιστική βραδιά αφιερωμένη στην πρώτη Πανσέληνο με συμμετοχή γνωστών μουσικών σχημάτων.

Όλη αυτή η διαδρομή από το Μετόχι, τον Ξηρότοπο, την Χρυσοπηγή, την Ορεινή, την Βροντού, τον Ελαιώνα, τους Επταμύλους, την Οινούσα και το Χιονοχώρι περιγράφει ένα δίκτυο σημαντικών φυσικών, πολιτιστικών και παραγωγικών στοιχείων που μπορούν να δώσουν σημαντικά αποτελέσματα στην περιοχή αν υπάρξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της.

Τα «Δαρνακοχώρια» είναι ο επόμενος σταθμός της διαδρομής μας. Ενταγμένα στο Δήμο Εμμανουήλ Παπά και κτισμένα στη βάση του Μενοίκιου Όρους αποτελούν μια ξεχωριστή ενότητα από κοινωνικής, πολιτιστικής και μορφολογικής πλευράς. Η διαφορετικότητα αυτή φαίνεται στην Μακεδονική Αρχιτεκτονική που κυριαρχεί στα στενά

καλντερίμια, στις εσωτερικές αυλές, στο γλωσσικό ιδίωμα, στα ήθη, στα έθιμα, στους χορούς και στα τραγούδια. Περιοχή με ανεπτυγμένη παλαιότερα την καπνοκαλλιέργεια, ήταν γνωστή για την αμπελουργία και τα περίφημα κρασιά της κάτι που φαίνεται να επανεμφανίζεται πρόσφατα με σοβαρές επενδύσεις σε καλλιέργειες, οινοποιία και καζάνια απόσταξης για την παραγωγή τσίπουρου.

Κορυφαία ιστορική φυσιογνωμία της περιοχής ο Αρχιστράτηγος του Μακεδονικού Αγώνα Εμμανουήλ Παπάς, το όνομα του οποίου δόθηκε τόσο στη γενέτειρά του το ομώνυμο χωριό όσο και στο Δήμο. Με αρκετά αξιοθέατα, παραδοσιακά κτίσματα, παλαιές εκκλησίες, βρύσες και πλακόστρωτα, τα «Δαρνακοχώρια» διατηρούν πολλά από τα ιστορικά χαρακτηριστικά τους στον πολιτισμό. Έντονη είναι και η παρουσία των Μοναστηριών του Αγίου Πνεύματος που επισκέπτονται πολλοί προσκυνητές από όλη την Ελλάδα.

Το Νέο Σούλι, το Άγιο Πνεύμα, ο Εμμανουήλ Παπάς, η Πεντάπολη και το Χρυσό κρατούν τα ήθη και τα έθιμά τους ζωντανά και τα αναδεικνύουν κάθε χρόνο μέσα από ένα πλήθος εκδηλώσεων. Τα δρώμενα της «Δρακοκτονίας» στο Νέο Σούλι, του «Ζάμαντα» στην Πεντάπολη, του «Κρισματά» στο Χρυσό, του «Κούσασι» στον Εμμανουήλ Παπά και η αναπαράσταση του «Νταρνάκιου γάμου» στο Άγιο Πνεύμα δίνουν το χρώμα της πλούσιας ιστορίας και παράδοσης του χωριού.

Οι ιστορίες, οι Μύθοι, οι καθημερινές συνήθειες, τα παλαιά επαγγέλματα, η τοπική γαστρονομία, η ιδιαιτερότητα της γλώσσας και τόσα άλλα συνθέτουν την εικόνα των Δαρνακοχωριών που έχουν όλες τις προϋποθέσεις να αναπτυχθούν διατηρώντας την ομορφιά τους, αξιοποιώντας όλο αυτό το πολιτιστικό της απόθεμα και τις φυσικές τους ομορφιές.

Στο Δήμο Εμμανουήλ Παπά όμως σημαντικά είναι και τα υπόλοιπα χωριά τα Μέταλλα, το Δαφνούδι και η Τούμπα που έχουν την δική τους ταυτότητα και τις δικές τους παραδόσεις. Το πανηγύρι της Τούμπας τη ημέρα της Πεντηκοστής που γιορτάζει η Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας είναι από τα πιο γνωστά στο Νομό Σερρών.

Στην νοτιοανατολική πλευρά της περιοχής παρέμβασης συναντάμε το Δήμο Νέας Ζίχνης και τα χωριά Άγιο Χριστόφορο, Αγριανή, Αναστασιά, Γάζωρο, Δήμητρα, Δραβήσκο, Θολό, Μαυρόλοφο, Μεσορράχη, Μύρκινο, Μυρίνη, Νέα Πέτρα, Σφελινό και Νέα Ζίχνη που είναι και η έδρα του Δήμου.

Τόπος ιστορικός, αναφέρεται συχνά από Ηρόδοτο και Θουκυδίδη, φυλλάσει στη γη του τα σημάδια των πόλεων και οικισμών του από τους προϊστορικούς χρόνους. Από την αρχαία πόλη των Ιχνών, Ίχναι, στη Βυζαντινή «Ζίχνα», μετά Ζιλιάχοβα και αργότερα Ζίχνη

έχουμε μια ιστορική διαδρομή που σηματοδοτεί τον σπουδαίο ρόλο της περιοχής και τις περιόδους ακμής της.

Η Ζίχνη λοιπόν με το σωζόμενο μέρος του Βυζαντινού της Κάστρου, η αρχαία Γάζωρος δίπλα στο σημερινό χωριό, τα υπολείμματα κάστρου στο Σφελινό, ο αρχαίος οικισμός της Μεσοράχης, τα Ευρήματα Ρωμαϊκής εποχής στον Άγιο Χριστόφορο κ.ά, σημάδια που έφερε στο φως ή αρχαιολογική σκαπάνη αποτελούν πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα που φανερώνει την αρχική ταυτότητα κάθε σημείου της περιοχής και μπορεί σταδιακά να αξιοποιηθεί συνεισφέροντας στην αύξηση του ενδιαφέροντος των επισκεπτών.

Ντόπιοι και πρόσφυγες από τη Μ. Ασία, την Ανατολική Ρωμυλία και τον Πόντο διαμόρφωσαν τον πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής που βασίστηκε στις παραδόσεις τους και συνδέθηκε με τον τόπο, τις παραγωγικές του αξίες, τις φυσικές ομορφιές του, την ιστορικότητά του.

Η παρουσία του Μενοίκιου όρους, του Στρυμώνα και του Αγγίτη, η πλούσια βλάστηση και εναλλαγή του τοπίου δίνουν στην περιοχή χαρακτηριστικά ενδιαφέροντα για τους ανθρώπους που αγαπούν τη φύση και ψάχνουν για νέες διαδρομές.

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και τα έθιμα συμπληρώνουν την φυσιογνωμία της αγροτικής κατά βάση περιοχής.

Η «Γιορτή της Μπάμπως» στη Νέα Πέτρα, η «γιορτή κερασιού» στην Αναστασιά, το έθιμο της «Δερβένας» στη Μυρίνη, τα πολλά πανηγύρια και οι σύγχρονες εκδηλώσεις κυρίως στη Ζίχνη ολοκληρώνουν την πολιτιστική της ταυτότητα.

Ολοκληρώνοντας και εμείς αυτή τη διαδρομή στην περιοχή παρέμβασης από το Βορρά προς το Νότο μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε την αξία που μπορούν να προσδώσουν τα πολιτιστικά στοιχεία.

B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER.

Η σύνδεση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών και επιμέρους πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής παρέμβασης με τις προτάσεις των υποψηφίων επενδυτών στο πλαίσιο του τοπικού Αναπτυξιακού προγράμματος LEADER αποβλέπει στα εξής:

1. Στην δημιουργία ενός αναγνωρίσιμου τοπικού δικτύου που τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρει θα ενσωματώνουν με διάφορους τρόπους πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής. Αυτή ακριβώς η σχέση προϊόντων και πολιτιστικής παράδοσης είναι που θα προσθέτει αξία και αναγνώριση.

2. Στην αξιοποίηση των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων και πόρων της περιοχής μέσω των επενδύσεων με τρόπο που να κάνουν διακριτή την παρουσία των προϊόντων και υπηρεσιών στην ευρύτερη δυνατή αγορά.
3. Στην αλληλοτροφοδότηση των παραγωγικών, κοινωνικών και πολιτιστικών σχέσεων, τον εμπλουτισμό των επιχειρηματικών προτάσεων, την δημιουργία «πακέτων» με τοπική ταυτότητα που θα καθιστά ελκυστικά τα προϊόντα ως «μοναδικά» και «ιδιαίτερα».

Η προσπάθεια αυτή, να συνδεθούν οι τοπικές επιχειρήσεις με τον πολιτισμό και την παράδοση της περιοχής δεν ξεκινά από μια τυπική συναισθηματική αντίληψη που θέλει απλά να κατοχυρώσει για «εγωιστικούς» ή «τοπικιστικούς» λόγους τα ιστορικά χαρακτηριστικά του τόπου αλλά επειδή αποβλέπει μέσα από την κατοχύρωση της «ταυτότητας» να γίνουν πιο αποτελεσματική η προσπάθεια ανάπτυξης της περιοχής.

Ο υποψήφιος επόμενος επενδυτής θα πρέπει να αντιμετωπίσει την πρότασή του, πέρα από τις βασικές παραμέτρους της, περισσότερο «σφαιρικά» λαμβάνοντας υπ' όψη όλα αυτά που συνθέτουν το ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο θα αναπτυχθεί και το πώς θα μπορούσε να ενσωματώσει στοιχεία από το περιβάλλον αυτό (φυσικό ή πολιτιστικό) με τρόπο που να προσθέτουν αξία στο τελικό προϊόν του.

Είναι πολύ βασικό να κατανοήσει κανείς ότι δεν «πουλάει» μόνο η επιχείρηση, δεν «πουλάει» μόνο το κάθε προϊόν αλλά και η «περιοχή», η φήμη της, η αναγνωρισιμότητά της, έξω από σύνορα της περιοχής, του Νομού ή και της χώρας.

Είναι επομένως απολύτως λογικό το συγκεκριμένο πρόγραμμα να θέτει τον φιλόδοξο στόχο πρώτον να ενεργοποιήσει τους υποψήφιους επενδυτές στην κατεύθυνση σύνδεσης της επένδυσής τους με τον φυσικό, παραγωγικό και πολιτιστικό πλούτο της περιοχής τους και δεύτερον να τους βοηθήσει να επινοήσουν καινοτόμους τρόπους δημιουργίας ταυτότητας και τοπικών δικτύων που θα αξιοποιούν τους πολιτιστικούς πόρους λειτουργώντας πολλαπλασιαστικά στα αποτελέσματα της τοπικής οικονομίας.

Οι πρώτες σκέψεις γύρω από την ανάγκη δημιουργίας αυτής της σχέσης ξεκινούν ακόμη από την επιλογή του αντικείμενου της επένδυσης και της χωροταξικής της τοποθέτησης.

Στις πληροφορίες και στα στοιχεία που θα πρέπει να συγκεντρώσει αυτός που διαμορφώνει την πρόταση επιβάλλεται να συμπεριλάβει εκτός των άλλων και τα εξής:

➤ Καταγραφή όλων των τοπικών δυνατοτήτων που του προσφέρει η περιοχή και με τα οποία θα μπορούσε να συνδεθεί η επένδυσή του. Από τις πρώτες ύλες, τους τρόπους μεταποίησης, την τυποποίηση και τους τρόπους προώθησης και προβολής αναζητούμε εκείνα τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν την καλή παράδοση της περιοχής και δημιουργούν

➤ Ιδέες για τους τρόπους αξιοποίησης και εκμετάλλευσης πλεονεκτημάτων της περιοχής που συνδέονται με τον φυσικό και πολιτιστικό πλούτο της. Σύνδεση π.χ. του τίτλου της επιχείρησης με τοπικές ονομασίες που αφορούν τόπους, καταστάσεις, πρόσωπα, Μύθους, ήθη, έθιμα, προϊόντα, Μνημεία κ.ά, ή σύνδεσης του προϊόντος με την παράδοση της περιοχής στον τρόπο παρασκευής του.

➤ Βασικά και πολιτιστικά γνωρίσματα της περιοχής, που μπορούν να ενσωματωθούν στα μορφολογικά χαρακτηριστικά της επένδυσης όπως είναι το κτίσμα, τα υλικά, η Διακόσμηση, το λογότυπο, η ετικέτα, το υλικό ενημέρωσης και προβολής κ.ά.

Η καλή γνώση των γνωρισμάτων της περιοχής, η συγκέντρωση πληροφοριών για το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα αναπτυχθεί η πρωτοβουλία και οι έξυπνες ιδέες για την εκμετάλλευση των τοπικών συνθηκών είναι το πρώτο πράγμα για το οποίο πρέπει να ενδιαφερθεί ο επενδυτής έστω και αν αρχικά του δημιουργείται η λανθασμένη εντύπωση ότι αυτά δεν αφορούν άμεσα την μελλοντική του επιχείρηση.

Είναι πλέον διαπιστωμένο και τονίστηκε εισαγωγικά ότι ο σύγχρονος ανταγωνισμός ειδικά για την χώρα μας επομένως και για το Νομό Σερρών επιβάλλει τη στροφή στην ποιότητα, στην ταυτότητα, στην αξιοποίηση της τοπικής ιδιαιτερότητας.

Η συνεισφορά των επιμέρους στοιχείων που ενσωματώνονται στο προσφερόμενο προϊόν η υπηρεσία λειτουργεί προσθετικά ενισχύοντας την θέση του στον ανταγωνισμό κάνοντάς του πιο αναγνωρίσιμο και πιο ελκυστικό.

Ακολουθώντας μια διαδικασία, μια μέθοδο, προσέγγισης των πολιτιστικών στοιχείων με στόχο την ενσωμάτωσή τους στην επενδυτική πρόταση θα μπορούσαμε να θέσουμε μια σειρά ερωτημάτων από τις απαντήσεις των οποίων μπορεί να προκύψει το ζητούμενο.

Να επαναλάβουμε για μια ακόμη φορά ότι το ζητούμενο είναι η κάθε μονάδα που προστίθεται σε μια περιοχή να δίνει δυναμική στην περιοχή αλλά και να παίρνει συνδεόμενη με όλα αυτά που μπορούν να θεωρηθούν ως πλεονεκτήματα. Είναι πολύ σημαντικό επομένως να μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα «Μύθο» για το προϊόν μας, μέσα από τους Μύθους του συγκεκριμένου τόπου. Ο Μύθος δεν είναι απαραίτητα ένα «ψέμα» ένα «Παραμύθι», πολλές φορές είναι η ιστορία, η φήμη για μια πραγματικότητα που έγινε παράδοση που πήρε την θέση της στην ιστορία της περιοχής.

Ακόμη ο «Μύθος» ως στοιχείο πολιτισμού μπορεί να αφορά διάφορα πράγματα όπως π.χ.:

- Παλαιές καλλιέργειες και ονομαστά προϊόντα

- Λαϊκούς Θρύλους για βουνά, φαράγγια, ποτάμια κ.ά.
- Αρχαίους Μύθους
- Μαγικές συνταγές γαστρονομίας
- Ιστορικούς τόπους και άλλα πολλά που σηματοδοτούν την φυσιογνωμία της περιοχής ή την παράδοση της συγκεκριμένης επιχειρηματικής δραστηριότητας και των προϊόντων της.

Ας θέσουμε λοιπόν ορισμένα ερωτήματα εργασίας επιχειρώντας να προσδιορίσουμε και τις πιθανές απαντήσεις.

Ερώτημα 1^ο : Ποια είναι τα βασικά πολιτιστικά γνωρίσματα της περιοχής που χαρακτηρίζουν την ιστορία, την παράδοσή της ή και την σημερινή σύγχρονη πολιτιστική της ταυτότητα;

Απάντηση: Θα χρειαστεί ίσως να κάνουμε μια μικρή έρευνα. Ορισμένα στοιχεία ίσως είναι γνωστά άλλα όμως όχι. Η αρχιτεκτονική παράδοση, τα πιο ελκυστικά σημεία φυσικής ομορφιάς, τα μνημεία, οι Αρχαιολογικοί χώροι, η παράδοση σε επαγγελματικές παραγωγές και προϊόντα, τα ήθη, τα έθιμα, οι εκδηλώσεις και άλλα στοιχεία αποτελούν την «βάση δεδομένων μας» από την οποία θα αντλήσουμε αυτά που ταιριάζουν στην περίπτωση μας.

Ερώτημα 2^ο : Ποια από τα πολιτιστικά στοιχεία παρουσιάζουν ενδιαφέρον και μπορούν να ενσωματωθούν στην πρότασή μας;

Απάντηση: Η Αρχιτεκτονική παράδοση και η σχέση με το περιβάλλον θα μπορούσε να μας καθοδηγήσει στην περίπτωση που θα χρειασθεί να δομήσουμε ένα κτίσμα. Τα σημεία που προσελκύουν επισκέπτες (αξιοθέατα, αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, κ.ά.) μας είναι ίσως χρήσιμα στην περίπτωση που συνδεόμαστε με τον χώρο του τουρισμού. Οι ιστορίες για φημισμένες καλλιέργειες και Προϊόντα πάνω στα οποία θέλουμε να επενδύσουμε ή η μεγάλη παράδοση σε τεχνικές παρασκευής προϊόντων μπορούν να αξιοποιηθούν και να «δέσουν» με το αντικείμενό μας. Ακόμη και μία μόνο λέξη μπορεί να νοηματοδοτήσει ένα προϊόν, μια υπηρεσία μας ή ακόμη και μια εικόνα που παραπέμπει σε μια ιδιαίτερη αισθητική συνδεδεμένη με την παράδοση ή σε ένα εμβληματικό στοιχείο πολιτισμού (π.χ. η λέξη «ακανές» συνδέεται με τον «Λαϊλιά» ή και με μια εικόνα όπως ο Πύργος του Ορέστη που παραπέμπει ως εμβληματικό στοιχείο στη Σέρρες και στην ιστορία της).

Ερώτημα 3^ο : Πως θα δημιουργήσω τον «Μύθο» του δικού μου προϊόντος;

Απάντηση: Κατ' αρχήν όπως αναφέρθηκε ήδη θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ,να σεβαστούμε και να συνδεθούμε με τον «Μύθο» της περιοχής. Ανάλογα με το αντικείμενό μας ίσως χρειαστεί να χτίσουμε ένα μύθο από την αρχή. Αν π.χ. επιχειρούμε να

παράγουμε και να προσφέρουμε ένα νέο προϊόν ή υπηρεσία στην αγορά θα πρέπει ίσως να ανακαλύψουμε τον «Μύθο» μας χρησιμοποιώντας όμως και πάλι τα «υλικά» της περιοχής, δημιουργώντας ένα «όνομα» που θα ενισχύεται από την προέλευσή του.

Το προϊόν ή η υπηρεσία με την προϋπόθεση ότι εμπεριέχουν όλα εκείνα τα στοιχεία που τα χαρακτηρίζουν ποιοτικά χρειάζεται όχι μόνο να «είναι» αλλά και να φαίνονται και να ξεχωρίζουν ως τέτοια. Έτσι το καλό «τυρί», πρέπει να είναι όντως εξαιρετικής ποιότητας αλλά επιβάλλεται και να «φαίνεται» από το γεγονός ότι παράγεται εκεί που υπάρχει η τάδε παράδοση, η σπουδαία κτηνοτροφία, είναι στην τάδε ορεινή περιοχή ή γιατί προσφέρεται σε ένα τόπο με πολιτιστικές παραδόσεις, με φυσικές ομορφιές, με καθαρό περιβάλλον, με πολλά νερά κ.ά. Μπορούν δηλαδή να ενσωματώνονται με διάφορους τρόπους πολιτιστικά στοιχεία που θα ενδυναμώνουν το προφίλ του προϊόντος στην αγορά.

Ενδεικτικά μπορούμε να αναφερθούμε σε ορισμένες περιπτώσεις χρήσης τέτοιων πολιτιστικών στοιχείων να γίνει ακόμη πιο σαφής ή μέθοδος που προσεγγίζει το θέμα.

Επωνυμία: Το όνομα μιας επιχείρησης, ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας αποτελεί τον τίτλο που φέρει στη σχέση της με την αγορά, στη σχέση της με του υποψήφιους πελάτες της.

Ο τίτλος αυτός σηματοδοτεί άμεσα ή έμμεσα το αντικείμενο της επένδυσης λειτουργώντας ως προπομπός για την πρόσβαση, την προσέλκυση, την αναγνωρισιμότητα, την καθιέρωση του προϊόντος και της επιχείρησης. Η επιλογή του τίτλου επομένως δεν μπορεί να είναι μια τυχαία ή ουδέτερη επιλογή.

Από το όνομα του ιδιοκτήτη, μέχρι τα τοπωνυμία, τους περιγραφικούς χαρακτηρισμούς, τις λέξεις «κλειδιά» και άλλες επιλογές ο σκοπός μας είναι να εκπέμπουμε προς τα έξω το σωστό σήμα. Στο πλαίσιο ακόμη αυτών των αρχικών επιλογών η αξιοποίηση τίτλων που συνδέουν την επιχείρηση με την περιοχή και τα χαρακτηριστικά της είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Μια τέτοια επιλογή θα μπορούσε να αναφέρεται στο φυσικό ή πολιτιστικό περιβάλλον θέλοντας να τονίσει την αξία που προσθέτει στο προϊόν ο τόπος στον οποίο παράγεται και προσφέρεται, η παράδοση στην οποία στηρίζεται, ο Μύθος που το διαπερνά, η σχέση του με άλλα πλεονεκτήματα της περιοχής.

Αν π.χ. θέλουμε να επενδύσουμε σε μια επιχείρηση τυποποίησης αγροτικών προϊόντων έχει μεγάλη σημασία να λάβουμε σοβαρά υπ' όψη μας ποια είναι η παράδοση αυτών των προϊόντων στην περιοχή από πότε ξεκινά, τι καταγραφές έχουμε γι' αυτό, πως αντιμετωπίζεται η παράδοση αυτή έξω από τα όρια της περιοχής.

Αν λοιπόν πρόκειται για οινοποιείο είναι διαφορετικό πράγμα αυτό να στηθεί σε μια περιοχή που δεν έχει μεγάλη παράδοση και διαφορετικό σε μια άλλη που ήδη είναι

επώνυμη για τα καλά της σταφύλια και κρασιά. Στην δεύτερη περίπτωση αξιοποιώντας υπάρχουσες πολιτιστικές αξίες που συνδέονται με το προϊόν ενσωματώνουμε στην παραγωγή και προβολή του προϊόντος μας πρόσθετη αξία. Είναι λογικό επομένως να τονίζεται στον τίτλο ή στον υπότιτλο ή στο εικαστικό θέμα της ετικέτας η προέλευση.

Το όνομα βέβαια δε κάνει αναγκαστικά και αυτό που λέμε «επώνυμο προϊόν», για να γίνει αυτό χρειάζονται μια σειρά από προϋποθέσεις. Για τις ανάγκες αυτής της πραγματογνωμοσύνης περιοριζόμαστε στο ρόλο που μπορεί να παίξει η περιοχή, το περιβάλλον και ο πολιτισμός της, στην ανάδειξη του προϊόντος. Ο υποψήφιος επενδυτής του προγράμματος LEADER πρέπει εξ' αρχής να γνωρίζει ποια είναι τα στοιχεία της περιοχής που προσδίδουν πρόσθετα συγκριτικά πλεονεκτήματα στην πρότασή του και να βρει πως μπορεί να τα εντάξει σε αυτή. Το πρόγραμμα και η περιοχή παρέμβασης έχουν τέτοια χαρακτηριστικά που η δημιουργία πλέγματος σχέσεων μεταξύ της περιοχής και της πρότασης να είναι αναγκαίος όρος για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση όλων των πλεονεκτημάτων.

Ενσωμάτωση πλεονεκτημάτων:

Για να αποκτήσει ένα προϊόν αναγνωρισιμότητα και να γίνει επώνυμο στην αγορά χρειάζεται να αξιοποιήσει εκτός από την προβολή των ιδιαίτερων δικών του χαρακτηριστικών και άλλα που τον προσφέρει η πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής και ενδεχομένως είναι ήδη αναγνωρίσιμα, π.χ. αν κάποιος θα ήθελε να κάνει μια μονάδα αποξήρανσης κερασιών στην περιοχή του Γαζώρου και της Αναστασιάς θα ήταν «κουτό» να μην εκμεταλλευτεί τη φήμη που έχει η περιοχή στην παραγωγή κερασιού, στην ιστορία, τους Μύθους ή ακόμη τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται εκεί για το κεράσι. Ακόμη θα πρέπει να αξιοποιήσει το δίκτυο επιχειρήσεων στο οποίο θα μπορούσε να ενταχθεί, την παράδοση στην παρασκευή γλυκών, συνταγών μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής ή ακόμη να σκεφθεί νέους τρόπους μεταποίησης και εκμετάλλευσης του προϊόντος.

Με βάση αυτό το πρόγραμμα τον προτρέπει να χρησιμοποιήσει όσο το δυνατόν πιο έξυπνα και καινοτόμα τα πολιτιστικά στοιχεία που του προσφέρονται. Αυτό μπορεί να το κάνει στο κτίσμα του, στην διακόσμηση του κτίσματος, στο λογότυπο, στη συσκευασία, στο φυλλάδιο ενημέρωσης και προβολής ή όπου αλλού θεωρεί ότι αυτό βοηθά την προσπάθειά του για ολοκληρωμένη παρουσίαση του προϊόντος του.

Αλλά ας δούμε στο τυχαίο αυτό παράδειγμά μας πως θα λειτουργούσε η σχέση του καταναλωτή με το προϊόν και την περιοχή ξεκινώντας όχι από την επένδυση αλλά από το σημείο πώλησης.

1. Ποια θα ήταν η αντιμετώπιση του προϊόντος (αποξηραμένα κεράσια), από τον καταναλωτή που το συνάντησε στο ράφι ενός σούπερ μάρκετ ή στο οπωροπωλείο και περιέχονταν σε

2. Αν το ίδιο ακριβώς προϊόν το έβλεπε στο ράφι μέσα σε μια ιδιαίτερη οικολογική συσκευασία, με μια ετικέτα ιδιαίτερης αισθητικής, με λογότυπο που παραπέμπει σε γνωστό πολιτιστικό στοιχείο της περιοχής, με επωνυμία τοπική, αναγνωρίσιμη, συνοδευμένη από απόσπασμα περιγραφικό της φήμης της περιοχής στην παραγωγή κερασιού ή στις εξαιρετικές ιδιότητες του προϊόντος της περιοχής;

* Αντιλαμβάνεται κανείς αμέσως τη διαφορά και την εντύπωση που θα σχηματίσει ο καταναλωτής στη μια και στην άλλη περίπτωση.

Αν προεκτείνουμε τα συμπεράσματα του παραδείγματός μας διαπιστώνουμε,

Στην πρώτη περίπτωση το προϊόν εμφανίζεται απογυμνωμένο από όλα αυτά τα στοιχεία που το συνδέουν με την περιοχή, δεν τα αξιοποιεί, είναι ένα προϊόν ουδέτερο, ουσιαστικά ανώνυμο που είτε προέρχεται από την περιοχή του Γαζώρου είτε από άλλη περιοχή στο ράφι είναι το ίδιο πράγμα. Δεν δηλώνει με τον τρόπο που πρέπει την προέλευσή του, δεν εκμεταλλεύεται τη φήμη της περιοχής, δε συνδέεται με άλλα χαρακτηριστικά της δε δημιουργεί «μύθο», αισθητική, επωνυμία, αναγνωρισιμότητα.

Στη δεύτερη περίπτωση αντιθέτως αυτό που προβάλλει αμέσως είναι η ταυτότητα. Το παράγει ο κύριος τάδε που δεν τον ξέρουμε αλλά το παράγει στο Γάζωρο Σερρών που το έχουμε ακουστά από τα κεράσια του, είναι ελκυστικό αισθητικά, έχει πίσω του μία παράδοση, χρησιμοποιείται στην τοπική γαστρονομία, έχει σπουδαίες ιδιότητες κ.ά. Το προϊόν στην περίπτωση αυτή «παίρνει» από την περιοχή και δίνει σε «αυτή» αφού εκπέμπει το μήνυμα της φήμης της περιοχής, της φυσικής ομορφιάς της ή του πολιτισμού της τονίζοντας ενδεχομένως ιδιαιτερότητες και τοπικές αξίες που ενδιαφέρουν κατηγορίες καταναλωτών.

Επιδίωξη της παρούσας εμπειρογνωμοσύνης είναι η υποβοήθηση των υποψηφίων επενδυτών στη διαμόρφωση της πρότασής τους ώστε αυτή να υπηρετεί όσο το δυνατό περισσότερο τον στρατηγικό αναπτυξιακό στόχο για την περιοχή που όπως τον προσδιόρισε το Σχέδιο του τοπικού προγράμματος LEADER είναι:

Η αξιοποίηση και ανάπτυξη των φυσικών πλεονεκτημάτων της περιοχής (Γεωγραφική θέση, φυσικό περιβάλλον) καθώς και των ανθρωπογενών αναξιοποίητων πόρων της περιοχής (τοπικά προϊόντα, δομημένο και πολιτιστικό περιβάλλον) με όρους ποιότητας και αειφορίας.

Ειδικότερα η εργασία αυτή αφορά τον γενικό στόχο, της «ενίσχυσης» της ταυτότητας της περιοχής με την ενσωμάτωση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Η περιοχή παρέμβασης, όπως φαίνεται στο επιχειρησιακό σχέδιο, χωρίζεται σε δύο γεωγραφικά τμήματα. Στο νοτιοδυτικό με κύριο χαρακτηριστικό την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων και δυνατότητες ανάπτυξης στον τομέα της μεταποίησης και στο βορειοανατολικό τμήμα με κύριο γνώρισμα, τους αξιόλογους φυσικούς, πολιτιστικούς και ανθρωπογενείς πόρους όπου το ενδιαφέρον στρέφεται στην προοπτική τουριστικής ανάπτυξης.

Το «στοίχημα» που τίθεται από το πρόγραμμα είναι η ενδυνάμωση της οικονομικής συνοχής μεταξύ των δύο γεωγραφικών ενοτήτων.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των παραδοσιακών προϊόντων της πρώτης περιοχής κυρίως με την ενίσχυση της μεταποίησης – τυποποίησης και συνδεθούν αυτά με το τουριστικό κύκλωμα που αναπτύσσεται στη δεύτερη περιοχή και έχει τη δυνατότητα “να λειτουργήσει ως όχημα για την τόνωση της εξωστρέφειας όλου του παραγωγικού συστήματος”. Ενισχυτικά σε αυτή την προοπτική το πρόγραμμα επιδιώκει την ενσωμάτωση όλων των άλλων συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και κυρίως αυτών που έχουν σχέση με τον φυσικό και πολιτιστικό πλούτο.

Ένα ερώτημα πολύ βασικό για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο υποψήφιος επενδυτής την πρότασή του είναι:

Τι ακριβώς ζητά να λάβω υπ’ όψη μου το πρόγραμμα στη διαμόρφωση της πρότασης;

Αν επιχειρούσαμε να απαντήσουμε επιγραμματικά στο υποθετικό αλλά κρίσιμο για την τελική αξιολόγηση της πρότασης ερώτημα θα λέγαμε τα εξής:

1. Τον τρόπο με τον οποίο εντάσσεται η πρόταση στον κύκλο της τοπικής οικονομίας και αν η μελλοντική ανάπτυξη της επένδυσης συνεισφέρει στην εξωστρέφεια και ανταγωνιστικότητά της.
2. Τους πόρους που αξιοποιεί από το κοντινό της περιβάλλον και πως τους ενσωματώνει και πως λειτουργεί αμφίδρομα η σχέση φυσικό – πολιτιστικό περιβάλλον – προϊόν – τοπική οικονομία – εξωστρέφεια.
3. Την σύνδεση της πρότασης με το υπάρχον παραγωγικό και τουριστικό δίκτυο.
4. Τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής που λειτουργούν ως «πολλαπλασιαστές» στα θέματα της φήμης, της αναγνωρισιμότητας, της συνοχής, της θετικής αλληλεπίδρασης προϊόντων και πολιτιστικού αποθέματος.
5. Την σημαντική αξία που προσδίδει στο τελικό προϊόν η συμμετοχή των επιμέρους φυσικών και πολιτιστικών αξιών με πολύ μικρή μάλιστα συμμετοχή στην διαμόρφωση του κόστους.

6. Την ανάγκη αποδοχής και ενίσχυσης των σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων της περιοχής, σύνδεσής της μέσω σύνθετων δικτύων που φέρνουν κοντά τα παραδοσιακά αγροτικά προϊόντα, την μεταποίηση, τον τουρισμό, την πολιτιστική ανάπτυξη.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΕ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ LEADER.

Το σχέδιο τοπικού προγράμματος διαρθρώνεται σε τρία Μέτρα:

1. Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης, κωδικός 41
2. Διατοπική και διεθνική συνεργασία, κωδικός 421
3. Λειτουργία της Ομάδας Τοπικής Δράσης, απόκτηση δεξιοτήτων και εμπύχωση στην περιοχή, κωδικός 431

Από τα τρία αυτά μέτρα το πρώτο είναι αυτό που αφορά το περιεχόμενο της παρούσας εμπειρογνωμοσύνης και περιλαμβάνει δύο ομάδες υπομέτρων.

Η πρώτη ομάδα με κωδικό 411 περιλαμβάνει 1 υπομέτρο και 2 δράσεις και η δεύτερη με κωδικό 413, 6 υπομέτρα με 29 συνολικά δράσεις.

Οι προτάσεις των υποψηφίων επενδυτών για κάθε υπομέτρο και δράση όπως ήδη αναφέρθηκε θα πρέπει να ενσωματώνουν στοιχεία από το ευρύτερο πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής και να συνδέονται με αυτό με τρόπο που να προσθέτει πλεονεκτήματα και αξία στο προϊόν ή την υπηρεσία που προσφέρουν.

Σκοπός της εμπειρογνωμοσύνης είναι να διευκολύνει το έργο των υποψηφίων επενδυτών στη φάση σύνταξης της πρότασης, ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα πολιτιστικά στοιχεία και τους τρόπους ενσωμάτωσής τους στην επένδυση.

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρούμε να εντοπίσουμε για κάθε δράση τα «σημεία κλειδιά» που προσφέρονται για σύνδεση με το ευρύτερο πολιτιστικό περιβάλλον και δύνανται να φέρουν εμβληματικά στοιχεία του πολιτισμού της περιοχής.

Ακόμη αναφέρονται ενδεικτικά παραδείγματα αξιοποίησης πολιτιστικών και φυσικών πόρων, σε υποθετικές επενδύσεις που δυνητικά θα μπορούσαν να ενταχθούν στο πλαίσιο του προγράμματος. Για κάθε μορφή επένδυσης στην περιοχή, υπάρχουν συνήθως αρκετές εναλλακτικές προτάσεις ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων, που θα μπορούσε ο ενδιαφερόμενος να ενσωματώσει στην πρότασή του.

Χρειάζεται βέβαια προσοχή για την επιλογή των καταλληλότερων λύσεων σε κάθε δράση και αποφυγή τυχόν υπερβολών στη χρήση πολιτιστικών στοιχείων. Για το σκοπό

αυτό καλό είναι κάθε ενδιαφερόμενος να απευθύνεται και σε ειδικούς ή να συζητά τις ιδέες του με ανθρώπους σχετικούς με τα θέματα αυτά.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ L 123/ Αύξηση της αξίας των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

ΔΡΑΣΗ L 123-α: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων

Σύντομη περιγραφή: Δημιουργία τριών μικρού μεγέθους μεταποιητικών επιχειρήσεων. Μεταποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων (κρέατος, γάλακτος, ανθέων, οίνου κ.ά.)

Στόχος: Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών προϊόντων, εμπλουτισμός και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης με ιδιαίτερη έμφαση στην περιοχή πλήρους εναρμόνισης με τον τομέα Μεταποίησης.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Τα τοπικά προϊόντα που μεταποιούνται ενδείκνυται να εμπεριέχουν και να προβάλουν την αξία της παράδοσης της περιοχής. Η παράδοση αυτή μπορεί να αφορά το ίδιο το προϊόν, τα πολιτιστικά γνωρίσματα και τις φυσικές ομορφιές της περιοχής, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ανθρώπων και των συνηθειών τους. Τα στοιχεία αυτά αξιολογούνται και αξιοποιούνται από τον επενδυτή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ανάλογα με τη μορφή της επένδυσής του. Η ενσωμάτωση των παραγωγικών, φυσικών και των πολιτιστικών αξιών είναι δυνατό να αφορά ένα ή περισσότερα «σημεία» της επιχείρησης όπως:

Τίτλος – Επωνυμία

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της περιοχής και ιδιαίτερα του συγκεκριμένου προϊόντος που μεταποιείται ή τυποποιείται αξιολογείται και η σημασία που θα είχε η χρησιμοποίηση κάποιου στοιχείου στον τίτλο της επιχείρησης. Καθοριστικό πάντως είναι να προσδιορίζεται η περιοχή παραγωγής του προϊόντος αν αυτή φημίζεται γι' αυτό. Αν π.χ. η Μεταποίηση – Τυποποίηση αφορά άνθη που προέρχονται από τη Μονόβρυση, αυτό θα μπορούσε να τονίζεται στον τίτλο ή να αναφέρεται στον υπότιτλο έστω και αν η επιχείρηση έχει την έδρα της σε άλλο σημείο της περιοχής παρέμβασης. Το ίδιο θα έπρεπε να σκεφτούμε αν το προϊόν ήταν πατάτες (Βροντούς), κεράσια (Γαζώρου) κ.λ.π.

Εκτός όμως από την περιοχή θα μπορούσε κανείς να επιλέξει και άλλα στοιχεία που έστω και έμμεσα παραπέμπουν σε αυτή όπως τοπωνύμια, γνωστά αρχιτεκτονήματα, παραδοσιακούς χώρους, ονομασίες εθίμων κ.ά.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Το λογότυπο της επιχείρησης προσφέρεται ιδιαίτερα για την αξιοποίηση πολιτιστικών στοιχείων ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με τον τίτλο.

Αν για παράδειγμα πρόκειται για επιχείρηση τυποποίησης πατάτας στην περιοχή της Βροντούς τότε ο τίτλος «πατάτες Βροντούς» ή «χρυσή πατάτα» Βροντούς θα μπορούσε να συνδέεται από φωτογραφική ή γραφιστική απεικόνιση με αναφορά στο μάζεμα της πατάτας ή στο γνωστό κωδωνοστάσιο ή και στο φυσικό περιβάλλον.

Η ετικέτα του προϊόντος ή η συσκευασία του είναι δυνατό να φέρει και πρόσθετα στοιχεία όπως σύντομη περιγραφή της παράδοσης του προϊόντος στην περιοχή (παλαιός τρόπος καλλιέργειας, συγκομιδής, αποθήκευσης της πατάτας) ή περιγραφή του φυσικού περιβάλλοντος ή σύντομη αναφορά στην ιστορία του χωριού και στις παραδόσεις κ.ά.

Ακόμη π.χ. στην περίπτωση της Βροντούς και η παράδοση στην κατασκευή καμπανών θα αποτελούσε χαρακτηριστικό, ελκυστικό για την αναγνωρισιμότητα του προϊόντος και την παράλληλη ενίσχυση της τοπικής ταυτότητας.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Ιδιαίτερα στις περιοχές που υπάρχουν έντονα στοιχεία αρχιτεκτονικής παράδοσης καλό είναι το κτίσμα που θα στεγάσει την επιχείρηση να συνδέεται αρμονικά με αυτά και να «δένει» αισθητικά με το περιβάλλον.

Έτσι θα ήταν λάθος π.χ. στα Δαρνακοχώρια και στο Χιονοχώρι να κατασκευάσουμε ή να επιλέξουμε ένα κτίσμα ουδέτερο, ξένο προς τη μορφή και τον τρόπο κατασκευής που ακολουθήθηκε επί χρόνια στις περιοχές αυτές.

Εκτός όμως από τη συνολική αρχιτεκτονική δομή, ενδιαφέρον θα παρουσίαζαν ακόμη και επιμέρους παρεμβάσεις που θα προσθέτανε στοιχεία πολιτισμού όπως η διαμόρφωση της αυλής, η κεντρική είσοδος, η επιγραφή, η χρήση υλικών της περιοχής κ.ά.

Ακόμη μία επιλογή θα ήταν η αξιοποίηση φωτογραφικού και άλλου υλικού στην εσωτερική διακόσμηση που θα παρέπεμπε στα πλούσια αποθέματα παράδοσης και πολιτισμού ή στην παράδοση γύρω από το ίδιο το προϊόν ή και στην ανάδειξη των αξιοθέατων και Μνημείων της ευρύτερης περιοχής.

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες της επιχείρησης θα δημιουργηθεί και το σχετικό υλικό προβολής. Εδώ μας δίνεται η ευκαιρία αξιοποίησης περισσότερων στοιχείων της περιοχής και ιδιαίτερα αυτών που συνδέονται με τον πολιτισμό. Από την κάρτα και το φυλλάδιο μέχρι τις διαφημιστικές καταχωρήσεις και την ιστοσελίδα προσφέρονται όλα για μια μικρή ή μεγαλύτερη σύνδεση με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής της ιστορίας και του πολιτισμού της.

Στόχος παραμένει η δημιουργία «Μύθου» μέσα από την ταυτοποίηση του προϊόντος. Ο Μύθος μπορεί να είναι τα αξιοθέατα, οι αρχαιολογικές περιοχές, τα Μνημεία, οι θρύλοι, ο σύγχρονος πολιτισμός, η γαστρονομία, οι υπηρεσίες εναλλακτικού τουρισμού και άλλα

που το καθένα χωριστά αλλά και σε συνδυασμό δημιουργούν την ταυτότητα της περιοχής μέσα στην οποία εντάσσεται, την εμπλουτίζει αλλά κερδίζει και δυναμική η επιχείρησή μας.

Όλα αυτά αξιολογούνται και ενσωματώνονται στο υλικό προβολής ανάλογα με την ιδιαιτερότητα επένδυσης και το είδος προβολής που χρειάζεται.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 311 / Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες

ΔΡΑΣΗ L 311 – 1 : Ενίσχυση υποδομών διανυκτέρευσης με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού

Σύντομη περιγραφή: Ίδρυση – επέκταση – εκσυγχρονισμός μικρής δυναμικότητας υποδομών διανυκτέρευσης από αγρότες ή μέλη αγροτικών νοικοκυριών. Αφορά 1 παρέμβαση.

Στόχος: Δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος – ενίσχυση των υποδομών του τοπικού τουρισμού.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης με ιδιαίτερη βαρύτητα στο βορειοανατολικό ορεινό τμήμα.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Σε αρκετά σημεία της περιοχής παρέμβασης έχουν παραμείνει ζωντανά παραδοσιακά μοντέλα αγροτικής ζωής όπου διατηρούνται όλα αυτά που χαρακτηρίζουν την ύπαιθρο. Δεν είναι λίγοι οι άνθρωποι που αναζητούν σήμερα την διαφυγή από το αστικό πρότυπο, την διέξοδο σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού που τους φέρνουν κοντά σε πιο αυθεντικές καταστάσεις, βαθιά ριζωμένες στην ιστορία και την παράδοση ενός τόπου.

Η προτεινόμενη δράση απευθύνεται σε επισκέπτες που αναζητούν τη ζωή στην ύπαιθρο, στο χωριό, στη φύση. Αυτούς που αναζητούν μνήμες ή νέες εμπειρίες, που επιθυμούν να αισθανθούν περισσότερο οικεία και γήινα, να ξαναβρούν χαμένες γεύσεις, μυρωδιές, χρώματα, να ακούσουν ιστορίες και να γνωρίσουν ανθρώπους.

Η δράση προσφέρεται περισσότερο από άλλες για την ενσωμάτωση πολιτιστικών στοιχείων αφού φέρει στον «πυρήνα» της την ίδια την πολιτιστική παράδοση της περιοχής.

Η ενσωμάτωση κάθε μορφής πολιτιστικών δεδομένων είναι δυνατό να γίνει στα εξής «σημεία» της επιχείρησης.

Τίτλος – Επωνυμία

Υπάρχει ένα ευρύ φάσμα από «λέξεις κλειδιά» που θα μπορούσαν να σηματοδοτήσουν τη μονάδα συνδέοντάς την με τα στοιχεία πολιτισμού της περιοχής. Τίτλοι που αναφέρονται στην ίδια την αγροτική οικογένεια και στον αγροτικό τρόπο ζωής, στο φυσικό

περιβάλλον, σε τοπωνύμια, σε παραδόσεις, σε μύθους, σε τοπικά γνωρίσματα κ.ά, αποτελούν το πεδίο επιλογών του ενδιαφερόμενου επενδυτή που θα πρέπει σε κάποιο βαθμό να εκφράσει και την υποκειμενική του αντίληψη για αυτή την τόσο ιδιαίτερη «οικογενειακή» δραστηριότητα.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Ο τίτλος και το λογότυπο συνδέονται άμεσα και προβάλλουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μονάδας, του τόπου και της παράδοσης της περιοχής. Το γραφιστικό μέρος μπορεί να αφορά την ίδια τη μονάδα (π.χ. το παραδοσιακό κτίσμα), κάποιο «σήμα κατατεθέν» της περιοχής (παραδοσιακή βρύση, γέφυρα, σχέδιο από παραδοσιακά «στολίσματα» κ.ά.) ή άλλες επιλογές που θα αναζητήσουν οι ενδιαφερόμενοι και θα εξετάσουν με τη βοήθεια ενός γραφίστα.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Το ίδιο κτίσμα, ο χώρος που το περιβάλλει και τα διακοσμητικά στοιχεία στο εσωτερικό του θα πρέπει, κατά το δυνατό, να παραπέμπουν στα βασικά τοπικά χαρακτηριστικά και να είναι ελκυστικά για τον επισκέπτη.

Ολόκληρη η βορειοανατολική πλευρά της περιοχής παρέμβασης είναι πλούσια σε ιδιαίτερα στοιχεία αρχιτεκτονικής, παραδοσιακών διακοσμητικών μοτίβων και υλικών που την ταυτοποιούν με την ιστορία και την παράδοσή της.

Οι επιλογές στο εξωτερικό περιβάλλον (π.χ. κήπος, βρύση, φούρνος, πετρόκτιστα τοιχεία, λιθόστρωτος διάδρομος κ.ά.), στην εσωτερική διακόσμηση (παλαιές φωτογραφίες, λαογραφικά αντικείμενα, παραδοσιακό τζάκι κ.ά.), ακόμη και στην επιγραφή που θα τοποθετηθεί είναι δυνατόν, επιλεκτικά και με καλό «γούστο», να διαμορφώσουν την κατάλληλη ατμόσφαιρα και να αισθανθεί ο επισκέπτης ότι φιλοξενείται σε ένα αυθεντικό αγροτικό νοικοκυριό.

Το τελικό αποτέλεσμα δεν πρέπει να είναι «ψεύτικο», «στημένο» ή υπερβολικά φορτωμένο διότι δημιουργεί αντίθετα αποτελέσματα. Αν οι χώροι έχουν τα βασικά στοιχεία αυθεντικότητας (παραδοσιακό κτίσμα), αυτά που θα προστεθούν και μπορούν να μας συνδέσουν με την ευρύτερη περιοχή και τον πολιτισμό της καλό είναι να επιλεγούν με προσοχή και να δημιουργούν περιβάλλον κατάλληλο για φιλοξενία.

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Στοιχεία πολιτισμού της περιοχής μπορούν να ενσωματωθούν και στο όποιο υλικό προβολής θεωρηθεί απαραίτητο.

Ένα τρίπτυχο ή τετράπτυχο φυλλάδιο προβολής θα μπορούσε να είναι ένας μίνι οδηγός της περιοχής. Ξεκινώντας από την ίδια τη μονάδα, το περιβάλλον, τους ανθρώπους και τις υπηρεσίες που προσφέρει είναι δυνατόν να συμπεριλάβει πολύ σύντομα ιστορικά στοιχεία,

φωτογραφίες από αξιοθέατα, μνημεία, πολιτιστικά δρώμενα, αναφορές στα προϊόντα της περιοχής, σε διατροφικές συνήθειες κ.ά.

Το υλικό προβολής με όποια μορφή επιλεγεί (φυλλάδιο, site, Διαφήμιση) θα πρέπει να απαντά στο βασικό ερώτημα του υποψήφιου επισκέπτη.

Γιατί να έρθω εκεί;

Η απάντηση θα πρέπει να δίνεται μέσα από την προβολή των πιο σημαντικών γνωρισμάτων της περιοχής και βέβαια από την ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης φιλοξενίας που περιμένει τον κάθε επισκέπτη.

Στοιχεία που ενσωματώνονται στη λειτουργία της μονάδας

Τα τοπικά προϊόντα, η τοπική κουζίνα, οι διατροφικές συνήθειες και ο παραδοσιακός τρόπος ζωής είναι στοιχεία πολιτισμού της περιοχής που πρέπει να εμπεριέχονται στην πρόταση λειτουργίας της μονάδας.

Το «πρωινό», το μεσημεριανό τραπέζι, το «βραδινό», οι τοπικές συνταγές, τα προϊόντα που παράγονται στην περιοχή, αυτά που η ίδια η αγροτική οικογένεια παράγει, το σπιτικό φαγητό, η καλή εξυπηρέτηση και η καλή παρέα αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα της επένδυσης.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την καλή λειτουργία της μονάδας αλλά και για την περιοχή, να συναντά ο επισκέπτης τις τοπικές γεύσεις και όχι κάποια προϊόντα μαζικής παραγωγής και κατανάλωσης. Η πατάτα να είναι από εκεί κοντά (Βροντού, Ορεινή κ.ά.), το τυρί να είναι τοπικό (π.χ. Αχλαδοχώρι), το κρέας ντόπιο, το κρασί, το ούζο ή το τσίπουρο Σερραϊκά, οι πίτες φτιαγμένες στο σπίτι, το γλυκό σπιτικό, τα φαγητά φρεσκομαγειρεμένα φτιαγμένα με τον τοπικό παραδοσιακό τρόπο. Όλα όσα θα μπορούσαν να προσφερθούν να φέρουν τη «σφραγίδα» της περιοχής, να δίνουν την ταυτότητα της, να προβάλλουν τις ιδιαιτερότητές της.

ΔΡΑΣΗ L 311 – 2: Ενίσχυση επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Σύντονη περιγραφή: Ίδρυση – επέκταση – εκσυγχρονισμός χώρων εστίασης και αναψυχής από αγρότες ή μέλη αγροτικών νοικοκυριών της περιοχής.

Στόχος: Σύνδεση του αγροτικού τομέα με τον αγροτικό τουρισμό, ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας, των τοπικών αγροτικών προϊόντων και των πολιτιστικών πόρων της περιοχής.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: το βορειοανατολικό τμήμα της περιοχής παρέμβασης όπου συνδυάζεται το φυσικό περιβάλλον η υψηλή επισκεψιμότητα, η τοπική γαστρονομία και η δυνατότητα αξιοποίησης των τοπικών προϊόντων.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Η δράση συνδέεται κατά κύριο λόγο με την τοπική γαστρονομία, η οποία με τη σειρά της στηρίζεται στις τοπικές πρώτες ύλες που παράγονται στην ευρύτερη περιοχή. Η αλληλοτροφοδότηση τουριστικού και παραγωγικού αγροτικού τομέα, αποτελεί στόχο του προγράμματος, που ειδικά στη δράση αυτή μπορεί να εφαρμοστεί με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο.

Οι χώροι εστίασης – ψυχαγωγίας επιβάλλεται να ενσωματώνουν τόσο στα εξωτερικά χαρακτηριστικά, τους όσο και στη λειτουργία τους, τα πολιτιστικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης. Και στην περίπτωση αυτή στον τίτλο, στο λογότυπο, στην αισθητική του κτιρίου και των εσωτερικών χώρων και στο υλικό προβολής θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ενδιαφέροντα δεδομένα της περιοχής από το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Τίτλος – Επωνυμία

Ονομασίες της περιοχής, φωτογραφίες ή γραφιστικά με εμβληματικά μνημεία και πολιτιστικά στοιχεία, περιγραφικοί τίτλοι (π.χ. κρύα νερά, ο βράχος, ο νερόμυλος κ.ά.) προσφέρονται για την καλύτερη δυνατή επιλογή.

Υπενθυμίζουμε ότι αυτό δεν είναι υποχρεωτικό και δεν πρέπει να εμποδίζει άλλες επιλογές του ενδιαφερόμενου, που θα προτιμούσε να ενσωματώσει στοιχεία πολιτισμού σε άλλα σημεία της επιχείρησης.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Η Επιγραφή και το Λογότυπο που θα χρησιμοποιηθεί στα έντυπα της επιχείρησης, είναι άλλη μια δυνατότητα σύνδεσης με τον πολιτισμό της περιοχής.

Ένας καλός γραφίστας εύκολα θα μπορούσε να αξιολογήσει τις ιδέες μας και να δημιουργήσει ενδιαφέρουσες αισθητικά προτάσεις για τον τιμοκατάλογο, τα τραπεζομάντιλα, το λογότυπο που θα γίνει σήμα της επιχείρησης αναγνωρίσιμο που θα την ταυτοποιεί με τον τοπικό πολιτισμό.

Ενδιαφέρον θα παρουσίαζε αν χρησιμοποιούσαμε υλικό από τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία της περιοχής, είτε αυτά αφορούν τις φυσικές ομορφιές, την παραγωγική της φήμη, την τοπική γαστρονομία είτε τα σημαντικότερα μνημεία, δρώμενα, μοτίβα λαϊκής παράδοσης κ.ά.

Ο τίτλος της επιχείρησης είναι το πρώτο σήμα που λαμβάνει κανείς για την ύπαρξή της. Αυτό το σήμα θα μπορούσε να την ταυτοποιεί με την περιοχή και να γίνει μέρος της ταυτότητάς της που θα παραπέμπει στον τόπο και στον πολιτισμό του.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Η μορφή του κτιρίου, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του, τα διακοσμητικά στοιχεία που φέρει εξωτερικά και εσωτερικά, η διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου, η πινακίδα με την επωνυμία και πολλά άλλα γνωρίσματα του χώρου που στεγάζει την επιχείρηση, μπορούν να σηματοδοτηθούν από την παράδοση της περιοχής.

Το σκεπτικό είναι παρά πολύ απλό. Όταν ξεκινά κανείς για να γνωρίσει μια περιοχή και συναντά, εκεί στο ορεινό της περιβάλλον, γραφικούς οικισμούς με διακριτικά παραδοσιακά σπίτια, λιθόστρωτα δρομάκια, παραδοσιακές βρύσες, στοιχεία του λαϊκού της πολιτισμού και ένα συγκεκριμένο τοπίο, θα ήταν παράλογο να βρεθεί μπροστά σε ένα μάλλον κακής εμπνεύσεως δημιουργήμα, ένα κτίσμα βαυαρικής μορφής, με υλικά κατασκευής άσχετα και ασύνδετα με την περιοχή. Αν η περιοχή μας έχει αποκτήσει στο πέρασμα του χρόνου μία ταυτότητα θα πρέπει να τη σεβαστούμε, να την αξιοποιήσουμε και γιατί όχι να την εκμεταλλευτούμε επενδύοντας σε αυτή. Αυτό κάνουν σήμερα πολλοί άνθρωποι σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας που μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν άγονες γραμμές και αποκτούν επισκεψιμότητα, δυναμική ανάπτυξης, δίνοντας πρόσθετα αποτελέσματα στις τοπικές οικονομίες.

Από το Αχλαδοχώρι και το Καπνόφυτο, το Παλαιόκαστρο, το Μετόχι, τον Ξηρότοπο, την Βροντού και το Χιονοχώρι, μέχρι τα γραφικά Δαρνακοχώρια και την περιοχή της Ζίχνης, όλη αυτή η πλευρά είναι γεμάτη από σημάδια του πολιτισμού και εξαιρετικής ομορφιάς τοπία που από μόνα τους αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα για προσέλκυση επισκεπτών. Κάποια από τα στοιχεία αυτά, όπως και άλλα που αφορούν την πολιτιστική πραγματικότητα της περιοχής, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην εσωτερική διακόσμηση του χώρου με διάφορους τρόπους (φωτογραφίες, διακοσμητικά και χρηστικά αντικείμενα, κατασκευές κ.ά.).

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Όλο το υλικό προβολής μπορεί να συμπεριλάβει πολιτιστικά στοιχεία που ενισχύουν τον στόχο της δημιουργίας ταυτότητας.

Η αισθητική και το περιεχόμενο του υλικού παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιδίωξή μας να προσελκύουμε επισκέπτες – πελάτες. Η όμορφη περιοχή, ο γραφικός χώρος, οι τοπικές συνταγές, τα προϊόντα και η καλή εξυπηρέτηση θα πρέπει να συνυπάρχουν στο κάθε μορφής υλικό προβολής. Ο κατάλογος π.χ. θα μπορούσε να παίξει και αυτόν το ρόλο εμπιρεύοντας φωτογραφικό υλικό ή μικρές αναφορές στον τόπο και στον πολιτισμό του και κυρίως βέβαια βάζοντας σε πρώτο πλάνο τα γνήσια τοπικά προϊόντα και τις αυθεντικές συνταγές που προσφέρονται.

ΔΡΑΣΗ L 311 – 4: Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Σύντομη περιγραφή: Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου όπως εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ειδικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών, χώροι γευσιγνωσίας κ.ά.

Στόχος: Ο εμπλουτισμός του τουριστικού κυκλώματος της περιοχής με νέες δυνατότητες και η δημιουργία εναλλακτικών εισοδημάτων για τα μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: το σύνολο της περιοχής με ιδιαίτερη βαρύτητα όμως στο βορειοανατολικό τμήμα όπου υπάρχουν σημεία ιδιαίτερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Γενικότερα οι δράσεις που αφορούν την ανάπτυξη του τουρισμού και στην περίπτωση αυτή την παροχή υπηρεσιών στους επισκέπτες της περιοχής, παρουσιάζουν ενδιαφέρον και από την πλευρά της σύνδεσής τους με τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής. Οι άνθρωποι που ενδιαφέρονται για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, για αθλητικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο, για γνωριμία με τη φύση, για εξορμήσεις στο βουνό, για νέες εμπειρίες στη σχέση τους με την ελληνική ύπαιθρο αναζητούν συνήθως και τα στοιχεία πολιτισμού της περιοχής (Αρχαιολογικοί χώροι, Μοναστήρια, Μνημεία της φύσης, Διατροφικές Συνήθειες, ήθη και έθιμα, εκδηλώσεις κ.ά.). Η ενσωμάτωση τέτοιων στοιχείων στην επιχείρηση μπορεί να γίνει όπως και σε προηγούμενες δράσεις, στον τίτλο, στο λογότυπο, στις κτηριακές εγκαταστάσεις, στο υλικό προβολής ή και σε άλλα σημεία που θα μπορούσε να σκεφτεί ο ενδιαφερόμενος επενδυτής.

Τίτλος – Επωνυμία

Χωρίς να είναι δεσμευτικό θα φαινόταν λογικό ο τίτλος της επιχείρησης να συνδέεται κυρίως με το αντικείμενο των υπηρεσιών. Δεν αποκλείεται βέβαια χρησιμοποιώντας παράλληλά κάποιο χαρακτηριστικό της περιοχής να γίνεται η ταυτοποίησή του με αυτή π.χ. «το φαράγγι», «ο πύργος της Ζίχνας», «βραχογραφίες στο Παγγαίο» κ.ά.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Και στην περίπτωση του Λογότυπου προτεραιότητα έχει το αντικείμενο των υπηρεσιών. Αν π.χ. πρόκειται για υπηρεσίες που αφορούν αθλητικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο όπως αναρρίχηση, κανό – καγιάκ, ποδήλατο κ.ά, αυτό θα φαίνεται στο σήμα της επιχείρησης. Η ενσωμάτωση πάντως κάποιου πολιτιστικού στοιχείου ίσως έδινε πρόσθετη αξία στην επιλογή του λογότυπου και την έκανε περισσότερο πρωτότυπη. Αν χρησιμοποιούσαμε το παράδειγμα της περιοχής του Παγγαίου ή του φαραγγιού του Αγγίτη θα μπορούσε το λογότυπο να εμπεριέχει μια βραχογραφία ή λεπτομέρεια από αυτή.

Αντίστοιχα μια άλλη δραστηριότητα στην περιοχή Αχλαδοχωρίου θα αξιοποιούσε τα πέτρινα Γεφύρια του Κρουσοβίτη ή στην περιοχή του Λαϊλιά σχέδια από λαϊκά μοτίβα της Παράδοσης των υφαντών ή λεπτομέρειες από τις παραδοσιακές φορεσιές και τις πόρτες της Ορεινής.

ΔΡΑΣΗ L 311 – 5: Ενίσχυση Βιοτεχνικών Μονάδων (οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης κ.λ.π.) με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Σύντομη περιγραφή: Η δράση απευθύνεται σε μέλη του αγροτικού νοικοκυριού και καλύπτει ενέργειες οι οποίες δημιουργούν νέες ή βελτιώνουν υφιστάμενες δραστηριότητες μονάδων οικοτεχνίας, παραγωγής ειδών παραδοσιακής τέχνης και βιοτεχνικών μονάδων.

Στόχος: Εναλλακτικές δραστηριότητες και εισοδήματα για τα μέλη αγροτικών νοικοκυριών.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης με ιδιαίτερη βαρύτητα στις περιοχές που παρουσιάζουν εναρμόνιση με τον τομέα μεταποίησης και παραγωγής προϊόντων.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Η δράση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσο αφορά τη δυνατότητα ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων αφού σε πολλές περιπτώσεις τα ίδια τα αντικείμενα που μπορεί να επιλεγούν συνδέονται άμεσα με τον πολιτισμό της περιοχής.

Οι δραστηριότητες αυτές (χειροτεχνία, παραδοσιακή τέχνη κ.ά.) στηρίζονται στην παράδοση της περιοχής και την εμπλουτίζουν με νέες αξίες και προϊόντα αναδεικνύοντας πολιτιστικά στοιχεία που μπορούν να ενσωματωθούν σε διάφορα «σημεία» της επιχείρησης.

Τίτλος – Επωνυμία

Ανάλογα με το αντικείμενο της Δράσης υπάρχει η δυνατότητα επιλογής τίτλων που θα συνδέουν την επιχείρηση με τον πολιτισμό και την παράδοση της περιοχής. Το πεδίο αναζήτησης διαφοροποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο της δράσης. Αν π.χ. πρόκειται για παραγωγή υφαντών, κεντημάτων, παραδοσιακών στολών κ.ά. η αναζήτηση θα γίνει γύρω από την συγκεκριμένη παράδοση όπου μπορούν να βρεθούν «λέξεις κλειδιά» κατάλληλες για τίτλο. Το ίδιο μπορεί να γίνει στην περίπτωση κατασκευής διακοσμητικών ή χρηστικών αντικειμένων ανακαλύπτοντας έτσι την παράδοση της περιοχής στην οποία ούτως ή άλλως θα πρέπει να στηριχτούμε για την δημιουργία και προβολή του προϊόντος μας.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Το λογότυπο της επιχείρησης ή αντίστοιχα το σήμα και η ετικέτα που θα φέρουν τα προϊόντα, μπορούν να αντλούν το δημιουργικό τους περιεχόμενο από τον χώρο της

πολιτιστικής παράδοσης, τονίζοντας έτσι την προέλευση και την ταυτότητα της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Το δημιουργικό που είναι βέβαια δουλειά ενός καλού γραφίστα, μπορεί να αξιοποιηθεί με πολλούς τρόπους και να γίνει μαζί με τον τίτλο το βασικό στοιχείο αναγνωρισιμότητας της επιχείρησης και των προϊόντων στην αγορά.

Ανάλογα με το αντικείμενο της δραστηριότητας οι επιλογές μπορεί να ποικίλουν. Θέματα όπως λαϊκά μοτίβα από υφαντά, φορεσιές, πόρπες, κεντήματα κ.ά. προσφέρονται για οικοτεχνία, χειροτεχνία και παραδοσιακή τέχνη ενώ άλλα όπως στοιχεία λαϊκής Αρχιτεκτονικής, παραδοσιακά επαγγέλματα, προϊόντα, φυσικές ομορφιές κ.ά. μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλα αντικείμενα.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Τόσο το ίδιο το κτίριο όσο και ο εσωτερικός χώρος της μονάδας είναι δυνατό να φέρουν στοιχεία της περιοχής, ανάλογα είτε με την παράδοση της πάνω στο αντικείμενο είτε ανεξάρτητα από αυτό. Τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και τα επιμέρους εξωτερικά γνωρίσματα είναι επιθυμητό να παραπέμπουν μορφολογικά και αισθητικά στο γενικότερο αρχιτεκτονικό και φυσικό περιβάλλον. Στο εσωτερικό είναι εύκολο να συνδυάσει ο ενδιαφερόμενος διακοσμητικές λύσεις με υλικό της περιοχής (φωτογραφίες, αντικείμενα, Λαϊκά Μοτίβα κ.ά.)

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Η παράδοση της περιοχής παρέμβασης προσφέρει πολλές εναλλακτικές λύσεις για τη δημιουργία του υλικού προβολής της μονάδας. Το υλικό επικεντρώνεται στο παραγόμενο προϊόν και συνοδεύεται από στοιχεία όπως:

- Η ιστορία και η παράδοση της περιοχής στη συγκεκριμένη παραγωγή
- Ήθη – Έθιμα και πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Αξιοθέατα, Αρχαιολογικοί χώροι, Μνημεία, Πολιτιστικές – Τουριστικές Διαδρομές κ.ά.

ΔΡΑΣΗ: L 311 – 6: Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών αγροτών με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Σύντονη περιγραφή: Ενισχύοντας δραστηριότητες όπως επισκευή υποδημάτων, παντοπωλεία, κουρεία, λιανικό εμπόριο, πάρκο αναψυχής κ.ά.

Στόχος: Ανάπτυξη διαφορετικών δραστηριοτήτων που συμπληρώνουν την γεωργική εκμετάλλευση.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Το πλήθος των δραστηριοτήτων που μπορούν να προταθούν από τους ενδιαφερόμενους, καταδεικνύει τις πολλές και διαφορετικές επιλογές που θα είχε στη διάθεσή του κανείς όσο αφορά τη σύνδεση των προτάσεων με το πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής. Λαμβάνοντας υπ' όψη ορισμένες από τις ενδεικτικές επιλογές του προγράμματος, μπορούμε να αναφερθούμε στα βασικά τους χαρακτηριστικά για να γίνει κατανοητός ο τρόπος αντιμετώπισης και σύνδεσης των δραστηριοτήτων με τα πολιτιστικά στοιχεία.

Επισκευή Υποδημάτων: Υπάρχει πλούσια παράδοση από το παλιό αυτό επάγγελμα που είναι δυνατόν στις μέρες μας να δώσει ένα συμπληρωματικό εισόδημα στο αγροτικό νοικοκυριό. Τα πολιτιστικά στοιχεία μπορεί να αφορούν την παράδοση αυτή και να συνδεθούν με την αισθητική του χώρου, τον τίτλο και το λογότυπο, την χρησιμοποίηση παλαιού φωτογραφικού υλικού από την περιοχή κ.ά.

Παντοπωλεία: Τα παντοπωλεία στις αγροτικές περιοχές θα πρέπει να διαφοροποιηθούν αισθητικά και ποιοτικά από τα Σούπερ Μάρκετ διατηρώντας την παραδοσιακή και οικεία αισθητική προσαρμοσμένη στις νέες λειτουργικές ανάγκες. Τα προϊόντα της περιοχής που αποτελούν και μέρος του διατροφικού πολιτισμού θα πρέπει να κατέχουν εξέχουσα θέση, τροφοδοτώντας έτσι την αλυσίδα παραγωγή αγροτικών προϊόντων, μεταποίησης και παραγωγής ειδών διατροφής, καθώς και το τουριστικό κύκλωμα.

Ο τίτλος, η επιγραφή, τα αρχιτεκτονικά και διακοσμητικά στοιχεία αναφέρονται στις τοπικές πολιτιστικές ιδιαιτερότητες προβάλλοντας με τη μορφή λογότυπου, ετικέτας ή άλλου υλικού προβολής, τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής.

Λιανικό Εμπόριο Αναμνηστικών Ειδών και Ειδών Λαϊκής Τέχνης: Σε αρκετές περιπτώσεις όπως και αυτή του συγκεκριμένου παραδείγματος το αντικείμενο της δραστηριότητας έχει άμεση σχέση με τον πολιτισμό της περιοχής. Τα αναμνηστικά είδη όπως και αυτά της Λαϊκής Τέχνης ενσωματώνουν στοιχεία της παράδοσης της περιοχής, εμπνέονται από αυτά, η κατασκευή τους βασίζεται σε παραδοσιακούς τρόπους ή στην εξέλιξη παλαιών τεχνικών.

Η κεραμική π.χ. που παραδοσιακά άνθησε στο Νομό Σερρών προσφέρεται για την παραγωγή τέτοιων χρηστικών ή διακοσμητικών αντικειμένων. Το ίδιο και η αργυρο χρυσοχοεία, η ζωγραφική, η Αγιογραφία, η μικρογλυπτική, το βιτρό, η τέχνη του γυαλιού, του μπατίκ κ.ά. Είναι δυνατό να στηρίξουν μια παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα που θα τροφοδοτεί με αναμνηστικά αντικείμενα το τουριστικό κύκλωμα.

Γενικότερα στη συγκεκριμένη δράση είναι ευρύ το πεδίο αξιοποίησης των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της περιοχής.

Ο «χρυσός» κανόνας είναι να φέρουμε στο προσκήνιο της τοπικής αγοράς δικά μας προϊόντα που θα ξεχωρίζουν από οποιαδήποτε άλλα της μαζικής κατανάλωσης, ακριβώς επειδή θα είναι τοπικά, επειδή θα αναγνωρίζονται ως τέτοια από τα σημάδια πολιτισμού που θα φέρουν πάνω τους. Ακόμη και ένα κουρείο ή ένα κατάστημα εμπορίας ποτών υπάρχει η δυνατότητα να έχουν το δικό τους τοπικό χρώμα, να παραπέμπουν στις αξίες και ιδιαιτερότητες του τόπου που λειτουργούν.

Η επωνυμία, το λογότυπο, το υλικό προβολής, ο χώρος και άλλα στοιχεία των επιχειρήσεων προσφέρονται για έξυπνες λύσεις που θα «δένουν» το αντικείμενο με την περιοχή και τον πολιτισμό της.

ΔΡΑΣΗ L 311 – 7: Ενίσχυση επιχειρήσεων ειδών διατροφής μετά την α΄ μεταποίηση με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

Σύντομη περιγραφή: Ενδεικτικά η δράση μπορεί να αφορά την παραγωγή ζαχαρωδών από φρούτα και λαχανικά, αρτοποιία και παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής παραγωγή φρυγανιών, μπισκότων κ.ά, παραγωγή ζυμαρικών, τσαγιού, καφέ και άλλων ειδών διατροφής.

Στόχος: Η εξασφάλιση εναλλακτικών – συμπληρωματικών εισοδημάτων από τον αγροτικό πληθυσμό της περιοχής με την επιχειρηματική δραστηριοποίηση στις εστίες τους.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης με ιδιαίτερη βαρύτητα στο νότιο – νοτιοδυτικό τμήμα όπου η ένταση της άσκησης της αγροτικής δραστηριότητας και παραγωγής πρώτων υλών είναι μεγαλύτερη.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Η Δράση αφορά ένα ιδιαίτερα πλούσιο τομέα του τοπικού πολιτισμού και της παράδοσης της περιοχής. Πρόκειται για την σπουδαία τοπική γαστρονομία και τις διατροφικές συνήθειες που στηρίζονται στα παραγόμενα από τους ίδιους τους αγρότες προϊόντα.

Όλα όσα ενδεικτικά αναφέρονται στην περιγραφή της Δράσης είναι είδη διατροφής που βρίσκει κανείς να προφέρονται στα σπίτια από τις νοικοκυρές και συνήθως παράγονται για τις ανάγκες της οικογένειας και παρασκευάζονται με παραδοσιακές καλές συνταγές. Αυτές οι συνταγές αποτελούν μια πολιτιστική ιδιαιτερότητα για κάθε περιοχή που με την κατάλληλη οργάνωση και συστηματοποίηση μπορούν να προσφέρουν στους επισκέπτες της περιοχής εξαιρετικά διατροφικά είδη.

Τίτλος – Επωνυμία

Τίτλοι που συνδέουν το προϊόν με την περιοχή (π.χ. ντοματάκια Σκοτούσσας, γλυκό κεράσι Αναστασιάς, μελιτζανάκι Σκουτάρεως, ακανές Λαϊλιά κ.ά.) ή παραπέμπουν στη γαστρονομική παράδοση, είναι χαρακτηριστικοί για τον άμεσο τρόπο με τον οποίο δηλώνουν την ονομασία προέλευσης. Βεβαίως, μπορούν να υπάρξουν και πολλές άλλες επιλογές, με λιγότερο άμεσες αναφορές, που θα συνδέουν το προϊόν με κάποιο χαρακτηριστικό της περιοχής που κατά περίπτωση θα ταιριάζει.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Τα διατροφικά προϊόντα θα πρέπει να προτιμώνται για την ποιότητα των πρώτων υλών τους, την εξαιρετική διατροφική και γευστική τους αξία, αλλά ταυτόχρονα θα πρέπει να παρουσιάζονται και με τον τρόπο που τους αξίζει.

Η ιδιαίτερη συσκευασία συνοδευόμενη από μια καλαίσθητη ετικέτα με τον τίτλο, το λογότυπο και τα ενημερωτικά στοιχεία, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την άρτια παρουσίαση του τελικού προϊόντος.

Τα στοιχεία αυτά μπορούν να κάνουν διακριτική την τοπική παράδοση και να προβάλλουν τον πολιτισμό της περιοχής με τρόπο που να προσθέτει αξία και δυναμική στο ίδιο το προϊόν. Έχουμε ήδη αναφερθεί αρκετά στο πόσο σημαντικό είναι να μπορεί κανείς, ακούγοντας για ένα προϊόν, να το ταυτοποιεί με τον τόπο ή και αντίστροφα ακούγοντας για ένα τόπο να πηγαίνει ο νους του και σε κάποια προϊόντα. Το πώς θα συνδεθούν αυτά μεταξύ τους και θα δημιουργήσουν το επιθυμητό μήνυμα με τη μορφή κειμένου και εικόνας, είναι κάτι που θα πρέπει να αναζητήσει ο ενδιαφερόμενος ενδεχομένως με τη βοήθεια κάποιου ειδικού.

Η ετικέτα στη συσκευασία του προϊόντος εκτός από το εικαστικό – γραφιστικό μέρος και την τυπική περιγραφή του περιεχομένου, της σύστασής του και των στοιχείων της επιχείρησης, κάλλιστα μπορεί να αναφέρεται και σε σημαντικά γνωρίσματα πολιτισμού της περιοχής παρέμβασης. Για παράδειγμα αν πρόκειται για συσκευασία που περιέχει μαρμελάδα από καλλιεργούμενα βατόμουρα που παράγονται στην περιοχή Νέου Σκοπού, θα μπορούσε στην ετικέτα να συμπεριληφθεί σύντομο ιστορικό του χωριού, της αρχαίας τοποθεσίας(Βέργη), της τοπικής παράδοσης σε σχέση με τις αγροτικές ή τις παραγωγές κ.ά.

Γίνεται κατανοητό ότι κάθε φορά ανάλογα με το προϊόν και τον τόπο υπάρχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων στη συσκευασία του.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Και σε αυτή την περίπτωση ισχύουν οι ενδεικτικές προτάσεις που αφορούν τις περισσότερες δράσεις. Προτιμούμε χώρους και εγκαταστάσεις που φέρουν εξωτερικά και εσωτερικά στοιχεία της τοπικής παράδοσης. Η επιγραφή είναι ένα χαρακτηριστικό στοιχείο που θα ακολουθήσει την μορφή και την αισθητική του λογότυπου και της ετικέτας του προϊόντος.

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Συνηθίζεται σε προϊόντα που παράγονται τοπικά από οικογενειακές επιχειρήσεις, να παράγεται πρόσθετο ενημερωτικό υλικό που ενισχύει την ταυτότητα του προϊόντος. Φυλλαδιάκια πολύ μικρού μεγέθους που συνοδεύουν τη συσκευασία του προϊόντος μπορούν να περιέχουν σύντομες αναφορές στην οικογενειακή παράδοση σε σχέση με την παραγωγή και επεξεργασία του προϊόντος, στην ιστορία της περιοχής, στα άλλα τοπικά προϊόντα και στις διατροφικές συνήθειες, στα μνημεία, στα Λαϊκά δρώμενα, στις φυσικές ομορφιές ή σε άλλα στοιχεία ανάλογα με την περιοχή στην οποία αναφερόμαστε. Είναι φυσικό ανάλογα με το προϊόν να κάνουμε και τις επιλογές που είναι απαραίτητες αποφεύγοντας μακροσκελή κείμενα, πληθωρισμό πληροφοριών ή αναφορές σε πράγματα δευτερεύουσας σημασίας και ελάχιστου ενδιαφέροντος.

Η χρησιμοποίηση πολύ καλών φωτογραφιών και η καλή αισθητική του υλικού προβολής είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων που επιδιώκουμε.

Τα ίδια χαρακτηριστικά αφορούν και την προβολή μέσω του Διαδικτύου ή της διαφήμισης στα Μ.Μ.Ε.

Θα πρέπει πάντα να θυμόμαστε ότι ο πιθανός υποψήφιος αγοραστής του προϊόντος, ο αγοραστής που επιζητούμε, είναι ένας επισκέπτης της περιοχής που αναζητά τον εναλλακτικό τουρισμό, την τοπική γαστρονομία, τον τοπικό πολιτισμό, οτιδήποτε τελικά σημαντικό χαρακτηρίζει τον τόπο που επέλεξε να επισκεφτεί. Το προϊόν μας επομένως θα πρέπει έξυπνα και διακριτικά να τον συνδέει με μέρος τουλάχιστον αυτού του τοπικού «Μύθου».

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 312 / Στήριξη της Δημιουργίας και Ανάπτυξης πολύ Μικρών Επιχειρήσεων

ΔΡΑΣΗ L 312 – 1 : Ενίσχυση Βιοτεχνικών Μονάδων.

Σύντομη περιγραφή: Αφορά στη δημιουργία ή βελτίωση βιοτεχνικών μονάδων από φυσικά ή νομικά πρόσωπα (εκτός από μέλη του αγροτικού νοικοκυριού).

Στόχος: Η ενίσχυση της μεταποιητικής – βιοτεχνικής δραστηριότητας στην περιοχή.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής με ιδιαίτερη βαρύτητα στα τοπικά διαμερίσματα που παρουσιάζουν απόλυτη εναρμόνιση με τον τομέα της μεταποίησης και παραγωγής προϊόντων.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Ο χαρακτήρας της δράσης δεν παραπέμπει ευθέως στην οποιαδήποτε σχέση με τον πολιτιστικό τομέα εκτός από τις περιπτώσεις που το ίδιο το αντικείμενο συνδέεται με τον τομέα αυτό (π.χ. παραγωγή παραδοσιακών φορεσιών).

Ανεξάρτητα όμως από το αντικείμενο της επένδυσης, το πρόγραμμα επιδιώκει η σύνδεση αυτή, να αποτελέσει μια καινοτόμα λύση που θα ενισχύει τον στρατηγικό στόχο, που είναι η αλληλοτροφοδοτούμενη σχέση ανάμεσα στον παραγωγικό – μεταποιητικό τομέα και αυτόν του τουρισμού που εμπεριέχει ως συγκριτικό πλεονέκτημα τα πολιτιστικά γνωρίσματα της περιοχής.

Μια γενική κατεύθυνση για τους τρόπους ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων στη Δράση είναι η αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων προβολής με παράλληλη χρησιμοποίηση στοιχείων πολιτισμού. Έτσι τόσο στο θέμα του τίτλου, του λογότυπου, της ετικέτας, του φυλλαδίου, του site, της διαφημιστικής καταχώρησης και άλλων τρόπων δημόσιας παρουσίας της επιχείρησης και του προϊόντος, όσο και στο ζήτημα των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών και της εσωτερικής διακόσμησης του κτιρίου, υπάρχουν πολλές δυνατότητες αξιοποίησης εμβληματικών στοιχείων του πολιτισμού της περιοχής.

Τοπωνύμια, στοιχεία λαϊκού πολιτισμού, μνημεία, αξιοθέατα, τοπικές παραδόσεις, γαστρονομία κ.ά, δίνουν εναλλακτικές προτάσεις για κάθε διαφορετική περίπτωση επένδυσης.

Η βιοτεχνία ανεξάρτητα από το αντικείμενο παραγωγής της έχει στρατηγικό συμφέρον να κάνει διακριτή την παρουσία του προϊόντος της στην αγορά συνδέοντάς το με την περιοχή παρέμβασης. Από το πιο απλό, που είναι η επιλογή ενός τοπικού θέματος για το λογότυπο και την ετικέτα, μέχρι τη δημιουργία φυλλαδίου που θα περιλαμβάνει επιπλέον πληροφορίες ή φωτογραφικό υλικό για την περιοχή, τον πολιτισμό και τις φυσικές ομορφιές, είναι στοιχεία που αξιολογούνται θετικά στην πρόταση των υποψηφίων επενδυτών.

Στο ερώτημα κάθε υποψηφίου επενδυτή για το πώς θα βρει και θα επιλέξει τα στοιχεία που ταιριάζουν με τη δική του πρόταση η απάντηση είναι: Αναζήτησε αρχικά μόνος σου τα στοιχεία αυτά αξιοποιώντας την παρούσα εμπειρογνωμοσύνη. Ανακάλυψε επιπλέον στοιχεία ρωτώντας του ανθρώπους της περιοχής και ζήτησε τη γνώμη ειδικών (επικοινωνιολόγοι, γραφίστες) για την καταλληλότητα της όποιας αρχικής επιλογής.

Τέλος στις περιπτώσεις που είναι εφικτό θα μπορούσε η ενσωμάτωση των πολιτιστικών στοιχείων να γίνει πάνω στο ίδιο το προϊόν (π.χ. μοτίβα της τοπικής ενδυματολογικής παράδοσης πάνω σε σύγχρονες προτάσεις ένδυσης ή σχέδια από την Λαϊκή χειροτεχνία πάνω σε παραγόμενα χρηστικά ή διακοσμητικά αντικείμενα).

ΔΡΑΣΗ L 312 – 2 : Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Παρατήρηση: Ισχύει ότι και για τη Δράση L 311 -6 του μέτρου 311 που αφορά το ίδιο αντικείμενο με δικαιούχους μέλη αγροτικών νοικοκυριών.

ΔΡΑΣΗ L 312 - 3 : Ενίσχυση επιχειρήσεων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση.

Παρατήρηση: Ισχύει ότι και για τη Δράση L311 – 7 του μέτρου 311 που αφορά το ίδιο αντικείμενο με δικαιούχους μέλη αγροτικών νοικοκυριών.

ΔΡΑΣΗ L 312 – 4 : Αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση από επιχειρήσεις μεταποίησης και παροχής υπηρεσιών.

Παρατήρηση: Για τη συγκεκριμένη Δράση λόγω της φύσης της δεν τίθεται θέμα σύνδεσης με στοιχεία πολιτισμού της περιοχής παρέμβασης.

ΔΡΑΣΗ L 312 – 5 : Δικτύωση Επιχειρήσεων.

Σύντομη περιγραφή: Ενίσχυση ενεργειών και δημιουργία συνθηκών που θα οδηγήσουν στην καθιέρωση και αποδοχή τοπικού συμφώνου ποιότητας.

Στόχος: Καλλιέργεια επιχειρηματικής κουλτούρας κατανόηση του οφέλους της δικτύωσης, ανάπτυξη συνεργασιών και συνέργιας μεταξύ ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Εναλλακτικές επιλογές ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων:

Σύμφωνα με το πρόγραμμα «η δικτύωση των επιχειρήσεων θα διέπεται από την υλοποίηση μιας ενιαίας και ολοκληρωμένης πρότασης ανάδειξης της πολιτιστικής παράδοσης και κληρονομιάς συνδέοντάς την με τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία και πάντα σε απόλυτη συνάφεια με τις παραγωγικές δραστηριότητες της περιοχής και τα προϊόντα». Αυτό συνεπάγεται μια ενιαία και συνολική αντιμετώπιση των τρόπων ενσωμάτωσης των πολιτιστικών στοιχείων, στο μέρος της ενέργειας που αφορά την κοινή προβολή των επιχειρήσεων της περιοχής και στην προώθηση των προϊόντων και υπηρεσιών τους στην αγορά.

Η επιδίωξη τοπικού συμφώνου ποιότητας προϋποθέτει μεταξύ άλλων ολοκληρωμένο marketing plan, δημιουργία προωθητικών εντύπων, κοινής ιστοσελίδας, συμμετοχή σε εκθέσεις, κοινό σήμα που θα χρησιμοποιείται από όλα τα μέλη του δικτύου κ.λ.π.

Είναι φανερό ότι όλα όσα προτείνουμε στο πλαίσιο αυτής της εμπειρογνωμοσύνης για τις άλλες επιμέρους δράσεις απαιτούνται ιδιαίτερα για την συγκεκριμένη ενέργεια αφού τα χαρακτηριστικά της περιοχής και τα πολιτιστικά της γνωρίσματα γίνονται ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τα προϊόντα που εντάσσονται στο Δίκτυο.

Κάθε επιμέρους ενέργεια όπως φυλλάδιο, σήμα, ιστοσελίδα, εκθέσεις, συμπεριλαμβάνει στοιχεία όπως ιστορία, μνημεία, αξιοθέατα, λαϊκά δρώμενα και πολιτιστικοί θεσμοί, γαστρονομία, τοπικές ιδιαιτερότητες, τοπικές παραγωγές και άλλα, που συνδέουν το «μέρος με το όλον», προσθέτοντας στην επιχειρηματική επιδίωξη συγκριτικά πλεονεκτήματα και δυναμική που απορρέει από τα πλούσια πολιτισμικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Επομένως η δράση θα πρέπει να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο το πλήθος των πολιτιστικών στοιχείων που συναντάμε στα τοπικά διαμερίσματα αξιολογώντας ανάλογα με την ενέργεια ποια από αυτά θα χρησιμοποιηθούν.

Για παράδειγμα στο υλικό προβολής είναι φυσικό να περιλαμβάνονται οι κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως οι «Μπαμπούγεροι» του Βαμβακοφύτου, η Εμποροπανήγυρις της Σκοτούσσας, τα Γεφυρουδιανά, το έθιμο της Μπάμπως, η Γυναικοκρατία στη Μονοκκλησιά, η γιορτή ρυζιού στον Προβατά, τα Αναστενάρια στην Αγία Ελένη, οι εκδηλώσεις του καλοκαιριού στο Νέο Σκοπό, η Δρακοκτονία στο Νέο Σούλι, ο «Ζάμαντας» στην Πεντάπολη και άλλες που πραγματοποιούνται όλο το χρόνο στην περιοχή παρέμβασης.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 4, 313 / Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

ΔΡΑΣΗ 313 – 1: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός τοπικών κέντρων τουριστικής πληροφόρησης.

Σύντονη περιγραφή: Ίδρυση και εκσυγχρονισμός ενός κέντρου τουριστικής πληροφόρησης.

Στόχος: Η οργανωμένη και ολοκληρωμένη προβολή και πληροφόρηση για τις επιμέρους επιλογές του επισκέπτη εντός της ευρύτερης περιοχής παρέμβασης.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Στο Βορειοανατολικό τμήμα της περιοχής παρέμβασης που δέχεται και του περισσότερους επισκέπτες.

Παρατήρηση:

Η Δράση υπηρετεί τον κεντρικό στόχο του προγράμματος δίνοντας στον επισκέπτη το σύνολο του πληροφοριακού υλικού στο οποίο εμπεριέχεται η ιστορική και πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, ο παραγωγικός φυσικός και πολιτιστικός του πλούτος, η σύνδεση όλων αυτών και οι εναλλακτικές επιλογές του επισκέπτη.

Το κέντρο τουριστικής πληροφόρησης από κάθε άποψη θα πρέπει να προωθεί την ιδέα της συμπληρωματικότητας των χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης, συνδυάζοντας όλες τις προσφερόμενες υπηρεσίες και προϊόντα με το πολιτισμικό απόθεμα και την σύγχρονη πολιτιστική δυναμική της περιοχής.

ΔΡΑΣΗ 313 -2 : Σήμανση Αξιοθέατων και Μνημείων.

Σύντονη περιγραφή: Επισήμανση, σήμανση και ανάδειξη των αξιόλογων σημείων φυσικού κάλλους, αρχιτεκτονικού, ιστορικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Παρατήρηση:

Ένα από τα βασικά κριτήρια επιλογής της πρότασης πρέπει να είναι η πολύ καλή αισθητική των διαφόρων μορφών σήμανσης με την κατάλληλη επιλογή σημάτων, εικαστικών ή φωτογραφικών δημιουργιών και η ανταπόκρισή τους στον λειτουργικό και επικοινωνιακό τους χαρακτήρα.

ΔΡΑΣΗ L 313 -3 : Ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου.

Σύντονη περιγραφή: Δημιουργία (χάραξη και διάνοιξη) ποδηλατικών διαδρομών για επισκέπτες που αγαπούν τη φύση και το ποδήλατο.

Παρατήρηση:

Θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για το πρόγραμμα αν οι ποδηλατικές διαδρομές συμπεριλαμβάνουν σημεία – σταθμούς με πολιτιστικό ενδιαφέρον όπως αρχαιολογικοί χώροι, βυζαντινά και νεότερα μνημεία, οικισμούς κ.ά.

ΔΡΑΣΗ L313 - 4 : Προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

Σύντονη περιγραφή: Εκπόνηση ενός σχεδίου προβολής – προώθησης το οποίο θα περιλαμβάνει στοχευμένες ενέργειες όπως: παραγωγή εντύπων και ηλεκτρονικών εκδόσεων, παραγωγή θεματικών ή χωρικών ντοκιμαντέρ, συμμετοχή σε εκθέσεις, καταχωρήσεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα κ.λ.π.

Παρατήρηση:

Οι Δράση επικεντρώνεται στην σύνδεση όλων των στοιχείων που προαναφέραμε.

ΔΡΑΣΗ L 313 – 5 : Ενίσχυση υποδομών διανυκτέρευσης.**Παρατήρηση:**

Ισχύουν όσα αναφέρονται στην αντίστοιχη Δράση L 311 -1 με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

ΔΡΑΣΗ L 313 – 6 : Ενίσχυση επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής.**Παρατήρηση:**

Ισχύουν όσα αναφέρονται στην αντίστοιχη Δράση L 311 – 2 με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

ΔΡΑΣΗ L 313 – 8 : Ενίσχυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου.**Παρατήρηση:**

Ισχύουν όσα αναφέρονται στην αντίστοιχη Δράση L 311 - 4 με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

ΔΡΑΣΗ L 313 – 9 : Αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό.**Παρατήρηση:**

Η Δράση δεν αφορά το περιεχόμενο της παρούσας εμπειρογνωμοσύνης.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ L 321 / Βασικές υπηρεσίες για την οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό.ΔΡΑΣΗ L 321 – 1 : Έργα υποδομής μικρής κλίμακας.**Παρατήρηση:**

Η Δράση δεν αφορά το περιεχόμενο της παρούσας εμπειρογνωμοσύνης.

ΔΡΑΣΗ L 322 – 2 : Δημιουργία κέντρων πολιτισμού και κοινωνικών υπηρεσιών.

Σύντομη περιγραφή: Δημιουργία – βελτίωση κοινωνικών και πολιτιστικών υποδομών (πολιτιστικά κέντρα, ωδεία, βιβλιοθήκες κ.ά). Ενισχύονται παρεμβάσεις για τη βελτίωση των χώρων στέγασης, για την προμήθεια και αναβάθμιση εξοπλισμού κ.λ.π.

Στόχος: Διάσωση και διάδοση των παραδόσεων, των εθίμων και του πολιτιστικού – λαογραφικού υλικού της περιοχής.

Παρατήρηση:

Η Δράση αφορά τον ίδιο τον πολιτισμό της περιοχής και οι οποιοσδήποτε ενέργειές της θα πρέπει να συνδέονται άμεσα και να είναι σε απόλυτη αρμονία με τις συγκεκριμένες ανάγκες του αντικείμενου που καλούνται να υπηρετήσουν.

ΔΡΑΣΗ 321 – 3 : Δράσεις ενίσχυσης πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Σύντομη περιγραφή: Δράση ολοκληρωμένης πολιτιστικής παρέμβασης που θα επενδύει ιδιαίτερα σε θέματα έρευνας, καταγραφής, διάσωσης και αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής.

Στόχος: Η ενιαία αντιμετώπιση της ανάπτυξης της περιοχής μέσα από την σύνδεση της παραγωγής και μεταποίησης των προϊόντων, των τουριστικών υπηρεσιών και των πολιτιστικών πόρων.

Περιοχή εφαρμογής της δράσης: Το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Παρατήρηση:

Η συγκεκριμένη Δράση επιχειρεί να εντάξει σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τις διάσπαρτες πολιτιστικές ενέργειες και πόρους της περιοχής. Το σχέδιο αυτό, συμπυκνώνει το σύνολο των επιδιώξεων του προγράμματος, καθορίζοντας συγκεκριμένους τρόπους ανάδειξης των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής, σύνδεσής τους με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες και αξιοποίησης καινοτόμων μεθόδων προβολής των πλεονεκτημάτων της περιοχής όσο αφορά τις εναλλακτικές επιλογές του επισκέπτη.

Η παρούσα εμπειρογνωμοσύνη καλύπτει ήδη μέρος των τρόπων που μπορούν να ενσωματωθούν πολιτιστικοί πόροι στις προσφερόμενες υπηρεσίες και στα προϊόντα της ευρύτερης περιοχής.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 6, L 322 / Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών.

ΔΡΑΣΗ L 322 – 1: Βελτίωση – ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων.

ΔΡΑΣΗ L 322 – 2: Αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση.

ΔΡΑΣΗ L 322 – 3: Αποκατάσταση εξωτερικών όψεων κτισμάτων.

Παρατήρηση:

Οι Δράσεις αυτές συνδέονται άμεσα με την αρχιτεκτονική παράδοση των οικισμών στους οποίους πρόκειται να υλοποιηθούν. Τα στοιχεία πολιτισμού που ενσωματώνουν αφορούν αυτά ακριβώς τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, που διαμορφώθηκαν στο παρελθόν και συνδέονται άμεσα με τις φυσικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες του τόπου και των

κατοίκων. Σημαντική παράμετρος για τις αναπλάσεις και αποκαταστάσεις που προβλέπουν οι δράσεις, πρέπει να είναι και οι χρήσεις των εξωτερικών χώρων και κτιρίων που σε αρκετές περιπτώσεις συνδέονται με πολιτιστικές ή κοινωνικές λειτουργίες και αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας των κατοίκων και της πολιτιστικής ζωής. Πολλές από τις εκδηλώσεις που οργανώνονται στα χωριά από τους πολιτιστικούς συλλόγους πραγματοποιούνται στις πλατείες, στους αύλιους χώρους σχολείων ή άλλων δημόσιων κτιρίων ή και σε κλειστούς χώρους. Η αποκατάσταση τέτοιων χώρων, η αισθητική και λειτουργική τους βελτίωση, δημιουργεί προϋποθέσεις αναβάθμισης των πολιτιστικών διοργανώσεων, οι οποίες λειτουργούν ενισχυτικά όσο αφορά στην προσέλκυση επισκεπτών. Με αυτό τον τρόπο η συγκεκριμένη δράση συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τον πολιτισμό της περιοχής και τη συνεισφορά του στη στρατηγική για ολοκληρωμένη ανάπτυξη.

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 7, L 323 / Διατήρηση και Αναβάθμιση της Αγροτικής Κληρονομιάς.

ΔΡΑΣΗ L 323 -1: Διατήρηση, Αναβάθμιση και Ανάδειξη περιοχών υψηλής φυσικής αξίας και περιοχών NATURA 2000.

Παρατήρηση:

Η Δράση δεν αφορά την παρούσα εμπειρογνωμοσύνη.

ΔΡΑΣΗ L 323 -2 : Ανάδειξη μνημείων και κτιρίων Αγροτικής Κληρονομιάς.

Σύντομη περιγραφή: Πραγματοποίηση μιας παρέμβασης διατήρησης, αποκατάστασης και αναβάθμισης «κτιρίου» που σχετίζεται με την αγροτική παράδοση της περιοχής. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στα πέτρινα γεφύρια και στους Μύλους της περιοχής.

Παρατήρηση:

Οι ανάγκες της περιοχής για σωστικές παρεμβάσεις στις περιπτώσεις νεότερων μνημείων που κινδυνεύουν να χαθούν ή να υποβαθμιστούν ακόμη περισσότερο, είναι τεράστιες. Αρκετά μεμονωμένα κτίρια που κάποτε σηματοδοτούσαν την οικονομική και πολιτιστική ζωή, όπως γεφύρια πέτρινα ενσωματωμένα αρμονικά στο φυσικό περιβάλλον (π.χ. γεφύρια Κρουσοβίτη), παραδοσιακοί μύλοι, παλαιά σχολεία κ.ά, περιμένουν ανάλογες παρεμβάσεις που θα τα διασώζουν και θα τα επανεντάξουν αποκαταστημένα στο πολιτιστικό αρχιτεκτονικό απόθεμα της περιοχής.

ΔΡΑΣΗ L 323 – 3: Αποκατάσταση και αναβάθμιση περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών.

Παρατήρηση:

Η Δράση δεν αφορά την παρούσα εμπειρογνωμοσύνη.

ΔΡΑΣΗ L 323 4: Αποκατάσταση κτιρίων και μετατροπή τους σε Μουσεία – Συλλογές – Εκθετήρια.

Σύντομη περιγραφή: Προβλέπεται η δημιουργία δύο χώρων ανάδειξης & προβολής της πλούσιας λαογραφικής, αγροτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παρατήρηση:

Η ανάγκη για δημιουργία χώρων έκθεσης του λαογραφικού υλικού κάθε περιοχής συνδέεται με την μεγάλη προσπάθεια που καταβάλουν κυρίως οι πολιτιστικοί σύλλογοι για τη συγκέντρωση αυτού του υλικού. Η παρέμβαση θα είναι καλό να γίνει σε ενδιαφέροντα από αρχιτεκτονική άποψη κτίρια και να συνοδεύεται από στοιχειώδη μελέτη που θα συνδέει τις λειτουργικές ανάγκες φύλαξης – συντήρησης και ανάδειξης των εκθεμάτων με το αισθητικό μέρος του χώρου και των κατασκευών. Η συνεργασία με ειδικούς λαογράφους ή Μουσειολόγους έστω και σε συμβουλευτικό επίπεδο κρίνεται απαραίτητη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1:

Δράση L123α: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων.

ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ: Δημιουργία επιχείρησης τυποποίησης πατάτας.

ΠΕΡΙΟΧΗ: Κοινότητα Άνω Βροντούς.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Τίτλος – Επωνυμία

Η πατάτα είναι βασική παραγωγή, «σήμα κατατεθέν» της περιοχής, φημισμένη για τη γεύση και το κίτρινο χρώμα της. Ο τόπος επομένως και η αναφορά του στην επωνυμία αποτελεί πλεονέκτημα για την επιχείρηση και την βοηθά στην καθιέρωση, προβολή και προώθηση του προϊόντος στην αγορά. Οι επιλογές που έχουμε βέβαια είναι πολλές και εξαρτάται από τον ενδιαφερόμενο η προτίμηση κάποιας από αυτές. Επωνυμίες όπως

«πατάτα Βροντού», «κίτρινη πατάτα – Βροντού Σερρών» ή «Σωτηριάδης Ε.Π.Ε. – Πατάτες Βροντού Σερρών» και άλλες συνδέουν το προϊόν με την περιοχή στον τίτλο της επιχείρησης.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Το Λογότυπο και η ετικέτα πέρα από την επωνυμία και την επιλογή ενός γραφιστικού σχετικού με αυτή, μπορούν να «φέρουν» κάποιο χαρακτηριστικό στοιχείο της περιοχής που να συνδέει το προϊόν με την πολιτισμική της παράδοση. Τέτοια στοιχεία η Βροντού διαθέτει αρκετά, ορισμένα από τα οποία είναι και εμβληματικά όπως π.χ. το παλαιό καμπαναριό του χωριού (1870) που μας παραπέμπει στην ιστορία του χωριού και στην μεγάλη του παράδοση, στην παραγωγή των ξακουστών Βροντουλιώτικων Καμπάνων. Άφθονες είναι και οι παλαιές φωτογραφίες από την καλλιέργεια της πατάτας από τις οποίες θα μπορούσε να επιλεγεί μια και να αξιοποιηθεί από τον γραφίστα.

Ακόμη, στην ετικέτα της συσκευασίας, υπάρχουν τα περιθώρια για σύντομη αναφορά στην ιστορία και παράδοση της Βροντούς όσο αφορά στην παραγωγή της πατάτας. Ενδεικτικά το κείμενο μπορεί να αναφέρει:

« Η Βροντού βρίσκεται σε υψόμετρο 1.050μ. και σε απόσταση 32χλμ. Βορειοανατολικά της πόλης των Σερρών. Η ονομαστή γεύση της πατάτας της περιοχής οφείλεται στις ιδιαίτερες κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες. Λόγω του παρατεταμένου χειμώνα γίνεται μόνο μια καλλιεργητική περίοδος ανά έτος με αποτέλεσμα η ωρίμανση της πατάτας να είναι πλήρης, ενώ ταυτόχρονα οι χαμηλές θερμοκρασίες βοηθούν την πατάτα να συσσωρεύσει υψηλό ποσοστό αμύλου, που την κάνει ιδιαίτερα νόστιμη.

Τα παλιά τα χρόνια οι παραγωγοί της Άνω Βροντούς αποθήκευαν τις πατάτες σε «κουμούλες», τις συγκέντρωναν δηλαδή σε κάποιο ιδανικό σημείο του χωραφιού και τις σκέπαζαν με φτέρη και από πάνω με χώμα. Με τον τρόπο αυτό μπορούσαν να τις διατηρήσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα.....» .

Παράδειγμα ετικέτας:

Πατάτα Άνω Βροντούς “Νοστιμιά”

“Παράγεται σε υψόμετρο στην Οροσειρά της Βροντούς όπου η παράδοση των κατοίκων του ομώνυμου χωριού συνδέεται με την παραγωγή της κίτρινης γενετικής πατάτας”

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Ε.Π.Ε.

Πατάτα Άνω Βροντούς “Νοστιμιά”

Η Βροντού βρίσκεται σε υψόμετρο 1.050μ. και σε απόσταση 32κλμ. Βορειοανατολικά της πόλης των Σερρών. Η ονομαστική γεύση της πατάτας της περιοχής οφείλεται στις ιδιαίτερες κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες. Λόγω του παρατεταμένου χειμώνα γίνεται μόνο μια καλλιεργητική περίοδος ανά έτος με αποτέλεσμα η ωρίμανση της πατάτας να είναι πλήρης, ενώ ταυτόχρονα οι χαμηλές θερμοκρασίες βοηθούν την πατάτα να συσσωρεύσει υψηλό ποσοστό αμύλου, που την κάνει ιδιαίτερα νόστιμη. Τα παλιά τα χρόνια οι παραγωγοί της Άνω Βροντούς αποθήκευαν τις πατάτες σε «κουμούλες», τις συγκέντρωναν δηλαδή σε κάποιο ιδανικό σημείο του χωραφιού και τις σκέπάζαν με φτέρη και από πάνω με χώμα. Με τον τρόπο αυτό μπορούσαν να τις διατηρήσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Στις μέρες μας η παράταση του «λήθαργου» μπορεί να διαρκέσει πάνω από 6 μήνες από τη στιγμή της συγκομιδής.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Ο χώρος που θα στεγάσει την επιχείρηση καλό είναι να ενσωματώνεται αρμονικά στο αρχιτεκτονικό και φυσικό περιβάλλον της περιοχής και να αξιοποιεί στοιχεία της παράδοσής της τόσο στα εξωτερικά του στοιχεία όσο και στην εσωτερική του διακόσμηση.

Το ξύλο, η πέτρα, οι κεραμοσπεπέδες και άλλα στοιχεία σε συνδυασμό με κατάλληλα διαμορφωμένο εξωτερικό χώρο λειτουργούν ενισχυτικά στην παράδοση του χωριού, δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του και ταυτόχρονα δίνουν χρώμα και ταυτότητα στην επιχείρηση. Στον εσωτερικό χώρο Λαογραφικά αντικείμενα, παλαιά εργαλεία και φωτογραφίες από την καλλιέργεια της πατάτας προσφέρουν διάφορες δυνατότητες αξιοποίησης στη διακόσμηση.

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Η ενσωμάτωση των πολιτιστικών στοιχείων στον τίτλο, στο λογότυπο ή στην ετικέτα, πρέπει να εμφανίζεται με τον ίδιο τρόπο σε κάθε μορφής υλικό προβολής. Αυτό σημαίνει ότι τα στοιχεία που επιλέγονται και ταυτίζονται πλέον με την παρουσία του προϊόντος, επαναλαμβάνονται στα έντυπα της επιχείρησης, στα διαφημιστικά φυλλάδια, στις καταχωρήσεις, στις ηλεκτρονικές παρουσιάσεις και όπου αλλού η επιχείρηση εμφανίζει την ταυτότητά της. Ειδικά στα φυλλάδια και στην ιστοσελίδα προσφέρεται χώρος για την

παράθεση και άλλων πληροφοριών σχετικά με την περιοχή. Για παράδειγμα ένα μικρό τρίπτυχο ή τετράπτυχο έντυπο μπορεί να αναφέρεται εκτενέστερα στην παράδοση της περιοχής, στην ιστορία της, στις φυσικές της ομορφιές, στις διατροφικές συνήθειες, σε συνταγές με πατάτες, σε ήθη και έθιμα ή σε κορυφαίες εκδηλώσεις όπως είναι η «Αστροβραδιά» που οργανώνει κάθε καλοκαίρι η κοινότητα με την Αστροπούλη.

Όλα αυτά τα στοιχεία συνθέτουν το «τοπίο» της περιοχής και εμπλουτίζουν την πραγματικά ωραία γεύση της Βρουντουλιώτικης πατάτας και με άλλες γεύσεις, με μυρωδιές και αρώματα του δάσους, με τοπικές ιστορίες, με εικόνες, με αυτό που θα πρέπει να επιδιώκουμε για κάθε τοπικό προϊόν. Να έχει το δικό του μύθο, τον μύθο που μας συνδέει με την περιοχή, τους ανθρώπους, τον πολιτισμό της. Έτσι η πατάτα παύει να είναι το μαζικό ανώνυμο προϊόν που εμφανίζεται απρόσωπα και ουδέτερα στην αγορά, αλλά γίνεται συγκεκριμένα αυτό που στοχεύουμε να είναι, η περιζήτητη πατάτα της Βροντούς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2:

Δράση L311 - 7: Ενίσχυση επιχειρήσεων παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση με δικαιούχους μέλη του αγροτικού νοικοκυριού.

ΥΠΟΤΙΘΕΜΕΝΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ: Δημιουργία επιχείρησης παραγωγής αποξηραμένων κερασιών.

ΠΕΡΙΟΧΗ: Κοινότητα Γαζώρου.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Τίτλος – Επωνυμία

Η περιοχή του Γαζώρου φημίζεται για την παραγωγή κερασιού. Τα κεράσια του Γαζώρου και της Αναστασιάς είναι γνωστά στην αγορά αλλά και στους επισκέπτες και διερχόμενους του Νομού Σερρών κατά την περίοδο παραγωγής και διάθεσής τους.

Η επιχείρηση αποξηραμένων κερασιών, αξιοποιώντας τη φήμη αυτή, προχωρά στην παραγωγή ενός ονομαστού προϊόντος, που οφείλει την επωνυμία του στην ίδια την παραγωγή της περιοχής. Ο τίτλος της επιχείρησης θα πρέπει να εμπεριέχει οπωσδήποτε αναφορά στον τόπο.

Ενδεικτικά ο τίτλος θα μπορούσε να είναι: «Αποξηραμένα κεράσια Γαζώρου Σερρών», «Κεράσι Γαζώρου», «Γάζωρος – Αποξηραμένα κεράσια», «Γαζωρίτις» κ.ά.

Λογότυπο – Σήμα – Ετικέτα

Στο λογότυπο και στην ετικέτα του προϊόντος θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως θέμα το ίδιο το κεράσι, η μορφή της Αρτέμιδος της Γαζωρίτισας που ετιμάτο στην περιοχή κατά την Αρχαιότητα, το κάστρο της Ζίχνας, παραδοσιακά μοτίβα και σχέδια από την αρχαία κεραμική των Σερρών ή την λαϊκή χειροτεχνία και άλλα.

Ειδικά στην ετικέτα, που προσφέρεται για περισσότερο πληροφοριακό υλικό και ευρύτερη γραφιστική – εικαστική αξιοποίηση, είναι δυνατό να υπάρχει συνδυασμός περισσοτέρων του ενός στοιχείων καθώς και αναφορά στην περίφημη παραγωγή κερασιού. Για παράδειγμα αν η επωνυμία είναι: «ΓΑΖΩΡΙΤΙΣ» - Αποξηραμένα κεράσια Γαζώρου, σε κάποιο σημείο της ετικέτας μπορεί να αναγράφεται «Προϊόν παρασκευασμένο από τα φημισμένα κεράσια Γαζώρου Σερρών. Εκλεκτό συμπλήρωμα υγιεινής διατροφής, ιδανικό για γαστρονομικές απολαύσεις σε φαγητά και σαλάτες».

Παράδειγμα ετικέτας:

Μορφολογικά χαρακτηριστικά κτιρίου – Εσωτερική διακόσμηση

Η περιοχή του Γαζώρου δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα σημαντική αρχιτεκτονική παράδοση και επομένως στο «σημείο» αυτό η επιχείρηση δεν μπορεί να προσδώσει στοιχεία χαρακτηριστικά μιας μορφολογικής αντίληψης. Είναι σημαντικό πάντως να υπάρχει εναρμόνιση με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον όπου κυριαρχεί η χαμηλή δόμηση οι κεραμοσκεπές το στυλ των νεοελληνικών αγροτικών κατοικιών.

Στο εσωτερικό του χώρου της επιχείρησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν παλαιές φωτογραφίες της περιοχής, τόσο από τα Αξιοθέατα (Λευκή πηγή, Προφήτης Ηλίας, Μενοίκιο, Αγγίτης), τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία (Κάστρο Ζίχνας, Άγιος Αθανάσιος Γαζώρου, λόφος Γκραντήσνος), όσο και από την ιστορία του χωριού, το μάζεμα του κερασιού, τα παλαιά επαγγέλματα κ.ά.

Υλικό προβολής (κάρτες – φυλλάδια – site κ.ά.)

Τα αποξηραμένα κεράσια και τα κοτσάνια του κερασιού είναι προϊόντα που δεν κυκλοφορούν ακόμη ευρέως στην αγορά. Η επιχείρηση θα πρέπει να φροντίσει για την καλύτερη δυνατή προώθηση και προβολή προϊόντος. Στην περίπτωση του φυλλαδίου που συνοδεύει τη συσκευασία και συνήθως είναι πολύ μικρών διαστάσεων η ενσωμάτωση των πολιτιστικών στοιχείων διευκολύνεται ιδιαίτερα και μπορεί να περιλαμβάνει τόσο κείμενα όσο και φωτογραφικό υλικό. Μια σύντομη αναφορά στην ιστορία της περιοχής και ειδικά του Γαζώρου από την αρχαιότητα έως σήμερα, στην παράδοση σχετικά με την παραγωγή κερασιού, στα ήθη και έθιμα, στη «Γιορτή κερασιού» και στη «Γιορτή ξένων εργατών» αλλά και ειδικές συνταγές για την Παρασκευή γλυκών, φαγητών, ροφημάτων και άλλων παρασκευασμάτων είναι απαραίτητα για να συνδέσουν τον καταναλωτή με την περιοχή και τον πολιτισμό της. Το ίδιο υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ειδικές καταχωρήσεις αλλά και στην ιστοσελίδα της επιχείρησης.

Ε. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Η εμπειρογνωμοσύνη για την ενσωμάτωση πολιτιστικών στοιχείων στις προτάσεις των επενδυτών προτείνει συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους μπορεί να γίνει αυτό. Είναι βέβαια θέμα του κάθε ενδιαφερομένου πως θα εξειδικεύσει και αυτό ανάλογα με το αντικείμενο της πρότασής του, τα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης αγοράς που απευθύνεται και του τόπου που θα εγκατασταθεί η επιχείρησή του.

Η βοήθεια που προσφέρει η παρούσα εργασία αφορά πρωτίστως τη φιλοσοφία του εγχειρήματος σε σχέση με τους στρατηγικούς στόχους του προγράμματος LEADER+.

Είναι φανερό ότι η σύνδεση των στοιχείων πολιτισμού με «σημεία» της επιχείρησης δεν μπορεί να γίνεται με πανομοιότυπο τρόπο σε όλες τις περιπτώσεις, ούτε είναι λογικό να «φορτώσει» κανείς την πρότασή του με πολιτιστικό υλικό μόνο και μόνο για να ικανοποιήσει με πληθωρικό τρόπο τις απαιτήσεις του προγράμματος.

Η αξιολόγηση της πρότασης του θα γίνει κυρίως με βάση τα ποιοτικά της χαρακτηριστικά και θα βαρύνει ιδιαίτερα η εναρμόνιση των πολιτιστικών στοιχείων με την φυσιογνωμία της επιχείρησης και τους εξωστρεφείς στόχους της.

Επομένως υπάρχουν περιπτώσεις που τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλά και να τα συναντά κανείς σε διάφορα σημεία της επιχείρησης (π.χ. λογότυπο, μορφή κτιρίου, φυλλάδιο κ.ά.) και άλλες που θα αρκούσε η ανάδειξη λιγότερων από αυτά σε δύο όμως τουλάχιστον σημεία της επένδυσης.

Η ποιοτική αξιολόγηση παρά το γεγονός ότι δεν μπορεί να μετρηθεί όπως η αντίστοιχη ποσοτική, εν τούτοις δεν επαφίεται αποκλειστικά στα υποκειμενικά κριτήρια των αξιολογητών αλλά υπακούει σε κάποιους σταθερούς κανόνες. ενδεικτικά τέτοιοι είναι:

1. η αρμονική σχέση του πολιτιστικού στοιχείου με το είδος της επιχείρησης, το προφίλ της, τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του χώρου της κ.α. (π.χ δεν συνδέουμε κλασσικά στοιχεία πολιτισμού όπως αγάλματα, κίονες κ.ά. με παραδοσιακά λαογραφικά στοιχεία που έχουν άλλο ύφος).
2. η αισθητική αξία των στοιχείων είτε αυτή αφορά εικαστικές και γραφιστικές εφαρμογές (λογότυποι, επιγραφές, διακόσμηση χώρου κ.ά.) είτε το περιεχόμενο περιγραφών, ονομασιών, διατυπώσεων κ.ά.
3. για κάθε «σημείο» ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η πρακτική του αξία όχι μόνο για την φυσιογνωμία της επιχείρησης αλλά το πόσο αυτή αντανακλάται στην ευρύτερη περιοχή και σηματοδοτεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.
4. η ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας με στοιχεία του πολιτισμού υπό την ευρεία του έννοια, όπως διατροφικές συνήθειες, φυσικό περιβάλλον, προϊόντα, παραδοσιακά επαγγέλματα κ.α, συνιστούν μια ακόμη παράμετρο.
5. σημαντικό κριτήριο αποτελεί η αλληλοτροφοδότηση των επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ενδογενούς ανάπτυξης με την δημιουργία δικτύου αλληλοτροφοδότησης μέσω του κύκλου – αγροτικό προϊόν-μεταποίηση-υπηρεσίες και αντίστροφα (π.χ οι ταβέρνες της περιοχής να προτείνουν μενού με πρώτες ύλες που παράγονται στην περιοχή).

Κάθε ενδιαφερόμενος θα πρέπει να αντιμετωπίσει τη σχέση της πολιτιστικής παράδοσης, των προϊόντων της περιοχής, των μεταποιητικών επιχειρήσεων και του τομέα τουρισμού με την επιχείρηση του ως ελάχιστη αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία δυναμικής στη τοπική οικονομία.

Οι αξιολογητές θα αντιμετωπίσουν τη βαθμολόγηση της πρότασης συνδυαστικά με όλα τα παραπάνω ώστε η αντικειμενικότητα της αξιολόγησης να εξασφαλίζεται όχι μόνο από τα μετρήσιμα στοιχεία αλλά και από τον τρόπο που αυτά υπηρετούν τους στόχους της επένδυσης και του προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΒΑΘΜΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.

«ΣΗΜΕΙΑ» ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΟΥ ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΟΝΤΑΙ	ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ 1 ΕΩΣ 10		
			ΒΑΘΜΟΣ Α	ΒΑΘΜΟΣ Β	ΒΑΘΜΟΣ Γ
ΤΙΤΛΟΣ - ΕΠΩΝΥΜΙΑ					
ΛΟΓΟΤΥΠΟ – ΣΗΜΑ – ΕΤΙΚΕΤΑ					
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΤΙΡΙΟΥ – ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ					
ΥΛΙΚΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ (ΚΑΡΤΕΣ – ΦΥΛΛΑΔΙΑ – SITE – ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ)					
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΛΛΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ, ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ, ΤΟΠΙΚΗ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ κ.ά.					
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ Ή ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ. ΒΑΘΜΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ					
	ΣΥΝΟΛΟ				
		ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ			
ΓΕΝΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ			(Α + Β + Γ) : 3 = ...		

Z. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος μιας περιοχής μέσω της ενσωμάτωσης στοιχείων της στον κύκλο της τοπικής οικονομίας προσφέρει μια εξαιρετική δυνατότητα ενίσχυσης της ταυτότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και προϊόντων. Αυτή η δυνατότητα εξασφάλισης προστιθέμενης αξίας και αναγνωρισιμότητας βοηθά ιδιαίτερα τον εξωστρεφή προσανατολισμό των επιχειρήσεων.

Στην παρούσα εργασία (εμπειρογνωμοσύνη) παρουσιάζεται ολοκληρωμένο το πλαίσιο και η φιλοσοφία του εγχειρήματος ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων στις υποψήφιες επενδύσεις ενώ ταυτόχρονα περιγράφονται με σαφήνεια οι εναλλακτικοί τρόποι που μπορούν να αξιοποιηθούν από τους υποψήφιους επενδυτές.

Είναι φυσικό για πολλούς ενδιαφερόμενους να υπάρξουν δυσκολίες στο στάδιο διερεύνησης και εφαρμογής των ιδεών.

Για το λόγο αυτό η Νομαρχιακή Επιχείρηση Πολιτισμού (ΝΕΠΟΣ) θα είναι στη διάθεσή τους για συνεργασία, διευκρινήσεις, τεχνική υποστήριξη, παροχή πληροφοριών και γενικότερη καθοδήγηση για τους καλύτερους δυνατούς τρόπους ενσωμάτωσης πολιτιστικών στοιχείων.

Για την ολοκλήρωση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο των φακέλων πιθανόν να χρειαστεί η συνεργασία με ειδικούς επαγγελματίες όπως αρχιτέκτονες, γραφίστες, ειδικούς στην έρευνα αγοράς (Μάρκετινγκ) κ.ά. από τους οποίους μπορεί να εξασφαλισθεί η απαραίτητη υποστήριξη ώστε η τελική μορφή των προτάσεων (π.χ. λογότυπο, αρχιτεκτονικά στοιχεία κ.ά.) να είναι από κάθε άποψη άρτια και ποιοτική.

ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

τηλ.: 23213.50100

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Οι Σέρρες είναι η πρωτεύουσα του νομού. Έχει πληθυσμό 50.290 κατοίκους (απογραφή 1991). Ο πληθυσμός του δήμου ανέρχεται σε 56.090 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Ωστόσο οι κάτοικοι της πόλης που ζουν και κινούνται στον πολεοδομικό της ιστό, είναι σαφώς περισσότεροι από τα στοιχεία που αποτυπώνονται. Ένα επιπλέον στοιχείο αποτελεί ο αριθμός των φοιτητών και σπουδαστών – δυναμικό κομμάτι της καθημερινής ζωής της πόλης – που δεν αναφέρεται στην απογραφή.

Η πόλη των Σερρών βρίσκεται στο κέντρο περίπου του νομού, έδρα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των περισσότερων νομαρχιακών υπηρεσιών. (Νομαρχία Σερρών: Μεραρχίας 36 τηλ. 2321083300)

Ο δήμος Σερρών περιλαμβάνει τα Δημοτικά Διαμερίσματα:

Ελαιώνα – Επταμύλων - Οινούσας και τους οικισμούς Χιονοχωρίου, Ξηροτόπου και Μετοχίου.

Ιστορικά στοιχεία

Η πόλη των Σερρών, κτισμένη σ' ένα από τα πιο ταραγμένα σταυροδρόμια της Ευρώπης, πέρασμα αναρίθμητων στρατών και λαών, είναι μια από τις αρχαίες πόλεις του πολύπαθου ελληνικού χώρου που κατόρθωσε να διατηρήσει αδιάλειπτη ζωή από την αυγή των ιστορικών χρόνων μέχρι σήμερα.

Εμφανίζεται για πρώτη φορά στην ιστορία στις αρχές του 5ου αιώνα π.Χ. Ο Ηρόδοτος την αναφέρει με το όνομα Σίρις και τον εθνικό προσδιορισμό «Παιονική», τους δε κατοίκους Σιροπαιόνες. Μετά τον Ηρόδοτο τη μνημονεύει ο Θεόπομπος ως Σίρρα, το εθνικόν Σιρραίος. Αργότερα ο Ρωμαίος Τίτος Λίβιος την αποκαλεί Siras (= Σίραι, στον πληθυντικό) και την εντοπίζει στην Οδομαντική. Τέλος ο Στέφανος Βυζάντιος γράφει: «Σίρις εν Παιονία» και «Σιριοπαιόνες».

Το αρχαιότερο επιγραφικό μνημείο που διασώζει τη γραφή «Σιρραίων πόλις» είναι ρωμαϊκής εποχής και βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Σερρών. Με το όνομα Σέρραι μνημονεύεται από τον 5ο αιώνα μ.Χ. και αργότερα με την παραλλαγή Φέρραι. Το όνομα Σίρις προέρχεται ίσως από τη λέξη σίριος = ήλιος.

Από την πρώτη ιστορική εποχή των Σερρών διασώθηκαν μερικά μελανοβαφή όστρακα του 6ου ή 7ου αιώνα π.Χ. στην Ακρόπολη. Πλουσιότερα είναι τα ευρήματα της ρωμαϊκής εποχής: μαρμάρινες πλάκες με ανάγλυφες παραστάσεις και επιγραφές επιτάφιας, τιμητικές και αναθηματικές.

Κατά τον 5ο αιώνα οι Σέρρες αναφέρονται σαν έδρα Επισκοπής και τον 6ο αιώνα είναι μια από τις σπουδαιότερες πόλεις της 7ης Επαρχίας του Βυζαντινού κράτους. Από τον 8ο αιώνα ο ρόλος των Σερρών στην ελληνική ιστορία γίνεται πρωταγωνιστικός και η πόλη θεωρείται η πιο επίσημη ανάμεσα στο Νέστο και Στρυμόνα. Οι βυζαντινοί συγγραφείς την αποκαλούν: «μέγα και θαυμαστόν άστυ», «ισχυράν», «αναγκαίαν», «καλήν», «πλουσίαν», «μεγίστην», «αρίστην», «μητρόπολιν», «θεοφρούρητον» κ.λ.π.

Κατά τον Μεσαίωνα έπαθε πολλές καταστροφές, μερικές ολοκληρωτικές και σκλαβώθηκε αρκετές φορές. Το φθινόπωρο του 1204 παραδόθηκε στους Φράγκους σταυροφόρους, που ξεκίνησαν να ελευθερώσουν τους Αγίους Τόπους και σκλάβωσαν ένα χριστιανικό κράτος. Το 1205 ο τσάρος των Βουλγάρων Ιωάννης Α΄ κυρίευσε τις Σέρρες, αιχμαλώτισε τη φραγκική φρουρά, αποκεφάλισε τους αξιωματούχους της και κατέστρεψε συθέμελα την πόλη. Το 1221 περιήλθε στο Δεσπότη της Ηπείρου Θεόδωρο, το 1230 όμως ο Βούλγαρος τσάρος Ιωάννης Β΄ αιχμαλώτισε και τύφλωσε το Θεόδωρο στη μάχη της Κλοκοτινίτσας και κατέλαβε τις Σέρρες. Την πόλη αναγκάστηκε να παραδώσει ο Βούλγαρος φρούραρχος Δραγωγιάς μετά από ξαφνική επίθεση το 1245 στον αυτοκράτορα της Νικαίας Ιωάννη Βατάτζη. Ο κράλης της Σερβίας Στέφανος Ντουσιάν απέσπασε τις Σέρρες, το 1345, από τους έλληνες, ύστερα από μακρά πολιορκία.

Το σερβικό κρατίδιο των Σερρών μετά την ήττα των Σέρβων από τους Τούρκους στο Τζερνομιάνο (Έβρου) το 1371 διαλύθηκε και η πρωτεύουσά του Σέρρες περιήλθε στον βασιλιά της Θεσσαλονίκης Μανουήλ Β΄. Δεν έμεινε σε ελληνικά χέρια πολύ καιρό. Οι Τούρκοι την κατέλαβαν προσωρινά το 1373

και οριστικά το 1383, εβδομήντα χρόνια πριν από την πτώση της Κωνσταντινούπολης.

Οι Σερραίοι πήραν μέρος σε όλες τις προεπαναστατικές κινήσεις των υποδούλων Ελλήνων. Ηρωικές σερραϊκές μορφές της Επανάστασης του 1821 αναδείχτηκαν ο **Εμμανουήλ Παππάς** με την τραγική τύχη ολόκληρης της οικογενείας του και ο συγγραφέας του Αγώνα Νικόλαος Κασομούλης.

Κατά τους τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας, η χρυσή πεδιάδα των Σερρών και ο απέραντος πλούτος της σε δημητριακά και κτηνοτροφικά προϊόντα συντέλεσαν ώστε η πόλη να γνωρίσει μεγάλη εμπορική ακμή. Έγινε σπουδαίο διαμετακομιστικό κέντρο συγκεντρώνοντας εμπόρους και αγοραστές απ' όλο τον κόσμο. Ξακουστά ήταν τα υφαντά των Σερρών, το βαμβάκι, τα άλογα, τα βουβάλια, και τα εξαιρετης τέχνης πήλινα αγγεία της.

Στις Σέρρες κυρίως από τον 17ο αιώνα του Διαφωτισμού, ανυψώθηκε η παιδεία και καλλιεργήθηκαν εντατικά τα γράμματα. Περίφημες ήταν οι Σχολές των Σερρών, που συντέλεσαν στην ανάπτυξη σπουδαιότατης πνευματικής κίνησης. Σ' αυτές δίδαξαν κατά καιρούς πολλές φωτεινές προσωπικότητες. Εδώ ιδρύθηκε και το πρώτο διδασκαλείο σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Τουρκία και Ελλάδα, το 1872. Απ' αυτό αποφοίτησε μεγάλος αριθμός δασκάλων, οι οποίοι σκορπίζοντας σε όλα τα μέρη του Ελληνισμού, έγιναν αποφασιστικά εθνικά όργανα διαφωτισμού και αφύπνισης του Γένους. Για την ίδρυση και συντήρηση των σχολείων βοήθησαν οικονομικά πολλοί Σερραίοι ευεργέτες.

Η πόλη κατά την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα (1904-1908) υπήρξε μαζί με την Θεσσαλονίκη και το Μοναστήρι βασικό κέντρο οργάνωσης και καθοδήγησής. Στο τέλος του Β' Βαλκανικού πολέμου, ένα μεγάλο τμήμα των Σερρών πυρπολήθηκε και ερειπώθηκε από τους Βουλγάρους που υποχωρούσαν. Στην τυραννισμένη πολιτεία μπήκε η VII Ελληνική μεραρχία. Ο μέγας Ναπολέοντας Σωτήλης με προκήρυξη που εξέδωσε στις **28 Ιουνίου 1913** εξήγγειλε ότι *«απελευθερώνει και καταλαμβάνει τας Σέρρας και προσκαλεί τους κατοίκους ανεξαρτήτως φυλής, γλώσσης και θρησκευματος, να επανέλθουν εις τας ειρηνικάς των ασχολίας»*.

Η μικρασιατική καταστροφή είχε σαν αποτέλεσμα την έλευση ενός μεγάλου κύματος προσφύγων στην Ελλάδα. Μέχρι το 1928 στο νομό Σερρών εγκαταστάθηκαν 70.000 πρόσφυγες, εκ των οποίων 13.534 στην πόλη των

Σερρών. Στα 1935 η πόλη διά του 19^{ου} Συντάγματος συμμετείχε στο Κίνημα των φιλοβενιζελικών αξιωματικών. Το κίνημα απέτυχε και οι συμμετέχοντες σε αυτό υπέστησαν τις συνέπειες της ήττας.

Κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940 πολλοί ήταν οι νέοι της πόλης των Σερρών που μετείχαν στις μάχες του ηρωικού οχυρού «731». Στις 9 Απριλίου η πόλη καταλαμβάνεται από τα Γερμανικά στρατεύματα, ενώ στις 25 Απριλίου εισήλθε για ακόμη φορά ο βουλγαρικός στρατός στον οποίο παραδόθηκε και η εξουσία της πόλης. Η συμμετοχή των πολιτών στην αντίσταση κατά των κατακτητών είχε σαν αποτέλεσμα αρκετοί εξ αυτών να οδηγηθούν στις φυλακές, αλλά και στο θάνατο. Στις 4 Μαρτίου 1943 η ελληνική εβραϊκή κοινότητα των Σερρών μεταφέρθηκε σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Πολωνία από τα οποία ουδείς επέζησε. Το 1944 τα στρατεύματα κατοχής αποχώρισαν οριστικά από το νομό και την πόλη των Σερρών.

Επισκοπική Ιστορία

Παρ' όλο που στην ιστορική έρευνα οι πηγές για την πρώτη χριστιανική κοινότητα της περιοχής των Σερρών είναι πολύ περιορισμένες, εν τούτοις φαίνεται ότι αφ' ότου ο Απόστολος Παύλος διήλθε από την Μακεδονία, δεν άργησε να γίνει ο ευαγγελισμός των κατοίκων της ιστορικής αυτής πόλης. Σε επιγραφές της ρωμαϊκής εποχής και σε ιστορικά μνημεία είναι φανερό ότι η πόλη από τον 3^ο ήδη αιώνα κατέστη έδρα επισκοπής. Τον 5^ο αιώνα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, ο Επίσκοπος Σερρών Μαξιμίνος συμμετείχε στην Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκιδόνας. Το 10^ο αιώνα στην οριστική τάξη προκαθεδρίας του Λέοντος ΣΤ΄ του Σοφού, μεταξύ των αυτοκεφάλων εκκλησιών της περιοχής της Θεσσαλονίκης συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων η Επισκοπή Σερρών, η οποία όταν προήχθη σε Αρχιεπισκοπή υπαγόμενη στο θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως κατείχε την 24^η θέση. Επί Ιωάννου Τσιμισκή (969 – 976) η Αρχιεπισκοπή Σερρών κατείχε την 27^η θέση προκαθεδρίας, ενώ επί Μιχαήλ Παλαιολόγου τιμήθηκε με την 19^η θέση. Αργότερα το Τακτικό του Ανδρονίκου του Παλαιολόγου του γέροντος μας πληροφορεί ότι η Μητρόπολη Σερρών από την 58^η θέση προήχθη στην 46^η.

Η Αρχιεπισκοπή Σερρών ανυψώθηκε σε Μητρόπολη πιθανόν κατά τους χρόνους της βασιλείας του Βασιλείου Β΄ (1018 – 1020), όταν αυτός είχε συστήσει την Αρχιεπισκοπή Αχρίδος, με τα όρια της Μητροπόλεως Σερρών

να ποικίλουν κατά καιρούς. Αργότερα υπάγεται στον θρόνο της Μητροπόλεως Σερρών ο Επίσκοπος Εζεβών. Στο Τακτικό του Ανδρονίκου του Παλαιολόγου του νέου η Ζίχνη ανυψώθηκε σε Μητρόπολη. Επί Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ησαΐου (Απρίλιος 1329), αφού η Επισκοπή Ζιχνών προήχθη σε Μητρόπολη (1328), αντ' αυτής με πρόσταγμα του αυτοκράτορα η Επισκοπή Νικοπόλεως αφαιρέθηκε από την Μητρόπολη Φιλίππων και προσαρτήθηκε στη Μητρόπολη Σερρών. Υπό του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου (Μάιος 1371) «εδόθη ψήφω συνοδική ...τω ιερωτάτω μητροπολίτη Σερρών και υπερτίμω ... ο τόπος του Τραϊανουπόλεως, ίνα έχη τούτον από του νυν έντε στάσεσι και καθέδραις ταις μετά της ιεράς και μεγάλης Συνόδου και πανταχού». Γενικά η θέση που κατέχει ο «υπερτίμος και έξαρχος πάσης Μακεδονίας» Μητροπολίτης Σερρών, όπως φαίνεται στα Συνταγμάτια του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ήταν η 28^η.

Στο νομό Σερρών υφίστανται οι Μητροπόλεις Σερρών και Νιγρίτης, Ζιχνών και Νευροκοπίου και Σιδηροκάστρου. Η Μητρόπολη Σερρών περιλαμβάνει τις επαρχίες Σερρών, Βισαλτίας, Λευκούδας και Ασπροβάλτας. Η συσταθείσα στην επαρχία Βισαλτίας προσωρινή και προσωποπαγή Μητρόπολη Νιγρίτης καταργήθηκε το 1932 και συγχωνεύθηκε στη Μητρόπολη Σερρών. Έκτοτε ο Μητροπολίτης Σερρών φέρει τον τίτλο των Σερρών και Νιγρίτης, υπερτίμου και εξάρχου πάσης Μακεδονίας. Η Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης με τον Συνοδικό Τόμο της 4^{ης} Σεπτεμβρίου 1928 και με το Νόμο 3615 της 11^{ης} Ιουλίου 1928 περιήλθε στην διοικητική δικαιοδοσία της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Σήμερα η Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης έχει 114 ενοριακούς ναούς, 65 παρεκκλήσια και τέσσερα γυναικεία μοναστήρια, του Τιμίου Προδρόμου, της Παναγίας Βύσσιανης, του Προφήτου Ηλιού και του Τιμίου Σταυρού.

Ιστορικοί τόποι

Βυζαντινά μνημεία

Τα αρχαιολογικά μνημεία τα οποία υπάρχουν στη πόλη των Σερρών θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικά. Πρόκειται για την **αρχαία και βυζαντινή Ακρόπολη των Σερρών** που βρίσκεται στα βόρεια της πόλης, πάνω στο γνωστό λόφο «Κουλάς». Κτίστηκε το 1350 από τον καστροφύλακα των

Σερρών Ορέστη, μετά από εντολή του Στέφανου Δουσάν. Από την οχύρωσή της σώζονται αρκετά τμήματα και αποκαθίσταται το περίγραμμα της. Ο βορειοδυτικός («Πύργος Ορέστη») και ο νοτιοανατολικός πύργος σώζονται σε πολύ καλή κατάσταση.

Οθωμανικά μνημεία

Υπάρχουν τέσσερα Οθωμανικά μνημεία στην πόλη τα οποία διατηρούνται σε καλή κατάσταση.

Ζιντζιρλή Τζαμί: (Οδός Ανδριανουπόλεως) Φέρει φανερά την επίδραση της βυζαντινής αρχιτεκτονικής. Στο τζαμί διασώζεται ωραιότατος καλλιμάρμαρος Άμβωνας, που παρουσιάζει μεγάλες αναλογίες με τους αντίστοιχους παλαιοχριστιανικούς των βυζαντινών ναών.

Τέμενος του Μεχμέτ Μπέη: (Οδός Αγ. Σοφίας) Βρίσκεται κοντά στο χείμαρρο των Αγίων Αναργύρων. Κτίσθηκε σύμφωνα με επιγραφή στο υπέρυθρο του μνημείου, το έτος 1492 από τον Μεχμέτ Μπέη, γιο του Σελήμ Α΄. Το τέμενος αυτό λόγω της κομψότητας και της ρυθμικής του ομοιότητας προς τους χριστιανικούς ναούς, ονομάστηκε από τους Σερραίους «Αγία Σοφιά».

Μπεζεστένι: Είναι κτίσμα του 16ου- 17ου αιώνα και βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλης (Πλατεία Ελευθερίας). Σήμερα λειτουργεί ως Αρχαιολογικό Μουσείο. Χτίστηκε κατά το πρότυπο των βυζαντινών αγορών και το όνομά του σημαίνει αγορά υφασμάτων. Σήμερα στην Ελλάδα σώζονται δύο μόνο Μπεζεστένια, της Θεσσαλονίκης και των Σερρών.

Τέμενος του Μουσταφά Μπέη: βρίσκεται στην περιοχή «Καμενίκια» και πρόκειται για σχετικά μικρό σε διαστάσεις, συνοικιακού χαρακτήρα, τέμενος.

Αξιόλογοι τόποι

Η Κοιλάδα των Αγίων Αναργύρων: Βρίσκεται στο δρόμο που οδηγεί στην Ακρόπολη. Πρόκειται για αληθινό πνεύμονα της πόλης των Σερρών. Ο χώρος είναι πραγματικά μαγευτικός. Τους καλοκαιρινούς μήνες η νυχτερινή διασκέδαση των κατοίκων της πόλης μεταφέρεται εδώ. Κατά μήκος του δρόμου (Οδός Εξοχών) λειτουργούν εστιατόρια, ταβέρνες, κέντρα διασκέδασης, Pub Bar, Music Bar, αναψυκτήρια, πισίνα, Δημοτικός Κινηματογράφος, πίστα Carting. Επίσης υπάρχει δυνατότητα γι' αυτούς που αγαπούν το βάδισμα ή το τζόκιγκ, να ικανοποιήσουν το χόμπι τους, κατά

μήκος ενός δασικού δρόμου αρκετών χιλ/τρων, ανάμεσα σε άφθονα νερά όπου το πράσινο κυριαρχεί.

Άγιος Ιωάννης: Ανατολικά της πόλης των Σερρών, 2 μόλις χλμ. μακριά, βρίσκεται το γραφικό προάστιο του Αγίου Ιωάννη. Η πρώτη εικόνα που περιμένει τον επισκέπτη είναι τα αιωνόβια βαθύσκιωτα πλατάνια και τα άφθονα νερά που σχηματίζοντας μικρούς καταρράκτες κυλούν παντού. Λειτουργούν συνεχώς όλο το χρόνο εξοχικά κέντρα, εστιατόρια, ταβέρνες και ψαροταβέρνες.

Χρυσοπηγή: Σπουδαίο θέρετρο των Σερρών με θαυμάσιο κλίμα και εξαιρετική δροσιά. Βρίσκεται σε υψόμετρο 590 μέτρων, 11 χλμ. μόνο από την πόλη των Σερρών. Στην περιοχή υπάρχει Κέντρο Δασικών Ερευνών και Δασικό Φυτώριο για την παραγωγή κωνοφόρων δασικών ειδών για τεχνητές αναδασώσεις, καθώς επίσης και αξιόλογο Εκτροφείο Θηραμάτων, όπου ο επισκέπτης μπορεί να δει ζαρκάδια, φασιανούς, και ορτύκια. Το καλοκαίρι ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει τη δροσιά του βουνού, τρώγοντας στις εξοχικές ταβέρνες που λειτουργούν εκεί, ενώ ο γύρω δασικός χώρος είναι κατάλληλα διαμορφωμένος για πικ- νικ. Ο δρόμος που οδηγεί στο χιονοδρομικό κέντρο του Λαϊλιά περνά από τη Χρυσοπηγή.

Εκτροφείο Θηραμάτων: τηλ.2321056661

Σύλλογος Φυσιολατρικός Παραθεριστών: τηλ. 2321056665

Πέτρινα Τοξωτά Γεφύρια: Εννέα πέτρινα γεφύρια βρίσκονται κατά μήκος της χαράδρας «Λάκκος - Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου» (12 χλμ από τις Σέρρες). Είναι χτισμένα από ντόπιους τεχνίτες και αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της λαϊκής μας αρχιτεκτονικής με χαρακτηριστικότερο το «Διαβολογέφυρο» ή «Σειϊάν Κιουπρουσού». Είναι θεμελιωμένο και κτισμένο επάνω στα κατακόρυφα πρηνή των βράχων με τρόπο απίστευτο. Οι διαθέσιμες πληροφορίες για την χρονολογία κατασκευής τους είναι λιγοστές και για πολλά από αυτά ανύπαρκτες.

Χιονοχώρι: Αναρριχημένο στις απόκρημνες πλαγιές του Μενοικίου όρους, απέχει περίπου 16 χλμ. από την πόλη των Σερρών. Αποτελεί αληθινή κιβωτό, στην οποία φυλάγεται με ιδιαίτερη ευλάβεια ένα ατόφιο τμήμα της βυζαντινής μας παράδοσης. Εκεί βρίσκεται το βυζαντινό εξωκλήσι των Αγίων Αναργύρων που είναι λαξευμένο σε βράχο. Το μεγάλο υψόμετρο στο οποίο βρίσκεται το

Χιονοχώρι και η φυσική του θέση, το έχει καταστήσει ιδανικό σημείο εκκίνησης από το σημείο «Καμήλα» σε υψόμετρο 1000 μ. για πτήσεις αιωροπτεριστών.

Οινούσα: Πρόκειται για οικισμό χτισμένο από το 1927 στους νότιους πρόποδες του Μενοικίου όρους, (7 χλμ. ανατολικά της πόλης των Σερρών). Σε απόσταση 1,5 χλμ. από τον οικισμό βρίσκεται η τοποθεσία «Φανερωμένη». Στον απόκρημνο βράχο «Βλασενλίκου» υπάρχει αποτυπωμένη (βραχοαγιογραφία) μια βυζαντινή αγιογραφία η οποία εικονίζει την Παναγία Οδηγήτρια. Σε απόσταση 1.300 μ. νότια του οικισμού της Οινούσας βρίσκεται το ναύδριο του Αγίου Νικολάου (από το έτος 1341).

Ελαιώνας: Πρόκειται για ένα από τα πλέον γραφικά και αξιόλογα θέρετρα των Σερρών. Απέχει από την πόλη μόνο 9 χλμ. και είναι χτισμένο σε υψόμετρο 400 μ. Η ιστορία της περιοχής του Ελαιώνα η οποία χάνεται στα βάθη των αιώνων, κινείται σχεδόν παράλληλα με αυτήν της πόλης των Σερρών. Τα ελαιόδεντρα που θα συναντήσει ο επισκέπτης πριν ακόμη φθάσει στην είσοδο του χωριού κουβαλούν πάνω τους πολλά χρόνια ζωής. Είναι άλλωστε η πρώτη εντυπωσιακή εικόνα που θα αντικρίσει. Στην γραφική πλατεία του χωριού υπάρχουν γραφικές ταβέρνες και παραδοσιακά καφενεία τα οποία σκιάζουν αιωνόβια πλατάνια. Τα δροσερά νερά που κυλούν ελεύθερα και το θαυμάσιο κλίμα, κάνουν το χωριό αγαπημένο προορισμό των Σερραίων κατά τους μήνες του καλοκαιριού. Εξαιρετικό ενδιαφέρον από αρχιτεκτονική κυρίως άποψη, παρουσιάζει ο ναός του Αγίου Νικολάου, ο οποίος κτίσθηκε τον 12ο αιώνα. Ανήκει στον τύπο του εγγεγραμμένου σταυροειδούς με τρούλο και ειδικότερα στην κατηγορία των τετρακίονιων. Βρίσκεται στο κέντρο της πλατείας του χωριού. Στον Ελαιώνα ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δει παλιές εγκαταστάσεις ελαιοτριβείων, αλλά και σύγχρονα εν λειτουργία. Μπορεί ακόμη να παρακολουθήσει τη διαδικασία παραγωγής του λαδιού, αλλά και αν ακόμη το θελήσει να το γευτεί στην «πυγή» του.

Ιερές Μονές – Βυζαντινές Εκκλησίες

Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

Μια από τις σημαντικότερες, εκτός Αγίου Όρους, μονές του βορείου ελλαδικού χώρου είναι η Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, που βρίσκεται κτισμένη στο Μενοίκιο όρος και σε απόσταση 12 περίπου χιλιομέτρων βορειοανατολικά της

πόλεως των Σερρών. Η Μονή που είναι κτίσμα του 1270, προβάλλει με ένα πλούσιο ανάπτυγμα κτισμάτων, δίνοντας την εντύπωση μιας μικρής πόλης ή ενός μεγάλου κάστρου. Στη σημερινή αρχιτεκτονική της μορφή ο περίβολός της, ενισχυμένος με ισχυρούς αμυντικούς πύργους, περικλείει μια περιορισμένη αυλή, όπου βρίσκονται εκτός από το καθολικό και την τράπεζα, η κρήνη του αγιασμού και λοιπά κτίσματα. Πρώτος κτήτορας της Μονής είναι ο μοναχός και μετέπειτα Επίσκοπος Εζεβών Ιωαννίκιος, ενώ δεύτερος κτήτορας είναι ο ανεψιός αυτού Επίσκοπος Ζιχνών Ιωακείμ. Το καθολικό είναι μια μονόκλιτη βασιλική με τρούλο και δυο νάρθηκες. Αρχικά το καθολικό είχε έναν νάρθηκα και περιβαλλόταν από στοά σε σχήμα Π. Οι παραστάσεις των ολοσώμων οσίων και ασκητών, με τις οποίες διακοσμείται η στοά αυτή, αποτελούν μέρος της αρχικής διακόσμησης του καθολικού, ακολουθούν παλαιοιολόγια Κωνσταντινουπολίτικα πρότυπα τεχνικής και χρονολογείται στα 1319 – 20. Στον κυρίως ναό η επιζωγράφιση που έγινε στα 1803 κάλυψε τελείως το παλαιότερο στρώμα ζωγραφικής, που πιθανόν χρονολογούνταν στα 1319 – 20 και συνιστούσε ένα από τα πλέον σημαντικά σύνολα της τέχνης των παλαιολόγων, εκτός Αγίου Όρους. Στον εσωνάρθηκα υπάρχουν οι τάφοι των κτητόρων Επισκόπου Εζεβών Ιωαννικίου και του Επισκόπου Ζιχνών Ιωακείμ, καθώς και του πρώτου μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης Οικουμενικού Πατριάρχη Γενναδίου του Σχολαρίου, ο οποίος επέλεξε τη Μονή για να εφησυχάσει.

Η Μονή στο πέρασμα των αιώνων προικίσθηκε με χρυσόβουλα και σιγίλια και αυτοκράτορες και βασιλείς προσέφεραν μεγάλες εκτάσεις γης και οικονομική υποστήριξη για την κτιριακή συγκρότησή της. Ωστόσο οι πολλές λεηλασίες που υπέστη κατά καιρούς είχαν ως αποτέλεσμα να χαθούν όχι μόνο οι καλλιεργούμενες εκτάσεις που είχε στην δικαιοδοσία της, αλλά κυρίως να καταστραφούν και να κλαπούν πολύτιμα εκκλησιαστικά κειμήλια. Τη μεγαλύτερη καταστροφή η Μονή υπέστη τον Ιούλιο του 1917. Στις 27 Ιουλίου οι Βούλγαροι εξορίζουν τους τριάντα μοναχούς της Μονής και δυο ημέρες μετά αφαιρούν από την πλούσια βιβλιοθήκη της 312 τόμους περγαμηνών και χαρτόων χειρογράφων, 1.500 παλαιύτα βιβλία και όλα τα ανεκτίμητα κειμήλιά της.

Σήμερα στη Μονή είναι εγκαταστημένη αδελφότητα μοναστριών, που αγωνίζεται για την πνευματική και κτιριακή ανάκαμψη της Μονής, δίδοντάς της το πρότερο κάλλος.

Ιερά Μονή Παναγίας Βύσσιανης Μετοχίου

Βρίσκεται 10 χλμ. βόρεια της πόλης των Σερρών και 2 χλμ. από τον οικισμό του Μετοχίου. Ο δρόμος που οδηγεί στη Μονή διασταυρώνεται με την Ε.Ο. Σερρών - Θεσσαλονίκης. Η ακριβής χρονολογία κατασκευής του πρώτου ναού αφιερωμένου στην Κοίμηση της Θεοτόκου δεν αναφέρεται σε καμία ιστορική πηγή. Μετά την απελευθέρωση (28 Ιουνίου 1913) στο προάστιο των Σερρών Καμενίκια ένας όμιλος ευσεβών αποφασίζει την σύσταση της αγαθοεργού αδελφότητας «Η Κοίμησις της Θεοτόκου», με σκοπό την ανοικοδόμηση της Ιεράς Μονής και των παραρτημάτων της, που καταστράφηκαν από τους Βουλγάρους. Η νέα Βουλγαρική κατοχή ανακόπτει την προσπάθειά τους. Η δράση της αδελφότητας ξεκινά εκ νέου το 1922. Οι εργασίες ανοικοδόμησης του νέου καθολικού της Μονής τελείωσαν το 1923. Ο ναός της Παναγίας της Βύσσιανης εγκαινιάσθηκε, πανηγυρικά, τον επόμενο χρόνο (1924). Το 1925 με ενέργειες των μελών της Αδελφότητας η Ιερά Μητρόπολη Σερρών και Νιγρίτης ορίζει τακτικό εφημέριο στο μοναστήρι. Το 1976 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες ανοικοδόμησης του νέου καθολικού, του οποίου τα εγκαίνια έγιναν στις 9 Μαΐου 1986. Η μονή πανηγυρίζει στις 14 και 15 Αυγούστου την εορτή της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου προστάτιδας του Ιερού Κοινοβίου και της Ζωοδόχου Πηγής.

Παλιός Μητροπολιτικός Ναός Αγίων Θεοδώρων: (Ι. Δραγούμη 19)
Βρίσκεται στο κέντρο της παλιάς πόλης (Βαρόσι). Είναι ορθογώνια τρίκλιτη βασιλική, διαστάσεων 15,60Χ24,00μ., με πρόναο και υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος. Τα άφθονα αρχιτεκτονικά μέλη που σώζονται από τον εσωτερικό γλυπτό διάκοσμο της παλαιοχριστιανικής βασιλικής, που προϋπήρχε στον ίδιο χώρο, χρονολογούνται ίσως στον 6^ο αιώνα. Η σημερινή μορφή του παλαιού Μητροπολιτικού ναού είναι αποτέλεσμα πολλών κατά καιρούς ανακαινιστικών επεμβάσεων. Η πρώτη επέμβαση έγινε από τον αυτοκράτορα Βασίλειο τον Β΄, ως επινίκια ευχαριστία για την επικράτησή του κατά των Βουλγάρων στις 29 Ιουλίου 1014. Το 1205 ο ναός καταστράφηκε από τον

Βούλγαρο ηγεμόνα Ιωαννίση. Το 1221 ο Δεσπότης της Ηπείρου Θεόδωρος Άγγελος Κομνηνός ανακαινίζει το ναό διακοσμώντας τον με πλούσια ψηφιδωτά, ενώ στα 1255 ο αυτοκράτορας Θεόδωρος Β΄ Λάσκαρις κοσμεί τις παραστάσεις με χρυσό και άργυρο. Η καταστροφική μανία των βουλγάρων κατακτητών κατά τα έτη 1912 – 13 και κατά την γερμανική κατοχή επέφερε μεγάλες φθορές, με αποτέλεσμα την καταστροφή του πλουσίου ψηφιδωτού και του γραπτού διάκοσμου του εικονογραφικού προγράμματος του ναού. Με παρέμβαση του Μακαριστού Μητροπολίτου κυρού Μαξίμου ο ναός αποκαταστάθηκε στατικά και λειτουργικά και αποδόθηκε πάλι σε λειτουργική χρήση. Πανηγυρίζει το πρώτο Σάββατο της Μεγ. Τεσσαρακοστής.

Άγιος Γεώργιος Κρυονερίτης: Ανατολικά της πόλης των Σερρών βρίσκεται το σύμπλεγμα των Ιερών Ναών των Αγίων Δημητρίου και Γεωργίου, που σήμερα είναι μετόχι της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου. Η επωνυμία του ως «κρυονερίτου», οφείλεται στην πηγή ψυχρού ύδατος που υπήρχε στον περίβολό του. Ο ναός ακολουθεί τον αρχιτεκτονικό ρυθμό του τρίκογχου τύπου, με ιδιαίτερα μακρόστενο νάρθηκα που προεξέχει συμμετρικά. Ο τύπος αυτός αναμφισβήτητα συνδέεται με τον τύπο του ελεύθερου σταυρού. Το αρχαιότερο κύτταρο του συμπλέγματος των δυο ναών είναι χωρίς αμφιβολία ο Ναός του Αγίου Γεωργίου, που για πρώτη φορά απαντάται σε χρυσόβουλο του 1318 του Ανδρονίκου Β΄ του Παλαιολόγου. Πιθανόν η προσάρτηση του ναού του Αγίου Δημητρίου να έγινε το 1339, όταν η μοναχή Υπομονή παραχωρεί τον ναό στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου. Πολύ αργότερα προστέθηκε η ανοιχτή στοά στη δυτική πλευρά που ενώνει τους δυο ναούς. Ο τρίκογχος ναός του Αγίου Γεωργίου με την πάροδο των αιώνων έχει λάβει πολλές προσθήκες και έχει υποστεί αλλοιώσεις, ιδίως στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Ο ναός καταστράφηκε ολοκληρωτικά από τους τούρκους το 1571 και παρέμεινε ερειπωμένος έως το 1862, έτος που ο ηγούμενος της Μονής Τιμίου Προδρόμου Θεοδόσιος τον επισκευάζει. Το 1871 ανακατασκευάζεται από τον Επίσκοπο Δαφνουσίας Χαρίτωνα το καμπαναριό.

Άγιος Νικόλαος: Ένα από τα δύο παρεκκλήσια που ήταν κτισμένα στο εσωτερικό της δεύτερης περιμέτρου του κάστρου των Σερρών ήταν ο Ναός του Αγίου Νικολάου. Για πρώτη φορά αναφέρεται σε πρακτικό του 1339 –

1342. Αρχιτεκτονικά ανήκει στον τρίκογχο μονόκλιτο μετά τρούλου ρυθμό. Το 1688 μαρτυρείται η ερειπιώδης κατάστασή του. Σήμερα είναι ανακαινισμένος και λειτουργεί κανονικά. (Πανηγυρίζει στις 6 Δεκεμβρίου)

Ο ναός του **Αγίου Προδρόμου** (γνωστός και ως Προδρομούδι) βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της πόλης, στο τέλος της οδού Ι. Δραγούμη. Αφιερώθηκε και έγινε μετόχι της Μονής Προδρόμου το 1344 μ.Χ.

Ο ναός της **Παναγίας της Ηλιοκάλλου** (Παναγία η Λιόκαλη), είναι κτίσμα του 1323 και αποτέλεσε Μετόχι της Μονής Εικοσιφοινίσσης του Παγγαίου. Η ιστορία της Μονής συνδέεται με τον νεομάρτυρα άγιο Νικήτα που μαρτύρησε στην πόλη των Σερρών στις 4 Απριλίου 1808. Η τελευταία ανακαίνιση του ναού έγινε το 1938. Πανηγυρίζει στις 8 Σεπτεμβρίου στην Γένεση της Θεοτόκου και ανήμερα γίνεται πανηγύρι με το καθιερωμένο κουρμπάνι.

Αξιόλογος είναι και ο ναός των **Αγίων Αναργύρων** (κτίσμα του 1817)

Διατηρητέα κτήρια

Λόγω των αλλεπάλληλων καταστροφών που υπέστη η πόλη από τους πολέμους στερείται την ύπαρξη πολλών σπουδαίων κτιρίων τα οποία κατά το παρελθόν κοσμούσαν τους δρόμους και τις πλατείες της. Σήμερα ωστόσο ο επισκέπτης μπορεί να δει ορισμένα κτήρια τα οποία διασώθηκαν στο πέρασμα του χρόνου.

Κτήρια τα οποία διασώζονται και έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα είναι: η νεοκλασική κατοικία του **Ουμβέρτου Αργυρού** (Α. Αργυρού 4, όπου σήμερα στεγάζονται τα γραφεία της Τ.Ε.Δ.Κ. Ν. Σερρών), το νεοκλασικό του **Μάλιου** (οδός Ι. Δραγούμη 10), το παλαιό αρχοντικό του **Σχοινά** (στη συμβολή των οδών Κομνηνών και Ακροπόλεως), το νεοκλασικό σπίτι όπου παλιά στεγάζονταν τα γραφεία καπνεμπορικής εταιρείας («Κομέρσιαλ») στην συμβολή των οδών Κωνσταντινουπόλεως και Αμφιπόλεως. Στον δρόμο που οδηγεί στον Αη Γιάννη βρίσκεται ένα όμορφο νεοκλασικό κτήριο το οποίο ήταν η κατοικία του **Δημητρίου Μαρούλη**.

Αξιόλογα είναι και τα κτήρια όπου στεγάζεται η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (**Διοικητήριο** 1898 – 1905), το **3^ο Γυμνάσιο Σερρών** (πρώην

Νοσοκομείο 1885), το 1^ο Γυμνάσιο Σερρών, η Εθνική Τράπεζα (1928) καθώς και η οικία Παπαβασιλείου (1929).

Κορυφαία Πολιτιστική Εκδήλωση

«Ελευθέρια»

Αποτελούν την κεντρική εκδήλωση – θεσμό του δήμου Σερρών με διοργανωτή τη Δ.Ε.Π.Κ.Α. Σερρών. Οι εκδηλώσεις πρωτοξεκίνησαν το 1987 και έκτοτε πραγματοποιούνται ανελλιπώς το μήνα Ιούνιο, με αφορμή την επέτειο απελευθέρωσης της πόλης (29^η Ιουνίου 1913). Τα «Ελευθέρια» περιλαμβάνουν πολλαπλές εκδηλώσεις που διοργανώνονται είτε αποκλειστικά από τη Δ.Ε.Π.Κ.Α. είτε σε συνεργασία με τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους και άλλους φορείς της πόλης.

Οι εκδηλώσεις αφορούν σχεδόν σε όλους τους τομείς του πολιτισμού: εικαστικά, θέατρο, κινηματογράφος, μουσική, παράδοση, αθλητισμό κ.ά. και λαμβάνουν χώρα σε πολλούς υπαίθριους χώρους της πόλης όπως: στην πλατεία Ελευθερίας, στο Θερινό Θεατράκι του δήμου, στην ταράτσα του κτηρίου της Δ.Ε.Π.Κ.Α., στην κοιλάδα των Αγίων Αναργύρων, στον αύλιο χώρο του Αη Νικόλα στον Κουλά κ.ά.

Άλλες εκδηλώσεις

Των Παμμεγίστων Ταξιαρχών: Με αφορμή την εορτή των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ και Γαβριήλ, Πολιούχων της πόλης των Σερρών στις 8 Νοεμβρίου, πανηγυρίζει ο Ιερός Μητροπολιτικός Ναός και διοργανώνονται λατρευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ανήμερα της εορτής το πρωί γίνεται λιτάνευση της Θαυματουργής Ιεράς Εικόνας των Παμμεγίστων Ταξιαρχών στους κεντρικούς δρόμους της πόλης.

Καρναβάλια την Τσικνοπέμπτη: Το βράδυ της Τσικνοπέμπτης η Δ.Ε.Π.Κ.Α. Σερρών σε συνεργασία με τοπικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς διοργανώνει παρέλαση καρναβαλιστών στην οδό Εθνικής Αντίστασης. Στην πλατεία μπροστά από το κτίριο της Δ.Ε.Π.Κ.Α. σύλλογοι της πόλης παρουσιάζουν παραδοσιακούς χορούς. Στις εκδηλώσεις συμμετέχει η Φιλαρμονική Ορχήστρα του δήμου, καθώς και οι σχολές χορού της πόλης.

Καθαρά Δευτέρα: Με αφορμή τον εορτασμό της Καθαρής Δευτέρας ο δήμος και η Δ.Ε.Π.Κ.Α. Σερρών διοργανώνει υπαίθριες εκδηλώσεις στο πάρκο

Ομόνοιας και στο Δημοτικό Αναψυκτήριο με προσφορά φασολάδας, νηστίσιμων εδεσμάτων και κρασιού. Τα παιδιά με τη βοήθεια των παιδαγωγών των Κ.Δ.Α.Π. και των περιφερειακών Πολιτιστικών Κέντρων να παίξουν και να κατασκευάσουν μάσκες και χαρταετούς.

«Χελιδονίσματα»: Κάθε χρόνο την 1^η Μαρτίου αναβιώνει το έθιμο «Χελιδονίσματα» από τα παιδιά του Λυκείου των Ελληνίδων καθώς και από το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Σφαγείων και Ομόνοιας, όπως και από τα Περιφερειακά Πολιτιστικά Κέντρα Αγ. Νικήτα, Πλαταιών, Ιωάννου Θεολόγου. Στην αναβίωση του εθίμου συμμετέχουν και τα παιδιά των παιδικών σταθμών της Δημοτικής Επιχείρησης Παιδικών Σταθμών. Τα παιδιά τραγουδούν την πρώτη Μαρτίου την άφιξη των χελιδονιών κρατώντας ένα ξύλινο ομοίωμά τους. Το τραγούδι και το τελετουργικό εντάσσονται σε έναν ευρύτερο εθιμικό κύκλο της ημέρας αυτής – της Πρωτομαρτίας. Τα παλιότερα χρόνια, η Πρωτομαρτίας σαν πρώτη ημέρα του χρόνου συνδεόταν με πολλά νόμιμα μαντικού, μαγικού και λατρευτικού περιεχομένου.

Λαϊκό γλέντι του προφήτη Μοδέστου: Οι κάτοικοι των συνοικισμών Ομόνοιας και Καλυβίων διοργανώνουν με αφορμή τη γιορτή του προφήτη Μοδέστου (16 Δεκεμβρίου) λαϊκό γλέντι στην κεντρική πλατεία της Ομόνοιας. Ο προφήτης Μοδέστος θεωρείται προστάτης των αγροτών. Την ευθύνη της εκδήλωσης έχει η Επιτροπή Γυναικών της Ομόνοιας η οποία και προετοιμάζει τα σχετικά εδέσματα που είναι κυρίως Μικρασιάτικα πρωτόψωμα, λουκούμια, σαρμαδάκια, φασολάδα κ.ά. Στην εκδήλωση συμμετέχουν και χορευτικά συγκροτήματα με παραδοσιακούς χορούς.

«Σουνκέτρου»: Κάθε καλοκαίρι, τον Ιούνιο, για ένα διήμερο στο χωριό Καλύβια στο Λαϊλιά, διοργανώνεται από το Σύλλογο Βλάχων Ν. Σερρών «Γεωργάκης Ολύμπιος» από κοινού με το Σύλλογο Βλάχων Σιδηροκάστρου η μεγάλη εκδήλωση «Σουνκέτρου» (των Αγίων Αποστόλων στα βλάχικα). Η εκδήλωση είναι αφιερωμένη στη μνήμη του ερειπωμένου σήμερα χωριού Καλύβια του Λαϊλιά. Στόχος της είναι η αναβίωση της μεγάλης γιορτής των Αγίων Αποστόλων, που διοργανώνονταν παλιά στο χωριό Καλύβια και αποτελούσε ίσως τη σημαντικότερη του χωριού. Για ένα τριήμερο, κάθε βράδυ, στα δύο μεσοχώρια, γίνονταν χοροί με βλάχικα φωνητικά τραγούδια. Η γιορτή γίνονταν ανελλιπώς έως τα τέλη της δεκαετίας του '30, στη συνέχεια όμως τα πολεμικά γεγονότα και ο εμφύλιος που ακολούθησε είχαν σαν

συνέπεια το χωριό να εγκαταλειφθεί και από τότε να διακοπεί η τέλεση της μεγάλης αυτής βλάχικης γιορτής. Σήμερα η γιορτή αναβιώνει στο χώρο δίπλα στο παρεκκλήσι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και περιλαμβάνει λατρευτικές εκδηλώσεις, προσφορά στους παραβρισκόμενους γίδας βραστής και φυσικά τρανός βλάχικος χορός.

Παράλληλες Εκδηλώσεις Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης: Με τη αιγίδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Σερρών και του δήμου, το μήνα Νοέμβριο, ένα μέρος από τις εκδηλώσεις του φεστιβάλ φιλοξενοούνται στο αμφιθέατρο του Τ.Ε.Ι. Σερρών. Οι εκδηλώσεις διαρκούν μία εβδομάδα και περιλαμβάνουν κυρίως προβολές κινηματογραφικών ταινιών.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Μπουγάτσα - Γαλακτομπούρεκο - Σαρμάς - Σαρμαδάκια με μαϊντανό -
Μελομακάρονα - Δίπλες - Σιμιγδαλένιος χαλβάς με μέλι - γιαουρτόπιτα -
ρυζόγαλο - τσουρέκι

ΔΗΜΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΠΑ

τηλ.: 23213.52600

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Το **Χρυσό** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 12 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 11.789 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

Άγιο Πνεύμα - Δαφνούδι - Εμμανουήλ Παππάς - Μέταλλα (Συκιά) - Νέο Σούλι - Πεντάπολη - Τούμπα

Ιστορικά στοιχεία

Ο Δήμος έλαβε το όνομά του προς τιμή του αρχιστρατήγου των Μακεδονικών δυνάμεων στην επανάσταση του 1821 Εμμανουήλ Παππά. Γεννήθηκε το 1773 στο ομώνυμο Δημοτικό Διαμέρισμα και μύηθηκε από νωρίς στη Φιλική Εταιρεία. Αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τις Σέρρες λόγω σφοδρής φιλονικίας του με τον Μπέη των Σερρών και κατέφυγε στην Κωνσταντινούπολη, όπου είχε την ευκαιρία να συνεργαστεί στενότερα με τους Φιλικούς.

Όταν κηρύχθηκε η Επανάσταση πήγε στο Άγιο Όρος, εγκατέστησε εκεί το στρατηγείο του με 2500 άνδρες και ανακηρύχθηκε αρχιστράτηγος της Μακεδονίας. Αναγκάστηκε όμως να εγκαταλείψει το Άγιο Όρος, καταδιωκόμενος από τον τουρκικό στρατό. Πηγαίνοντας προς την Ύδρα, εξαντλημένος από τις κακουχίες του πολέμου, πέθανε από συγκοπή τη στιγμή που περιέπλεε τον Καφηρέα. Η σωρός του μεταφέρθηκε στην Ύδρα όπου και κηδεύτηκε με τιμές στρατηγού.

Ο Δήμος Εμμανουήλ Παππά σήμερα

Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων είναι Δαρνάκες. Πέντε από το σύνολο των οκτώ Δημοτικών Διαμερισμάτων του Δήμου αποτελούν τα «Δαρνακοχώρια». Πρόκειται για το Ν. Σούλι, Άγ. Πνεύμα, Εμμανουήλ Παππάς, Πεντάπολη και Χρυσό, κτισμένα σχεδόν στους πρόποδες του

Μενοίκιου όρους, ανατολικά της πόλης των Σερρών. Οι κάτοικοι του Δήμου έχουν κοινή καταγωγή, παρόμοιο γλωσσικό ιδίωμα, ήθη, έθιμα και τραγούδια.

Πρόκειται για περιοχή κατά βάση αγροτική. Τα βασικά προϊόντα τα οποία παράγονται είναι ο καπνός, τα δημητριακά (σιτάρι) βαμβάκι, και οι ελιές. Η αμπελοκαλλιέργεια είναι, επίσης, διαδομένη στην περιοχή. Στα περισσότερα Δημοτικά Διαμερίσματα παράγεται με τον παραδοσιακό τρόπο ξεχωριστό τσίπουρο. Η διαδικασία της απόσταξης στα καζάνια αποτελεί μια πραγματική μυσταγωγία για τους συμμετέχοντες.

Αξιοθέατα

Εμμανουήλ Παππάς

Το Δημοτικό Διαμέρισμα Εμμανουήλ Παππάς απέχει 17 χλμ. από την πόλη των Σερρών κι έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός. Το όνομα της Κοινότητας ήταν Δοβίστα. Στη συνέχεια μετονομάστηκε Εμμανουήλ Παππάς προς τιμή του ομώνυμου Αρχιστράτηγου των Μακεδονικών Δυνάμεων κατά την Επανάσταση του 1821. Σήμερα σώζεται η πατρική οικία του ήρωα, μαζί με τις αποθήκες και τις υπόγειες κρύπτες, οι οποίες χρησίμευαν για την απόκρυψη των πυρομαχικών και των όπλων.

Μεγάλη ήταν η συμβολή του χωριού στα δύσκολα χρόνια του Μακεδονικού Αγώνα. Ο Μουσικογυμναστικός Σύλλογος «Αρετή», ο οποίος ιδρύθηκε το 1910 έπαιξε σημαντικό ρόλο, ανάλογο με αυτόν του «Ορφέα» Σερρών και διακρίθηκε για την Εθνική του δράση. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν επίσης και η προσφορά της «Φιλοπροόδου Αδελφότητας» (ιδρύθηκε το 1883), στην ανάπτυξη της παιδείας κατά την Τουρκοκρατία καθώς και η Αστική Σχολή Δοβίστης η οποία διέθετε αρρεναγωγείο, παρθεναγωγείο και νηπιαγωγείο με την εποπτεία και την επιστασία του Μητροπολίτου Σερρών.

Αξιοθέατα στο Δ.Δ. αποτελούν οι γύρω λόφοι απ' όπου μπορεί κανείς να απολαύσει τη θέα όλης της πεδιάδας του Νομού. Η τοποθεσία «Μούκλιανη» αποτελεί ιδανικό τόπο ανάβασης για τους φυσιολάτρες και τους ορειβάτες (διαθέτει μάλιστα και χώρο για διανυκτέρευση) καθώς και πιο ψηλά η περιοχή «Παπά σουλνάρ».

Άγιο Πνεύμα

Το Δημοτικό Διαμέρισμα του Αγίου Πνεύματος απέχει 16 χλμ. από την πόλη των Σερρών. Χαρακτηρίζεται από την ιδιαιτερότητα των κλιματολογικών συνθηκών (μοναδική δροσιά το καλοκαίρι), τη γραφικότητα των παραδοσιακών σπιτιών και των στενών δρόμων, αλλά και τις όμορφες ταβέρνες στο κέντρο της πλατείας.

Σημαντικά θεωρούνται τα μοναστήρια τα οποία βρίσκονται στην περιοχή. (Τιμίου Σταυρού, Προφήτη Ηλία, Αγίου Πνεύματος).

Σε απόσταση περίπου 15 χλμ. στο βόρειο μέρος της κοινότητας υπάρχει τοποθεσία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που λέγεται «Καμπέρα». Πρόκειται για έναν ταμιευτήρα νερού που μετεξελίχθηκε σ' ένα μικρό υδροβιότοπο.

Χρυσό

Στην περιοχή του Χρυσού υπάρχουν δύο αξιόλογα πέτρινα μονότοξα γεφύρια. Το πρώτο βρίσκεται νότια του χωριού κοντά στον Σιδηροδρομικό Σταθμό και φέρεται να είναι ρωμαϊκό, ενώ το δεύτερο βρίσκεται στο δρόμο προς το Άγιο Πνεύμα.

Τρία πέτρινα γεφύρια υπάρχουν, επίσης, στην περιοχή του οικισμού Συκιά. Ένα από αυτά (που βρίσκεται στο νότιο άκρο του χωριού μέσα σε ένα στενό αλλά βαθύ χείμαρρο που κατεβαίνει από το Μενοίκιο όρος) θεωρείται ρωμαϊκό, τόσο από την παλαιότητά του όσο και από το μέγεθος των λίθων του.

Ιερές Μονές

Άγιο Πνεύμα: Στις παρυφές του Μενοίκιου όρους, ψηλά σ' ένα λοφίσκο σε υψόμετρο 370 μ. με πανοραμική θέα στον κάμπο, μέσα σ' ένα καταπράσινο πευκόφυτο τοπίο είναι κτισμένο το μοναστήρι του **Τιμίου Σταυρού**. Ανεγέρθηκε το 1964. Σήμερα παρέχεται η δυνατότητα για φιλοξενία 10 - 12 πιστών (τηλ. 23210 91353).

Στη βόρεια πλευρά του Αγ. Πνεύματος, απέναντι από την Ι. Μ. Τιμ. Σταυρού, ψηλά σ' ένα καταπράσινο λόφο, δεσπόζει το μοναστήρι του **Προφήτη Ηλία** που κτίσθηκε το 1911 σε υψόμετρο 450 μ. Είναι γυναικείο

κοινοβιακό μοναστήρι στο οποίο δεν υπάρχει προς το παρόν δυνατότητα διανυκτέρευσης οργανωμένων γκρουπ. Η Μονή πανηγυρίζει στις 23 και 24 Σεπτεμβρίου προς τιμή της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας (τηλ. 2321091360).

Τέλος σε απόσταση 2 χλμ. από το κέντρο του χωριού βρίσκεται η Μονή του **Αγ. Πνεύματος** η οποία κτίσθηκε το 1857 σε υψόμετρο 550 μ. αλλά αναστηλώθηκε πρόσφατα. Η δυνατότητα φιλοξενίας είναι περιορισμένη και γίνεται μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες (τηλ. 23210 91205).

I. Μ. Αγίας Τριάδος Τούμπας: Στο μέρος στο οποίο βρίσκεται σήμερα η I.M. βρέθηκε, στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, η εικόνα της Αγίας Τριάδας. Από τότε μέχρι και σήμερα εκατοντάδες πιστοί επισκέπτονταν τον αρχικό πρόχειρο ναό και τον σημερινό νεοανεγερθέντα. Ονομαστή θεωρείται η ημέρα της Πανήγυρης της Μονής προκαλώντας το ενδιαφέρον των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής. Παράλληλα με τη θρησκευτική πανήγυρη γίνεται και εμπορική. Η Μονή διαθέτει ξενώνα χωρητικότητας 300 ατόμων. (τηλ. 2321071668)

Ιστορικοί Ιεροί ναοί

Ξεχωριστό στολίδι του Δ.Δ. Εμμ. Παππά αποτελεί ο ιστορικός ναός του **Αγίου Αθανασίου** που κτίσθηκε το 1805. Το τέμπλο του ναού χαρακτηρίζεται αριστούργημα ξυλογλυπτικής τέχνης καθώς φέρει σπάνιες παραστάσεις και πρωτότυπες απεικονίσεις από τη θρησκευτική μας παράδοση. Εντός του ναού λειτουργεί Μουσείο εκκλησιαστικών αντικειμένων προ του 1700. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και ο ιερός ναός του **Αγ. Δημητρίου**, ο οποίος κτίστηκε στα 1863 κι έχει τοιχογραφίες μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας.

Στο Δ.Δ. του Αγίου Πνεύματος ξεχωρίζουν, ο ναός της **Αγίας Παρασκευής** που βρίσκεται στην κεντρική πλατεία, κτίσμα του 1805, καθώς και ο ναός των **Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης**, κτίσμα του 1872.

Στο Δ.Δ. του Νέου Σουλίου ξεχωριστός είναι ο ναός της **Κοίμησης της Θεοτόκου** καθώς το τέμπλο αλλά και οι περισσότερες εικόνες του χρονολογούνται περίπου από το 1887, εποχή κατά την οποία χτίστηκε. Στην περιοχή υπάρχουν και τέσσερα εξωκλήσια: της Αγίας Μαρίας, του Τιμίου Προδρόμου, του Προφήτη Ηλία και του Αγίου Γεωργίου.

Πολιτιστική υποδομή

- **Πολιτιστικό Κέντρο** (στην Πεντάπολη)
- **Φιλαρμονική Πεντάπολης**
Ο Δήμος διαθέτει ακόμη και τρεις βιβλιοθήκες.

Φιλαρμονική Πεντάπολης

Ιδρύθηκε το 1936 από τους Νικόλαο Γουρούβα, Κωνσταντίνο Γιανούδα και Απόστολο Τσικαμπάκα. Πρώτος αρχιμουσικός διετέλεσε ο Σερραίος Χρήστος Σταματίου (1909-1998). Από τον Φεβρουάριο του 2002, στεγάζεται σε έναν αναμορφωμένο χώρο, ακριβώς κάτω από τα γραφεία του Αγροτικού Συνεταιρισμού Πεντάπολης. Σήμερα αποτελεί το στολίδι του Δ.Δ. της Πεντάπολης και ολόκληρου του Δήμου.

Μουσεία

Μουσείο νεότερης ιστορίας: Στο Δ.Δ. Εμμανουήλ Παππά, στο ισόγειο του «Σχολαρχείου», ενός ιστορικού κτιρίου το οποίο κατασκευάστηκε το 1885, στεγάζεται το μουσείο του αγώνα του 1821 με πολλά εκθέματα. Ο επάνω όροφος διαθέτει αίθουσα η οποία χρησιμοποιείται για διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις του Δήμου.

Λαογραφικό Μουσείο Χρυσού: Στο διδακτήριο του Γυμνασίου (παλιό Δημοτικό) Χρυσού στεγάζεται λαογραφικό μουσείο με την επωνυμία «Το Αγροτικό Σπίτι». Η συλλογή του περιλαμβάνει αγροτικά εργαλεία, οικιακά σκεύη, τοπικές ενδυμασίες, φωτογραφικό υλικό καθώς και βιντεοσκοπήσεις από τις περιοχές του Χρυσού, του Αγίου Πνεύματος και της Μονόβρυσης.

Κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις

«Δρακοκτονία»

Θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα πανηγύρια που γίνονται στο Δήμο. Το δρώμενο αναβιώνει κάθε χρόνο στο Δ.Δ. του **Νέου Σουλίου** τη μέρα της γιορτής του αγίου Γεωργίου (στις 23 Απριλίου ή τη δεύτερη μέρα του

Πάσχα) με την αναπαράσταση του εθίμου της «δρακοκτονίας» από τον Αη-Γιώργη.

Δύο μαυροφορεμένες κοπέλες οδηγούν τη βασιλοπούλα στο χώρο της θυσίας στην πλατεία του χωριού. Σε μικρή απόσταση από εκεί βρίσκεται τοποθετημένο ένα ομοίωμα του «δράκου». Μετά από λίγη ώρα καταφθάνει ο άγιος Γεώργιος καβάλα σε λευκό άλογο κρατώντας το κοντάρι του. Φονεύει τον δράκο, σώζει τη βασιλοπούλα και ελευθερώνει τα νερά. Ακολουθεί λαϊκό γλέντι με χορό, κρασί και παραδοσιακά φαγητά.

Η αναπαράσταση της «δρακοκτονίας» την ημέρα του αγίου Γεωργίου ανιχνεύεται στην εποχή της Τουρκοκρατίας.

«Ζάμαντας»

Εξίσου σημαντικό πανηγύρι θεωρείται κι αυτό που γίνεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα της **Πεντάπολης** τη μέρα της γιορτής της Ζωοδόχου Πηγής.

Το τελετουργικό της θρησκευτική γιορτής αρχίζει από το βράδυ της προηγούμενης μέρας στο παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής και τελειώνει το μεσημέρι της επομένης (κυριώνυμης) μέσα στον καθεδρικό ναό του Αγίου Αθανασίου. Επιλεγμένοι νέοι του χωριού οι «κονισματάδες» παραλαμβάνουν, μετά τον όρθρο, από τον Άγιο Αθανάσιο και από τα παρεκκλήσια και τα εξωκκλήσια της περιοχής τις εικόνες και τις στολίζουν με λουλούδια. Στο τέλος της θείας λειτουργίας ένας ιερέας καβάλα σε άλογο και ακολουθούμενος από τους «κονισματάδες» επισκέπτεται διαδοχικά τα τρία ξωκλήσια: Προφήτη Ηλία, Άγιο Γεώργιο και Άγιο Νικόλαο. Αναπέμπει δεήσεις στο Θεό για προστασία της παραγωγής από το χαλάζι και την ξηρασία.

Με το τέλος της περιφοράς των εικόνων ξεκινά το γιορταστικό πρόγραμμα στην πλατεία του χωριού. Ο βασικός χορός που χορεύεται στο πανηγύρι ονομάζεται Ζάμαντας. Θεωρείται ξεχωριστός και είναι ονομαστός στην περιοχή.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Χρυσό:

Της Αναλήψεως, (γιορτάζει το ομώνυμο παρεκκλήσι) και γίνεται πανηγύρι με αγώνες πάλης.

Στο τέλος των εργασιών του καπνού ο τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος διοργανώνει γιορτή με προσφορά παραδοσιακού χαλβά με το όνομα «κρισμάς» ή «κιρτσμάς».

Άγιο Πνεύμα:

20 Ιουνίου, γιορτάζει η Ιερά Μονή Αγίου Πνεύματος και πραγματοποιούνται τριήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Καθαρά Δευτέρα, αναπαράσταση νταρνάκικου γάμου.

Εμμανουήλ Παππάς:

Την πρώτη Κυριακή του Δεκέμβρη, τελείται μνημόσυνο στη μνήμη του αρχιστρατήγου του Μακεδονικών δυνάμεων του 1821 Εμμανουήλ Παππά. Τις Αποκριές γίνεται η αναπαράσταση του εθίμου «Κούσσασι» το οποίο περιλαμβάνει το άναμμα φωτιών, παντρολογήματα και παραδοσιακούς χορούς. Σύμφωνα με το έθιμο οι γονείς ανακοινώνουν το μελλοντικό ταίρι των παιδιών τους.

Καθαρά Δευτέρα, προσφορά νηστίσιμων εδεσμάτων.

26 Οκτωβρίου (αγίου Δημητρίου), αναβιώνει το έθιμο «Μπες Μπες» για το καλό της σοδιάς.

Δεύτερη μέρα του Πάσχα, γίνεται πανηγύρι ή στον Άγιο Γεώργιο ή στη κορυφή του Αγίου Δημητρίου.

9 Μαΐου (αγίου Χριστόφορου), πανήγυρη με συνοδεία λαϊκών οργάνων.

15 Αυγούστου, πανηγύρι.

Μέταλλα:

19 Μαΐου, μνημόσυνο και πολιτιστικές εκδηλώσεις για τη Γενοκτονία των Ποντίων.

Δαφνούδι:

Πρώτη Παρασκευή μετά το Πάσχα, γιορτάζει το παρεκκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής και πραγματοποιούνται διήμερες εκδηλώσεις.

Τούμπα:

Την ημέρα της Πεντηκοστής, γιορτάζει η Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας Τούμπας και διοργανώνεται τριήμερο πανηγύρι.

Πεντάπολη:

Την πρώτη Παρασκευή μετά το Πάσχα, γιορτάζει το παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής – Ζωοδόχου Πηγής και γίνεται πανηγύρι στο οποίο χορεύεται ο θρυλικός χορός «Ζάμαντας».

Καθαρά Δευτέρα, εορταστικές εκδηλώσεις στην τοποθεσία του Προφήτη Ηλία.

Νέο Σούλι:

19 – 20 Ιουλίου, (Προφήτη Ηλία) διήμερο πανηγύρι.

Στο τέλος των εργασιών του καπνού ο Πολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών ετοιμάζει και προσφέρει παραδοσιακό χαλβά με το όνομα «κιρτσμάς».

Μύθοι και παραδόσεις

«Δρακοκτονία»

Η παράδοση αναφέρει ότι στο Ν. Σούλι υπήρχε ένα θηρίο (δράκος) που εμπόδιζε τη ροή των νερών. Τα απελευθέρωνε, αφού πρώτα του προσφέρονταν με κλήρο για «φαγητό» ένας κάτοικος του χωριού, κάθε χρόνο. Όταν ήρθε η σειρά της βασιλοπούλας παρακάλεσε τον θεό να τη σώσει. Εμφανίστηκε τότε ο άγιος Γεώργιος πάνω στο άλογό του κρατώντας σταυρό και κοντάρι και φόνευσε τον δράκο (Δρακοκτονία), ενώ ταυτόχρονα ελευθερώθηκαν τα νερά στο χωριό. Στις ευχαριστίες της βασιλοπούλας ο άγιος Γεώργιος το μόνο που ζήτησε σαν χάρη ήταν να χτίσει εκκλησία μέσα στο χωριό.

Ζάμαντας

Έχει τις ρίζες του στην περίοδο της παρακμής του Βυζαντίου και της Κυριαρχίας των Οθωμανών. Για το έθιμο υπάρχουν κι έχουν καταγραφεί πολλές εκδοχές. Σύμφωνα με μία από αυτές κάποτε που οι κάτοικοι του χωριού γιόρταζαν, μετά την Ανάσταση, τον ερχομό της άνοιξης, ένα απόσπασμα εξαγριωμένων Οθωμανών τους επιτέθηκε με σκοπό να χαλάσει τη γιορτή. Ένας λεβέντης δεν ανέχτηκε τις προκλήσεις και ξεπετάχτηκε να αναμετρηθεί με τον αρχινταή του αποσπάσματος που ήταν γνωστός με το όνομα «Ζάμαντας». Ο αγώνας ήταν άνισος και ο «Ζάμαντας» με δόλιο τρόπο κατάφερε να τον χτυπήσει θανάσιμα.

Το γεγονός μαθεύτηκε στην περιοχή και αποτέλεσε λόγο διαμαρτυριών προς τον Σουλτάνο της Υψηλής Πύλης. Προκειμένου να αποφευχθούν τα χειρότερα οι κατακτητές παραχώρησαν στους κατοίκους ιδιαίτερα προνόμια ελευθερίας, ιδιοκτησίας, φόρων κ.λ.π. Σε ανάμνηση της θυσίας του νέου οι άνθρωποι του χωριού τον έκαναν στίχους, τραγούδι και χορό.

Μάτιασμα - Ιούδας

Ένα από τα ξεχωριστά λαογραφικά έθιμα που τηρούνται στο Δ.Δ. του Εμμ. Παππά είναι το Μάτιασμα που γίνεται το βράδυ της αποκριάς. Στην

Πεντάπολη, το Σάββατο της Ανάστασης, στο «Χριστός Ανέστη» τα παιδιά βάζουν φωτιά στο ομοίωμα του Ιούδα που έχει παραμορφωμένο σχήμα και κρέμεται στην πλατεία.

Άλλες εκδηλώσεις – Ήθη και έθιμα

Το «Τζίτζιρόκλιο»: Η λέξη είναι σύνθετη και σημαίνει το τσουρέκι του τζίτζικα. Πρόκειται για ένα ειδικό στρόγγυλο ψωμί το οποίο ζυμώνονταν το μήνα Ιούνιο με το πρώτο αλεύρι της νέας σοδειάς. Είχε βάρος περίπου ενός κιλού και μία τρύπα στο κέντρο όπου τοποθετούνταν ένα κλωνάρι βασιλικός. Το ψωμί αυτό το πήγαιναν στη βρύση της γειτονιάς κι όσοι ήταν εκεί έκοβαν από ένα κομμάτι ευχόμενοι: «όπως τρέχει το νερό να τρέχει και η σοδιά». Ό,τι απέμεινε αφήνονταν εκεί για να το φάει ο τζίτζικας το χειμώνα.

Άλλα έθιμα της περιοχής ήταν: Το **«θύμιασμα»** την παραμονή του νέου χρόνου, **«Το φίλεμα του νονού»** (καλτάτα) που γινόταν την παραμονή των Θεοφανείων και **«Οι στάβες»** (φωτιές) την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς. Σήμερα τα περισσότερα έχουν εκλείψει.

Στο Δ.Δ. της Πεντάπολης τον Δεκαπενταύγουστο γίνεται το «Αντάμωμα των Πενταπολιτών» το οποίο διοργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος της Πεντάπολης. Στο πλαίσιο αυτού του ανταμώματος τα τελευταία χρόνια αναβιώνει και το έθιμο **«Ντουντούλα»**. Το έθιμο αυτό αναβίωνε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, αλλά και στην περίοδο 1945 με 1955. Σε περιόδους μεγάλης ανομβρίας οι γεωργοί έντυναν κατά προτίμηση ένα σωματώδη άνδρα με φύλλα και κλαριά από υδροχαρή φυτά, έτσι που να μοιάζει μ' ένα θάμνο ζωντανό. Περιφέρονταν στους δρόμους του χωριού κουνώντας τα χέρια και τα πόδια του φωνάζοντας «Βάι – βάι Ντουντούλα», ενώ ο κόσμος τον κατάβρεχε.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Λιγούρι - Κουσκούζι - Πικμέζι - Κατσαμάκα - Τσιπούδα - Κιρτσμάς - Ιμάμ μπαιλντί - Κεφτέδες χωριάτικοι - Τζιγεροσαρμάδες

ΔΗΜΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΗΤΡΟΥΣΙΟΥ

τηλ.: 23213.52800

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Ο **Προβατάς** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 15 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 6.376 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

Αναγέννησης - Άνω Καμήλας - Βαμβακιάς - Μητρούσιου - Μονοκκλησιάς

Ιστορικά στοιχεία

Το όνομά του δήμου προέρχεται από το ομώνυμο χωριό, γενέτειρα του Μακεδονομάχου Καπετάν Μητρούση. Ο Μητρούσης Γ. Γκογκολάκης (Καπετάν Μητρούσης) γεννήθηκε το 1882 στο Άνω Χομόντος, σημερινό Κ. Μητρούσι. Καθοριστική ημερομηνία στη ζωή του αποτέλεσε η 1^η Σεπτεμβρίου 1906. Εκείνη την ημέρα οι Βούλγαροι έκαψαν το σπίτι του και σκότωσαν τη γυναίκα του και ο φιλήσυχος γεωργός και παλαιστής των παραδοσιακών πανηγύρεων έγινε ένας από τους έλληνες οπλαρχηγούς στρατευμένος στον απελευθερωτικό αγώνα της Μακεδονίας.

Ο καπετάν Μητρούσης κατατάχτηκε αρχικά στο ένοπλο αντάρτικο σώμα του Καπετάν - Γιαγκλή. Στη συνέχεια πήγε στην Αθήνα όπου και εκπαιδεύτηκε στα όπλα. Μετά την επιστροφή του στις Σέρρες οργάνωσε την δική του ομάδα.

Η 14^η Ιουλίου του 1907 ήταν η μέρα που ο Καπετάν Μητρούσης πέρασε στην ιστορία καθώς βρέθηκε κυκλωμένος μαζί με τέσσερα παλικάρια μέσα στο σπίτι του ιερέα Παπαθανάση, το οποίο βρισκόταν ακριβώς δίπλα στην εκκλησία της Ευαγγελίστριας στα Κάτω Καμενίκια, στην πόλη των Σερρών. Η μάχη που ακολούθησε ήταν σφοδρή και άνιση μιας και πήρε μέρος ολόκληρη η τουρκική φρουρά των Σερρών και 500 περίπου άτακτοι. Ο Καπετάν Μητρούσης αυτοκτόνησε. Από τα παλικάρια του ο Μιχάλης Ουζούνης αυτοκτόνησε μαζί του, ο Τουρλεντές (φοιτητής της Νομικής) σκοτώθηκε, ενώ ο Ούρδας και ο Παναγιώτου πιάστηκαν αιχμάλωτοι και

κρεμάστηκαν στις 3.12.1907 στην πλατεία Ατ Παζάρ, κοντά στη σημερινή εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Οι Τούρκοι στη μάχη της Ευαγγελίστριας έχασαν 35 στρατιώτες, έναν αξιωματικό, έναν αστυνόμο και το διοικητή της Αστυνομίας των Σερρών.

Ο Δήμος Καπετάν Μητροσίου σήμερα

Βρίσκεται στο κεντροδυτικό άκρο του νομού Σερρών και συνορεύει με τους δήμους Λευκώνα, Σερρών, Σκουτάρεως, Στρυμονικού, Ηράκλειας και Σκοτούσσας. Έχει έκταση 87.485 στρέμματα και τα βασικά προϊόντα παραγωγής της περιοχής είναι: ρύζι, βαμβάκι, τριφύλλι και σιτηρά.

Ο πληθυσμός του παρουσιάζει πολυμορφία όσον αφορά τους τόπους καταγωγής των δημοτών: Ντόπιοι, πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, Θράκες, Πόντιοι και λίγοι Σαρακατσάνοι.

Πολιτιστική υποδομή

- Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Κ. Μητροσίου (Δ.Ε.Α.Δ.Κ.Μ.): Προγραμματίζει και υλοποιεί την πολιτιστική πολιτική του Δήμου.
- Πρότυπο Κέντρο Σύγχρονου Πολιτισμού και Αθλητισμού: Πρόκειται για έναν πολυχώρο ο οποίος βρίσκεται στο Άνω Μητρούσι και περιλαμβάνει: παραδοσιακούς ξενώνες, αμφιθέατρο, μουσείο, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων και αναψυκτήριο. Η κατασκευή του έργου χρηματοδοτήθηκε από τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Κ. Μητρούσης». Ο Δήμος έχει αναλάβει την κάλυψη των τεχνικών αναγκών, ενώ μέσω της Δημοτικής Επιχείρησης χρηματοδοτεί όλες τις εκδηλώσεις οι οποίες προγραμματίζονται και υλοποιούνται.

Κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση

Γυναικοκρατία ή γιορτή της Μπάμπως στη Μονοκκλησιά

Γνωστό σε όλη την Ελλάδα το έθιμο της γυναικοκρατίας που αναβιώνει στα Δ.Δ. της Μονοκκλησιάς (17 χλμ. από την πόλη των Σερρών) και της Άνω Καμήλας (15 χλμ. από την πόλη των Σερρών). Πλήθος επισκεπτών, έλληνες και ξένοι καταφθάνουν κάθε χρόνο στις 8 Ιανουαρίου προκειμένου να παρακολουθήσουν από κοντά τις νέες «Αμαζόνες», που έστω και για μία ημέρα παίρνουν στα χέρια τους την εξουσία από τους άνδρες του χωριού.

Το έθιμο έφεραν οι Θράκες πρόσφυγες. Ονομάζεται και γιορτή της «Μπάμπως» ή «Μπάμπω γκιονού», καθώς και «βρεξούδια», γιατί εκείνη τη μέρα περιβρέχουν όσους άνδρες θα τολμήσουν να βγούνε από το σπίτι.

Τα παλιά τα χρόνια η γεροντότερη γυναίκα, ήταν αυτή που εκτελούσε και χρέη μαμής βοηθώντας στο να έρθουν στον κόσμο τόσες ανθρώπινες ζωές. Στο πρόσωπο της Μπάμπως βρίσκει την καλύτερη και διαρκέστερη έκφραση η έννοια της μητρότητας.

Τελετουργικό της γιορτής: Τιμώμενο πρόσωπο η Μπάμπω δηλαδή η πρακτική μαμή του χωριού τα παλιά χρόνια, σήμερα η μεγαλύτερη σε ηλικία γυναίκα. Από το πρωί καταφθάνουν στο σπίτι της Μπάμπως οι γυναίκες ντυμένες με παραδοσιακές στολές, με κέρματα και ένα ματσάκι βασιλικό για να τιμήσουν εκείνη που τις βοήθησε να φέρουν στον κόσμο τα παιδιά τους. Πλένουν τα χέρια της Μπάμπως, της νίβουν το πρόσωπο και στο λαιμό της κρεμούν τη «μπουρλιά», μια χειροποίητη γιρλάντα φτιαγμένη με καλαμπόκι, ξηρά φρούτα και καραμέλες που συμβολίζει το νεογέννητο παιδί. Η οικοδέσποινα φιλεύει τις γυναίκες συνοδεία γλυκού κρασιού και ξεκινά το γλέντι με τους παραδοσιακούς ήχους της Αν. Ρωμυλίας. Στη συνέχεια, οι γυναίκες μεταφέρουν τη Μπάμπω, πάνω σε ένα κάρο, σε όλο το χωριό για να την δουν και να τη συγχαρούν.

Στη διάρκεια της ημέρας γυναίκες ενδύονται τη στολή των Σωμάτων Ασφαλείας, σταματούν τους άνδρες, πεζούς ή εποχούμενους και δεν τους επιτρέπουν να περάσουν εάν δεν πληρώσουν. Με τα χρήματα θα πληρωθούν οι μουσικοί.

Μετά την τιμητική τελετουργία προς το πρόσωπο της Μπάμπως, το γλέντι συνεχίζεται το βράδυ, στο καφενείο του χωριού όπου πρωτοστατούν οι μασκαρεμένες άτεκνες γυναίκες οι οποίες είναι εκεί για να «ευλογηθούν» και να γίνουν έγγαμες μητέρες. Παρόντες και οι σύζυγοι οι οποίοι την ημέρα φροντίζουν το νοικοκυριό και τα παιδιά. Πρόκειται για ένα μεγάλο λαϊκό γλέντι, με τη συνοδεία τοπικών παραδοσιακών μουσικών σχημάτων αλλά και πολλών εκλεκτών εδεσμάτων της παραδοσιακής θρακιώτικης κουζίνας.

Το έθιμο καθαγιάζει την τεκνοποιία και υποδηλώνει συμβολικά την επιθυμία για ισότητα των δύο φύλων.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Προβατάς:

Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο γίνεται η «Γιορτή Ρυζιού». Κύριο στοιχείο του διημέρου, αποτελεί το τοπικό παραγόμενο αγροτικό προϊόν, το ρύζι. Πρόκειται για τη βασική καλλιέργεια της περιοχής και για το λόγο αυτό γίνονται ενημερωτικές διαλέξεις σε θέματα αγροτικής ζωής και δράσης. Παράλληλα πραγματοποιούνται και διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

6 Αυγούστου (Μεταμόρφωση του Σωτήρος), εορταστικές εκδηλώσεις.

Αναγέννηση:

19 Μαΐου, εκδηλώσεις μνήμης για την Γενοκτονία των Ποντίων διοργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος της Αναγέννησης οργανώνει. Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων περιλαμβάνει αναπαραστάσεις του τραγικού γεγονότος, διαλέξεις, ομιλίες, παρουσίαση μουσικών και χορευτικών ποντιακών σχημάτων και φιλοξενία ποντιακών αντιπροσώπων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ανω Καμήλα:

8 Ιανουαρίου, αναβιώνει το έθιμο της «Γυναικοκρατίας».

Του αγίου Γεωργίου, πανηγυρίζει η τοπική εκκλησία.

Βαμβακιά:

20 Ιουλίου (προφήτη Ηλία), πανηγυρίζει η τοπική εκκλησία και πραγματοποιούνται διήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Απαραίτητο στοιχείο των εκδηλώσεων αποτελούν οι τοπικοί οργανοπαίκτες καθώς και μουσικά σχήματα με Roma, τα οποία δίνουν ιδιαίτερο τόνο και χρώμα στη γιορτή.

Μητρούσι:

Μέσα Ιουλίου, διήμερο εκδηλώσεων αφιερωμένο στον Μακεδονικό Αγώνα και στους τοπικούς ήρωες Μητρούση Γκογκολάκη και Γιάννη Ούρδα. Οι εκδηλώσεις διοργανώνονται από τον Πολιτιστικό και Αθλητικό Σύλλογο «Καπετάν Μητρούσης» με την υποστήριξη του δήμου «Καπετάν Μητρουσίου».

Καθαρά Δευτέρα, γιορτή από τον Σύλλογο Γυναικών Α. Μητρουσίου «Η Δήμητρα» σε συνδιοργάνωση με το δήμο Κ. Μητρουσίου. Ο Σύλλογος διοργανώνει και εκδηλώσεις για τη Γιορτή της Μητέρας και τη Γιορτή των Γερόντων.

Μονοκκλησιά:

7/8 Ιανουαρίου, αναβιώνει το έθιμο της «Γυναικοκρατίας». Τα δρώμενα διαρκούν δύο ημέρες. Την πρώτη ημέρα άνδρες γυρίζουν το χωριό φάλλοντας κάλαντα, ενώ μετά από 18 ημέρες γιορτάζουν μαζί άνδρες και γυναίκες.

21 Μαΐου (αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης), πανηγύρι.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Πιλάφι με κρεμμύδι και πράσο - Γιουβέτσι με ρύζι και πατάτες - Γιουβέτσι ρύζι - Ντοματόρυζο στο φούρνο - Ρύζι με πιπεριές (αλάδωτο) - Ρύζι με φασόλια - Ρύζι με φιδέ - Γαλακτομπούρεκο - Μπακλαβάς - Μπάμπω - Τυροκαφτερή - Ταραμοσαλάτα - - το μάντι

Ποντιακές συνταγές:

Χαβίτσι - Μανιτάρια με κρεμμύδια - Σαλιγκάρια τηγανιτά - Κεσκεκ - Βαρενικα (παραδοσιακά ζυμαρικά) - Φασόλια με μαυρολάχανα

ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΝΑ

τηλ.: 23213.52700

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Ο **Λευκώνας** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 5 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 3.881 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

Καλών Δέντρων - Χριστός

Ιστορικά στοιχεία

Αρχικά ο Λευκώνας ονομάζονταν Καβακλή και ήταν Κοινότητα. Η αρχική ονομασία Καβακλή όπως άλλωστε και η μετονομασία σε Λευκώνα, προέρχεται από τα «καβάκια», τις γνωστές λεύκες, χαρακτηριστικό στοιχείο της περιοχής.

Σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία εδώ εγκαταστάθηκαν το 1920 οι πρώτοι πρόσφυγες Ελληνοπόντιοι. Πρόκειται για ένα κατεχοχίν προσφυγικό χωριό με έντονη την παρουσία κυρίως του Ποντιακού καθώς επίσης του Μικρασιάτικου και του Θρακιώτικου στοιχείου.

Τα Καλά Δένδρα ή Καλέντρα είναι ένα από τα πολύ παλιά χωριά του δήμου με μια έντονη δράση και ζωντανή παρουσία σε όλους τους αγώνες του έθνους και κυρίως στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και του Μακεδονικού Αγώνα μέχρι την απελευθέρωσή το 1913. Από το 1465 κατείχε την ελληνικότατη ονομασία Καλά Δένδρα που μεταβλήθηκε σε Καλέντρα και μετονομάστηκε εκ νέου σε Καλά Δένδρα το 1933. Το όνομά του το πήρε πιθανότατα από κάποιο δάσος που υπήρχε παλαιότερα στην περιοχή.

Ο Λευκώνας σήμερα

Ο Δήμος Λευκώνα είναι ο κοντινότερος στις Σέρρες, την πρωτεύουσα του νομού. Βρίσκεται δίπλα στη Βιομηχανική Περιοχή και εδώ έχουν την έδρα τους πολλές βιοτεχνικές μονάδες, εμπορικές και εμποροεκθεσιακές επιχειρήσεις.

Από τον μόνιμα εγκαταστημένο οικονομικά ενεργό πληθυσμό του Δήμου Λευκώνα, σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 1991, το 32%

απασχολείται στον πρωτογενή τομέα και το 27% στον τομέα παροχής υπηρεσιών, στο εμπόριο, στις πωλήσεις ή ως ελεύθεροι επαγγελματίες, επιστημονικά και διοικητικά στελέχη ή υπάλληλοι γραφείων.

Μετά τις ιστορικές πολιτικές και κοινωνικό - οικονομικές εξελίξεις που έλαβαν χώρα στην Ανατολική Ευρώπη και ήδη από το 1991 οι πρώην κοινότητες Λευκώνα και Χριστός του δήμου έχουν καταστεί από τα σημαντικότερα κέντρα υποδοχής, εγκατάστασης και διαβίωσης των παλιννοστούντων ελλήνων ποντίων στο νομό Σερρών. Υπολογίζεται ότι σήμερα το 20% του πληθυσμού του Δήμου αποτελούν οι παλιννοστούντες, περίπου 1.000 άτομα.

Αξιοθέατα

Σε μικρή απόσταση από τον Λευκώνα βρίσκεται το εκκλησάκι του **Αγίου Γεωργίου**, χτισμένο σε μια καταπράσινη τοποθεσία. Υπάρχουν ακόμη και δύο τεχνητές λίμνες στο βόρειο και νότιο άκρο της έδρας του Δήμου με σκοπό την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών αλλά και την αναψυχή των δημοτών.

Ξεχωριστός τόπος για ευχάριστες διαδρομές αποτελεί ο Ποδηλατόδρομος – Πεζόδρομος που εκτείνεται παράλληλα του ανατολικού χειμάρρου που διασχίζει τον Λευκώνα. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν: το εκτροφείο στρουθοκαμήλων, η λευκοφυτεία και τα όμορφα πάρκα καθώς επίσης το φράγμα και η κοιλάδα. Στην περιοχή «Καπετανούδι», μπορεί κανείς να επισκεφθεί το παλιό τούρκικο νεκροταφείο και να θαυμάσει την πανοραμική θέα της περιοχής.

Στο Δ.Δ. Χριστός ενδιαφέρον παρουσιάζει το φράγμα του χειμάρρου, το γραφικό εκκλησάκι του **Προφήτη Ηλία**, ο **Άγιος Γεώργιος** καθώς επίσης και το παλιό χωριό του Άνω Χριστός με τα γραφικά παραδοσιακά οικήματα. Ο παλιός οικισμός σήμερα δεν υπάρχει. Ωστόσο δύο κτίσματα τα οποία στέκουν ακόμη μαρτυρούν την ύπαρξη του παλιού χωριού. Πρόκειται για την εκκλησία της Αγίας Τριάδας και το μικρό πετρόκτιστο Σχολείο.

Πολιτιστική υποδομή

- Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Λευκώνα: Στεγάζεται ένα ευρύχωρο νεόδμητο κτήριο. Στον ίδιο χώρο υπάρχει αίθουσα με όλη την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή για την διοργάνωση εκδηλώσεων.
- Βιβλιοθήκη Δήμου Λευκώνα: Στεγάζεται στον χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου.
- Φιλαρμονική Δήμου Λευκώνα: Έχει συσταθεί σχετικά πρόσφατα με τη συμμετοχή περίπου 30 νεαρών μελών και αρχιμουσικό τον Ηλία Σφετσιάρη.

Κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση

Η 1^η Οκτωβρίου έχει καθιερωθεί ως ημέρα μνήμης υπέρ των θυμάτων της Βουλγαρικής κατοχής. Εκείνη τη μέρα το 1941 οι Βούλγαροι κατακτητές εκτέλεσαν 21 κατοίκους του Λευκώνα. Η ομαδική εκτέλεση συγκλόνισε τη μικρή κοινωνία του χωριού και το γεγονός χαρακτήρηκε έντονα στις μνήμες των κατοίκων. Από το 1996, με ομόφωνη απόφαση του τότε Κοινοτικού Συμβουλίου, η μέρα αυτή καθιερώθηκε ως επίσημη αργία. Με την ίδια απόφαση έχει ανεγερθεί μνημείο στο χώρο εκτέλεσης των θυμάτων οι οποίοι αναγνωρίστηκαν ως τοπικοί ήρωες.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Λευκώνας:

23 Απριλίου (αγίου Γεωργίου), εκδηλώσεις πολιτιστικού και θρησκευτικού περιεχομένου με τη συμμετοχή των συλλόγων του δήμου και διαφόρων τοπικών φορέων.

19 Μαΐου, ημέρα μνήμης για τα θύματα της γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού από τους Τούρκους. Τιμάται με διάφορες εκδηλώσεις οι οποίες διοργανώνονται από το δήμο.

Τα «Παρχάρια» αποτελούν σημαντική εκδήλωση για τους Πόντιους του Λευκώνα. Τις εκδηλώσεις διοργανώνει κάθε χρόνο ο Ποντιακός Σύλλογος του Λευκώνα, με την υποστήριξη του Δήμου, στα υψώματα γύρω από τον Λευκώνα.

Την Κυριακή της αποκριάς, αναβιώνει το κάψιμο του Καρνάβαλου.

Καλά Δέντρα:

23 Απριλίου (αγίου Γεωργίου), γίνονται εκδηλώσεις κυρίως λατρευτικού περιεχομένου.

19 Σεπτεμβρίου (αγίου Ευσταθίου), γίνονται εκδηλώσεις κυρίως λατρευτικού περιεχομένου.

Την παραμονή των Χριστουγέννων οι άνδρες βγαίνουν και ψάλουν τα κάλαντα, δεχόμενοι για κέρασμα κρασί και ξυλοκέρατα.

Χριστός:

20 Ιουλίου (προφήτη Ηλία), εκδηλώσεις με τη συμμετοχή τοπικών φορέων και των συλλόγων του δήμου.

Άλλες εκδηλώσεις

Χριστούγεννα: Το Πολιτιστικό Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Λευκώνα οργανώνει πλήθος εκδηλώσεων με τη συμμετοχή των τοπικών συλλόγων, οι οποίοι παρουσιάζουν τη δουλειά τους στην αίθουσα του Πολιτιστικού Κέντρου. Σημαντική εκδήλωση για τα παιδιά είναι ο ερχομός του Άη Βασίλη που μοιράζει δώρα. Οι κάτοικοι του δήμου αποχαιρετούν τον παλιό Χρόνο με γλέντια που στήνονται έξω από τις έδρες των συλλόγων και υποδέχονται την νέα χρονιά με πυροτεχνήματα.

Κούλουμα: Την Καθαρά Δευτέρα οι κάτοικοι πετούν χαρταετούς, σερβίρονται λαγάνες και νηστίσιμη φασολάδα και ακολουθεί παραδοσιακό γλέντι με τη συμμετοχή των τοπικών συλλόγων και στα τρία Δημοτικά Διαμερίσματα.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

“μποροστ” - Τανώμενον σουρβά - Ταν και πασκιτάν - Ποράνια τουρσί
- Βαρενικα - Ζ(ι)γκρ(ι)ντ(ι)τσου (ξινόγαλο στο τουλούμι) - Δάλα η ματινίτσα
- Στριγγλιάτι - Γκιζι κου πιπέρ

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΖΙΧΝΗΣ

τηλ.: 23243.50600

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Η **Νέα Ζίχνη** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 30 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 10.990 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

**Αγίου Χριστοφόρου - Αγγριανής - Αναστασιάς - Γαζώρου - Δήμητρας -
Δραβήσκου - Θολού - Μαυρολόφου - Μεσορράχης - Μύρκινου -
Μυρρίνης - Νέα Πέτρας - Σφελινού**

Ιστορικά στοιχεία

Η ιστορία της Νέας Ζίχνης χάνεται στα βάθη του χρόνου και η παρουσία της σ' όλα τα σημαντικά γεγονότα της περιοχής ήταν ανελλιπής. Ακόμη και σήμερα διατηρεί ένα μεγάλο μέρος της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής όχι μόνο των κτηρίων αλλά και ολόκληρου του πολεοδομικού της ιστού. Χαρακτηριστικοί είναι ορισμένοι στενοί και λιθόστρωτοι δρόμοι της.

Η πρώτη ονομασία της πόλης ήταν «Ζελιάχοβα», προερχόμενη από το ελληνικό «Ζέλεια» που δηλώνει τη χώρα των Ζαιλέων, αρχαίου λαού, γνωστού στην αρχαιότητα για την λατρεία του Ήλιου και το σλαβικό «οβά». Η ονομασία των Βυζαντινών χρόνων «Ζίχνα» ή «Ζίχναι» υποκρύπτει το όνομα της αρχαίας πόλης των Ιχνών την οποία μνημονεύει ο ιστορικός Ηρόδοτος. Η πόλη πήρε το όνομα Ίχναι από τη λέξη «ίχνη», δηλαδή τα αποτυπώματα των ποδιών.

Κοντά στη σημερινή πόλη σε απόσταση 6 χλμ. βρίσκονται τα ερείπια και το κάστρο της παλιάς βυζαντινής πόλης Ζίχνας. Στη βυζαντινή εποχή η Ζίχνα ήταν περισσότερο γνωστή για την περίφημη επισκοπή της που προβιβάστηκε σε Μητρόπολη το 1329.

Η Νέα Ζίχνη σήμερα

Ο Δήμος Νέας Ζίχνης βρίσκεται στο Ανατολικό τμήμα του Νομού Σερρών και καλύπτει έκταση 274.429 τ.μ. Η πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, καθώς η γεωργία και η

κτηνοτροφία αποτελούν την παραδοσιακή παραγωγική δραστηριότητα των κατοίκων. Στους νεότερους χρόνους η περιοχή αποτέλεσε χώρο υποδοχής και φιλοξενίας πλήθους προσφυγικών οικογενειών από τη Μ. Ασία, την Ανατολική Ρωμυλία και τον Πόντο. Το γεγονός αυτό επηρέασε βαθύτατα και τον πολιτιστικό χαρακτήρα της περιοχής, καθώς μέχρι τις μέρες μας διαφαίνεται σε όλες τις εκδηλώσεις των κατοίκων η ανάμιξη του ντόπιου και του προσφυγικού στοιχείου.

Ιστορικοί τόποι

Ζίχνη: Σχεδόν σε όλη την περιοχή του δήμου υπάρχουν ευρήματα από τους αρχαίους και κυρίως τους βυζαντινούς χρόνους που μαρτυρούν την ιστορία της περιοχής. Σημαντικά ευρήματα αποτελούν τα ερείπια του Βυζαντινού κάστρου της Ζίχνας (παλιάς Ζίχνης) όπου σώζονται το ΒΔ τμήμα του τείχους σε μήκος 30 μ., τα θεμέλια μιας εκκλησίας αλλά και πολλών σπιτιών. Σε άριστη κατάσταση διατηρείται μια κινστέρνα (δεξαμενή νερού), ένα χαμάμ καθώς και οι αγωγοί του μοναδικού στο είδος του υδρευτικού συστήματος QANAT. Ο οικισμός εγκαταλείφθηκε οριστικά το 1963. Σήμερα έχει ανακαινισθεί και είναι προσβάσιμος ο ναός του οικισμού Αγ. Ιωάννη του Προδρόμου.

Διάσπαρτα επίσης στα διάφορα Δημοτικά Διαμερίσματα βρίσκονται πέτρινα γεφύρια, Βυζαντινοί ναοί, και άλλα ευρήματα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Γάζωρος: Στο λόφο του Αγίου Αθανασίου έχει εντοπισθεί η αρχαία Γάζωρος. Υπάρχει νεκροταφείο της αρχαϊκής και ρωμαϊκής εποχής.

Σφελινός: Στο βόρειο μέρος του, στο λόφο Γκραντήσνος, βρίσκονται υπολείμματα κάστρου της ρωμαϊκής εποχής.

Μεσοράχη: Βόρεια του χωριού έχει εντοπισθεί αρχαίος οικισμός.

Αγ. Χριστόφορος: Ανάλογα ευρήματα της ίδιας ρωμαϊκής εποχής υπάρχουν και στο Δ.Δ. Αγίου Χριστοφόρου, στο λόφο Καϊλιάς.

Δραβήσκος - Μύρκινος: Αναφέρονται από τον Θουκυδίδη ως πόλεις των Ηδωνών.

Δήμητρα: Βρέθηκε προϊστορικός οικισμός της νεολιθικής εποχής.

Αξιοθέατα

Σε όλη την έκταση του δήμου Ν. Ζίχνης υπάρχουν περιοχές ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς. Η ποικιλομορφία του εδάφους, το Μενοίκιο όρος, καθώς

και τα δυο ποτάμια Στρυμόνας και Αγγίτης δημιουργούν έντονες εναλλαγές στο φυσικό τοπίο.

Σε απόσταση περίπου 6 χλμ. ΒΔ της Ν. Ζίχνης στον παλιό δρόμο που οδηγεί στο Γάζωρο μέσα σε μια κατάφυτη περιοχή βρίσκεται η παλιά Ζίχνη, ακατοίκητη σήμερα και τα ερείπια του βυζαντινού της κάστρου. Εκεί βρίσκεται και ο ναός του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου που εορτάζει στις 29 Αυγούστου.

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η περιοχή Ακ Μπουνάρ (Λευκή Πηγή) με ιδιαίτερα καλό κλίμα. Πρόκειται για ένα περιαστικό δάσος που ξεκινά από την Αναστασιά, φτάνει στο Γάζωρο και καταλήγει στη Ν. Ζίχνη.

Στον ορεινό οικισμό της Αγριανής, ΒΑ της Λευκής Πηγής βρίσκεται ο λόφος του Προφήτη Ηλία που αποτελεί περιοχή ξεχωριστής ομορφιάς. Εκεί υπάρχει και το μοναδικό στην περιοχή δάσος με βελανιδιές, έκτασης περίπου 17 στρεμμάτων.

Ψηλότερα στο Μενοίκιο Όρος μπορεί κανείς να κάνει πεζοπορία, ορειβασία, mountain-bike, καθώς επίσης και να θαυμάσει τα 100 περίπου ημιάγρια άλογα που ζουν ελεύθερα στο βουνό.

Το «Αθάνατο Νερό» πάνω στην Εθνική Οδό Σερρών - Δράμας, βόρεια της Μεσορράχης, αποτελεί σταθμό για τους διερχόμενους.

Ο ποταμός Αγγίτης περνά ανάμεσα από τα χωριά Ν. Πέτρα και Δραβήσκος, σχηματίζοντας παραποτάμιες ζώνες με πλούσια βλάστηση. Η περιοχή είναι κατάλληλη για ψάρεμα, για ράφτινγκ και καγιάκ καθώς και για επισκέψεις στο φαράγγι του Αγγίτη και στο Σπήλαιο της Αλιστράτης.

Ιστορικός Ιερός ναός

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο Ιερός Ναός της **Αγίας Αναστασίας** στο ομώνυμο Δημοτικό Διαμέρισμα. Είναι ο μοναδικός σωζόμενος Βυζαντινός ναός της περιοχής και χρονολογείται στον 12^ο με 13^ο αιώνα μ.Χ. Αποτελούσε το καθολικό της ομώνυμης μονής.

Πολιτιστική υποδομή

- **Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο Ν. Ζίχνης**
τηλ. 2324020040
- **Βιβλιοθήκη:** Στεγάζεται στο Πνευματικό Κέντρο, τηλ. 2324020040

- **Φιλαρμονική Ν. Ζίχνης:** Ιδρύθηκε το 1952 με αρχιμουσικό τον Κερκυραίο Νικόλαο Κασφίκη. Σήμερα έχει 75 μέλη και αρχιμουσικός είναι ο Σωτήρης Ξυδάς. Λειτουργούν δύο τμήματα (Μουσικής Προπαιδείας και Εμφανίσεων).
- **Φιλαρμονική Γαζώρου:** Ιδρύθηκε το 1976 από φιλόμους πολίτες του χωριού. Αρχιμουσικός είναι ο Νικόλαος Κυργιανές.
- **Λαογραφικό Μουσείο Ν. Ζίχνης:** Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει τον τρόπο ζωής και τις συνήθειες των ανθρώπων της περιοχής μέσα από φωτογραφικό υλικό, βιβλία, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, εργαλεία, παραδοσιακές στολές, εργόχειρα και άλλα έργα λαϊκής τέχνης.
- **Λαογραφικό Μουσείο Θολού:** Ανήκει στον τοπικό Πολιτιστικό Σύλλογο και παρουσιάζει περιοδικές εκθέσεις φωτογραφίας, αγιογραφίας, αρχιτεκτονικής, αρχαιοτήτων κ.ά. τηλ. 6944476088.

Κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση

«Γιορτή της Μπάμπως»

Είναι ένα από τα πλέον γνωστά στον ελλαδικό χώρο έθιμα που αναβιώνει στις 8 Ιανουαρίου στο Δ.Δ. της Νέας Πέτρας. Διαφορετικά ονομάζεται και ημέρα της Γυναικοκρατίας. Το έθιμο μετέφεραν οι γονείς των σημερινών κατοίκων της Ν. Πέτρας από την πατρίδα τους, την Πέτρα της Ανατολικής Θράκης. Η αναβίωσή του ξεκίνησε το 1925.

Τα πρώτα χρόνια η αναβίωση του εθίμου στη Ν. Πέτρα γινόταν σε κλειστό χώρο, λόγω του ότι τα τραγούδια που λέγονταν είχαν σατυρικό χαρακτήρα και αφορούσαν τη γονιμότητα. Μάλιστα στην αρχή στο δρώμενο συμμετείχαν μόνο έγγαμες γυναίκες. Από το 1971 πήρε δημόσιο χαρακτήρα. [τελετουργικό της γιορτής βλ. Δήμος Κ. Μητρουσίου]

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Νέα Ζίχνη:

Τσικνοπέμπτη, ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και λαϊκό γλέντι.

4 έως 10 Ιουλίου, εκδηλώσεις στη μνήμη του πολιούχου Οσίου Θεοφίλου εκ Ζίχνας (8 Ιουλίου). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει διοργάνωση φεστιβάλ φιλαρμονικών, χορωδιών και χορευτικών συγκροτημάτων.

28 και 29 Αυγούστου, θρησκευτικές εκδηλώσεις στον αναστηλωμένο ναό του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στην παλιά Ζίχνη.

Άγιος Χριστοφόρος:

Του αγίου Χριστοφόρου και του αγίου Χαραλάμπους, γίνονται λατρευτικού χαρακτήρα εκδηλώσεις.

Αγριανή:

Κυριακή της Απόκρεω, αναβιώνει το έθιμο του παραδοσιακού γάμου.

15 Αυγούστου, εορταστικές εκδηλώσεις.

Αναστασιά:

Το μήνα Ιούνιο γίνεται η «Γιορτή Κερασιού» κυριότερο προϊόν της περιοχής. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν έκθεση των παραγωγών. Κατά τη διάρκεια της γιορτής γίνεται διαγωνισμός για την ανάδειξη των καλύτερων κερασιών και βράβευση των παραγωγών.

Γάζωρος:

Του αγίου Παντελεήμονος, τριήμερες εκδηλώσεις στις 25, 26 και 27 Ιουλίου. Τις εκδηλώσεις διοργανώνει ο πολιτιστικός σύλλογος Γαζώρου «Άρτεμις η Γαζωρίτις» σε συνεργασία με το Δήμο Ν. Ζίχνης

Δήμητρα:

Της αγίας Παρασκευής και του αγίου Γεωργίου, γίνονται λατρευτικού χαρακτήρα εκδηλώσεις.

Δραβίσκος:

2 Μαΐου (Αγίου Αθανασίου), παραδοσιακό γλέντι.

6 Αυγούστου (Μεταμόρφωση του Σωτήρος), λατρευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

26 Οκτωβρίου, αναβιώνει το «κουρμπάνι» στο παρεκκλήσι του Αγ. Δημητρίου.

Θολός:

8 έως 15 Αυγούστου διοργανώνονται από το Δήμο Ν. Ζίχνης και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Θολού, οκταήμερες εκδηλώσεις με συναυλίες, χορευτικά, θεατρικά, εκθέσεις και λαϊκό γλέντι.

Μαυρόλοφος:

21 Μαΐου, πραγματοποιούνται εκδηλώσεις με την επωνυμία «Απ' το ξερίζωμα στο ρίζωμα».

Μεσορράχη:

Καθαρά Δευτέρα, στο ύψωμα του Αγίου Γεωργίου πραγματοποιείται το πέταγμα του χαρταετού. Η εκδήλωση περιλαμβάνει παραδοσιακή μουσική, χορούς και νηστίσιμα εδέσματα.

Μύρκινος:

2 Ιουλίου (Παναγίας Βλαχέρνας), λατρευτικού χαρακτήρα εκδηλώσεις.

Μυρρίνη:

Τις μέρες της Αποκριάς αναβιώνει το έθιμο της «Δερβένας». Κάτοικοι από τις γύρω περιοχές συγκεντρώνονται για να ξορκίσουν το κακό με τεράστιες φωτιές που ανάβουν στην πλατεία του χωριού. Είναι η ημέρα της συγχώρεσης των μικρών από τους μεγάλους και των μεγάλων από τους μικρούς. Το γλέντι και το φαγοπότη δεν λείπουν, όπως άλλωστε τα τραγούδια και οι χοροί.

Νέα Πέτρα:

8 Ιανουαρίου, έθιμο της «Μπάμπως» ή «Γυναικοκρατίας».

Του αγίου Γεωργίου, γιορτή του Κλειδώνα. Πρόκειται για ένα έθιμο με ρίζες στην αρχαιότητα. Τρεις νέες του χωριού ρίχνοντας κάποια προσωπικά μεταλλικά αντικείμενα σ' ένα πήλινο δοχείο με νερό, προφητεύουν το μέλλον τους, το γάμο και την οικογένεια που θα αποκτήσουν.

15 Αυγούστου, εορταστικές εκδηλώσεις.

Σφελινός:

Της αγίας Τριάδας, τριήμερες εκδηλώσεις.

Άλλες εκδηλώσεις

Τα χελιδονίσματα είναι ένα έθιμο από την εποχή της Τουρκοκρατίας και διατηρείται στα περισσότερα Δ.Δ. του δήμου. Την 1^η Μαρτίου κορίτσια και αγόρια του σχολείου με ένα ξύλινο ομοίωμα του χελιδονιού, γυρίζουν στα σπίτια των κατοίκων και τραγουδούν τον ερχομό της άνοιξης.

ΤΟΠΙΚΗ ΣΥΝΤΑΓΗ

Λαχανοντολμάδες με σάλτσα αυγολέμονο

ΔΗΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

τηλ. 23233.50200

Έδρα δήμου και Δημοτικά Διαμερίσματα

Το **Σιδηρόκαστρο** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 25 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 10.680 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

**Βαμβακοφύτου - Καμαρωτού - Στρυμονοχωρίου - Χαρωπού - Χορτερού
και τους συνοικισμούς: Θερμοπηγής - Κάτω Αμπέλας - Φαιάς Πέτρας**

Ιστορικά στοιχεία

Η περιοχή στην οποία είναι κτισμένο το Σιδηρόκαστρο, ανατολικά του ποταμού Στρυμόνα, ανήκε κατά τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους στην Παιονική ή Οδομαντική Επαρχία, η οποία κατοικούνταν από το Θρακικό φύλο των Παιόνων.

Στον αρχαιολογικό χώρο του Βυζαντινού κάστρου, υπολείμματα κατοικιών, λαξευμένων στο βράχο, μαρτυρούν την ύπαρξη στην περιοχή αυτή παλαιολιθικού οικισμού. Παλαιά θεμέλια τειχών, κτερίσματα τάφων και επιτύμβιες πλάκες αποτελούν ενδείξεις μιας σημαντικής αρχαίας πόλης. Από αρχαιολόγους και ιστορικούς πιθανολογείται ότι είναι η Σιντία, η οποία μετά την κατάκτηση της από τον Αμύντα ή τον Φίλιππο Β΄ της Μακεδονίας μετονομάστηκε σε Ηράκλεια

Ο οικισμός πήρε την ονομασία Σιδηρόκαστρο από την ισχυρή θέση του Βυζαντινού κάστρου που κτίστηκε τον 7^ο μ.Χ. αιώνα, μαζί με το Βαρόσι, στο οποίο εγκαταστάθηκαν οι οικογένειες των καστροφυλάκων. Μετά την κατάληψη του Σιδηροκάστρου από τους Τούρκους το 1383 μ.Χ. η πόλη μετονομάστηκε σε Ντεμίρ-Χισσάρ, που σημαίνει Σιδερένιο Κάστρο. Την ονομασία αυτή διατήρησε η πόλη και μετά την απελευθέρωσή της το 1913. Κατά την τουρκοκρατία ανήκε στο Βιλαέτι της Θεσσαλονίκης και αποτελούσε Καζά (Υποδιοίκηση) του Σαντζακίου των Σερρών.

Το Σιδηρόκαστρο από το 1920 αποτελούσε κοινότητα με έδρα τον οικισμό Σιδηροκάστρου, στον οποίο υπάγονταν και ένας αριθμός χωριών και οικισμών της περιοχής. Με Βασιλικό Διάταγμα του 1927 ο οικισμός πήρε το σημερινό του όνομα και τον Ιανουάριο του 1946 αναβαθμίσθηκε από κοινότητα σε Δήμο.

Σημαντικά ιστορικά γεγονότα, που διαδραματίσθηκαν στην περιοχή:

- Η μεγάλη μάχη που έδωσε ο Αυτοκράτορας του Βυζαντίου Βασίλειος Β΄ ο Μακεδών ή Βουλγαροκτόνος το 1014 μ.Χ. στην τοποθεσία Κλειδί ή Μαρκόσκαλα, της κοιλάδας του Ρούπελ, κατά των βουλγάρων του Σαμουήλ.
- Η κατατρόπωση των βουλγάρων υπό τον Δραγωτά το 1257 μ.Χ. από τον Αυτοκράτορα της Νίκαιας Θεόδωρο Β΄ Λάσκαρη στην ίδια περιοχή.
- Η ιστορική μάχη του Δεμίρ - Χισσάρ από τις 25 έως 27 Ιουνίου 1913 και η σφαγή του Μητροπολίτη Κωνσταντίνου Ασημιάδη, μαζί με εκατό και πλέον Σιδηροκαστρινούς από τους βουλγάρους το ίδιο τριήμερο, που σφράγισαν την απελευθέρωση της πόλης από τον Τουρκικό και Βουλγαρικό ζυγό.
- Η κατασκευή των οχυρών της Γραμμής Μεταξά (1936 – 40) και η ηρωική αντίσταση των υπερασπιστών τους τον Απρίλιο του 1941.

Ο Δήμος Σιδηροκάστρου σήμερα

Το Σιδηρόκαστρο είναι κτισμένο στη ΝΔ έξοδο μιας γραφικής και ειδυλλιακής κοιλάδας την οποία διαρρέει ο ποταμός Κρουσοβίτης, παραπόταμος του Στρυμόνα και χωρίζει την πόλη στα δύο. Βρίσκεται στα ΒΑ του νομού και απέχει 25 χλμ. από τις Σέρρες, 90 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη και 18 χλμ. από τα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα και το τελωνείο του Προμαχώνα. Είναι κτισμένο στους πρόποδες του όρους της Βροντούς και του όρους Αγκίστρου. Συνιστά δε σημαντικό οδικό και σιδηροδρομικό κόμβο προς Θεσσαλονίκη, Βουλγαρία και Τουρκία.

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου υπολογίζεται σε 5.000 κατοίκους. Το μεγαλύτερο ποσοστό (68%) των εργαζομένων απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, με κύρια παραγόμενα αγροτικά προϊόντα τον καπνό, τις πατάτες, το σιτάρι, το καλαμπόκι και τα κτηνοτροφικά προϊόντα. Στον δευτερογενή τομέα απασχολείται το 14% των εργαζομένων και στον τριτογενή το 18%. Οι κάτοικοι του Σιδηροκάστρου είναι ως προς την καταγωγή τους

ντόπιοι, Βλάχοι και πρόσφυγες από το Μελένικο, τη Θράκη, τον Πόντο και τη Μικρά Ασία.

Σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή της περιοχής αποτελεί η γεωθερμία, την οποία εκμεταλλεύεται ο Δήμος με την ίδρυση και λειτουργία δυο Δημοτικών Επιχειρήσεων (Ξενοδοχειακή Μονάδα Ιαματικών Λουτρών και Μονάδα Θερμοκηπίων).

Ιστορικοί τόποι

Βυζαντινό Κάστρο: Επάνω στον απόκρημνο βράχο στο ύψωμα Κάστρο (Χισσάρ) ή Ισσάρι βρίσκεται το βυζαντινό κάστρο, το οποίο αποτελεί τον πρόδρομο της αρχιτεκτονικής εξέλιξης των σύγχρονων οχυρώσεων. Η οικοδόμηση του κάστρου άρχισε τον 7^ο μ.Χ. αιώνα σε μια περίοδο που ξεκίνησε ουσιαστικά η μαζική εισβολή στα Βαλκάνια των Αβάρων και των Σλάβων.

Είναι περιτειχισμένο με μικρά τείχη, τμήματα των οποίων σώζονται ακόμη, ενώ ημικυκλικοί πύργοι υψώνονται σε απόσταση 40 με 50 μέτρα μεταξύ τους. Στο εσωτερικό και στο ψηλότερο σημείο του κάστρου είναι κτισμένη η Ακρόπολη (Διοικητικές υπηρεσίες του κάστρου), ενώ θεμελιώσεις προσδιορίζουν τη θέση της εκκλησίας. Σώζονται επίσης αρκετά κιστέρνα, μέσα στα οποία αποθήκευαν νερό και τρόφιμα. Το κάστρο επεκτάθηκε ανατολικά κατά τον 10^ο μ.Χ. αιώνα, λίγα χρόνια πριν από τη μεγάλη μάχη του Κλειδίου. Από το 1328-1341 μ.Χ. όταν Αυτοκράτορας στο Βυζάντιο ήταν ο Ανδρόνικος ο Γ', ανακαινίσθηκε και πλαισιώθηκε με πρόσθετα αμυντικά έργα και πύργους.

Βυζαντινός Πύργος: Στην αντίπερα από το κάστρο όχθη του ποταμού Κρουσοβίτη βρίσκεται ο πύργος του Ανδρόνικου. Είναι τετράπλευρος και είχε σαν πιθανή αποστολή την παρατήρηση και εποπτεία της κοιλάδας ή χρησιμοποιούνταν ακόμη και σαν κατοικία τού εκάστοτε ηγεμόνα.

Μνημείο της ιστορικής μάχης του Κλειδίου (1014 μ.Χ.): Στη θέση Κλειδί ή Μαρκόσκαλα, όπου παλαιότερα υπήρχε ο οικισμός του Ρουπελίου ή Κλειδίου, αναγέρθηκε το 1963 στήλη, σ' ανάμνηση της ιστορικής νίκης του Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Βασιλείου Β' του Μακεδόνα ή Βουλγαροκτόνου. Στην ίδια θέση το 1257 μ.Χ. ο Αυτοκράτορας της Νίκαιας Θεόδωρος ο Β' Λάσκαρις, συνέτριψε για μια ακόμη φορά τους βουλγάρους και τον αρχηγό

τους Δραγωγιά, απαλλάσσοντας τη Μακεδονία και τη Θράκη από τις επιδρομές τους.

Αξιοθέατα

Κοιλιάδα ποταμού Κρουσοβίτη ή Αχλαδίτη: Ο ποταμός Κρουσοβίτης, ο οποίος χωρίζει την πόλη του Σιδηροκάστρου σε δυο τομείς, διαμόρφωσε το φυσικό της περιβάλλον. Η πανέμορφη κοιλάδα έχει πλατάνια και πλούσια βλάστηση. Γραφικές γέφυρες ενώνουν τις δυο όχθες του ποταμού, τόσο μέσα στην πόλη, όσο και κατά μήκος της διαδρομής του, μέχρι την έξοδό του στη Σερραϊκή πεδιάδα.

Το σπήλαιο και ο καταρράκτης στα «Ζεστά Νερά»: Στη διασταύρωση του δρόμου Σιδηροκάστρου - Αχλαδοχωρίου προς τα «Ζεστά Νερά», ένα υπέροχο μνημείο της φύσης στολίζει το φυσικό περιβάλλον της πόλης. Βρίσκεται σε απόσταση περίπου 1 χλμ. από την πόλη. Στο σημείο αυτό τα νερά του ποταμού, δημιουργήσαν ένα υπέροχο σπήλαιο με σταλαγμίτες και σταλακτίτες. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να εισέλθει σε μικρό βάθος μέσα στο σπήλαιο και να θαυμάσει τον υπέροχο διάκοσμό του.

Το 2^ο σπήλαιο στη θέση «Ζεστά νερά»: Βρίσκεται σε απόσταση 1 χλμ. από την πόλη στην αριστερή πλευρά της κοίτης του ποταμού. Η πρόσβαση γίνεται μέσω αγροτικού δρόμου και στη συνέχεια από ένα κατηφορικό μονοπάτι με πυκνή βλάστηση. Πρόκειται για μικρό σπήλαιο με δυο θαλάμους. Στον εξωτερικό θάλαμο έχουν εντοπισθεί από τους επιστήμονες τέσσερις λαξεύσεις άγνωστης χρήσης και μικρός αριθμός οστράκων διαφόρων εποχών.

Το σπήλαιο στο «Μαύρο βράχο»: Βρίσκεται Ανατολικά του οδικού άξονα Σιδηροκάστρου – Αχλαδοχωρίου (5 χλμ. από το Σιδηρόκαστρο). Σύμφωνα με τους επιστήμονες παρουσιάζει ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Τα μέχρι τώρα ευρήματα οδηγούν στο ασφαλές συμπέρασμα ότι αποτέλεσε χώρο κατοίκησης κατά την προϊστορική, τουλάχιστον περίοδο.

Ιερές μονές – Προσκυνήματα

Ιερά Μονή Αγίων Κηρύκου και Ιουλίττης

Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Σιδηρόκαστρο, σε ένα κατάφυτο ύψωμα, απ' όπου ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει την πανοραμική θέα της πόλης. Ιδρυτής της Μονής, η οποία άρχισε να κτίζεται το 1967, ήταν ο Μακαριστός Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου Ιωάννης Παπάλης.

Η Μονή έχει αναπτύξει αξιόλογο φιλανθρωπικό έργο μέσα σε ευαγή Ιδρύματα, τα οποία λειτουργούν υπό την εποπτεία και τη στήριξή της, όπως το Οικοτροφείο – Ορφανοτροφείο θηλέων «Η Αγία Ταβιθά» και το Γηροκομείο «Ο Άγιος Νεκτάριος». Λειτουργούν ακόμη εργαστήρια αγιογραφίας, χρυσοκεντητικής και ψηφοθεσίας καθώς επίσης και εργαστήρια πλεκτικής, κηροπλαστικής και ταπητουργίας. Στα ίδια εργαστήρια ράβονται ιερά άμφια, τα οποία φιλοτεχνούνται με χρυσοκέντητες παραστάσεις.

Στο χώρο της Μονής, με δωρεά του ιδρύματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος», έχει κατασκευασθεί και λειτουργεί Πνευματικό – Εκθεσιακό Κέντρο που φέρει το όνομα του δωρητή. Η Μονή πανηγυρίζει στις 15 Ιουλίου. τηλ.23230-22993/22395

Ιερά Μονή Αγίας Βαρβάρας

Βρίσκεται σε απόσταση 8 χλμ. από το Σιδηρόκαστρο και βόρεια του συνοικισμού της Θερμοπηγής, εκεί όπου υπήρχε το ομώνυμο Αγίασμα. Στη θερμή πηγή του Αγιάσματος προσέρχεται ετησίως ένας μεγάλος αριθμός επισκεπτών, για να θεραπευτούν από διάφορες χρόνιες παθήσεις.

Ιερά Μονή Ιωάννου Χρυσοστόμου, Πρωτομάρτυρος Στεφάνου και Ισαποστόλου Όλγας

Είναι Γυναικεία Μονή η οποία βρίσκεται σε λόφο επάνω από το χωριό Φαιά Πέτρα. Απέχει 11 χλμ. από το Σιδηρόκαστρο και κτίσθηκε το 1983.

Ιστορικοί Ιεροί ναοί

Μητροπολιτικός Ναός Αγ. Γεωργίου: Βρίσκεται σε περίοπτη και επιβλητική θέση στη συνοικία Βαρόσι, η οποία και κατά την Τουρκοκρατία, όπως φαίνεται από την αρχιτεκτονική των σπιτιών, κατοικούνταν από

Έλληνες. Ο ναός έχει ανακαινισθεί πολλές φορές και δεν υπάρχουν στοιχεία για το χρόνο που κτίσθηκε.

Ιερός Ναός Ευαγγελιστρίας: Η ανέγερση του ναού άρχισε το 1905 και ανακαινίσθηκε εξ ολοκλήρου το 1955 με δωρεά του ιατρού Αναστασίου Δέκου, από το Μελένικο.

Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου και Αγίας Ζώνης: Το βραχώδες σπήλαιο, με το τριγωνικό σε ισόμετρο σχήμα αέτωμα πάνω από την είσοδό του, το οποίο έχει καθαγιασθεί ως ιερό βήμα του ναού αυτού, πιθανολογείται ότι έχει χρησιμοποιηθεί κατά τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους ως τόπος λατρείας. Ως Χριστιανικός τόπος λατρείας άρχισε να χρησιμοποιείται από τον 3^ο ή 4^ο αιώνα και καθ' όλη τη βυζαντινή περίοδο, μέχρι την κατάληψη του Σιδηροκάστρου το 1383 από τους Οθωμανούς. Το 1930-1933, επεκτάθηκε το προσκύνημα προς την απόκρημνη πλευρά του βράχου και κτίσθηκε ο σημερινός ναός. Εδώ στεγάσθηκε η εικόνα της Τιμίας Ζώνης της Θεοτόκου, την οποία οι Μελενίκιοι διέσωσαν και έφεραν μαζί τους κατά τον εκπατρισμό τους από το Μελένικο το 1913.

Ιστορικοί ναοί Δημοτικών Διαμερισμάτων

Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου (Βαμβακοφύτου): Είναι βασιλικού ρυθμού άνευ τρούλου. Κτίσθηκε γύρω στα 1500 – 1600 μ.Χ. Το εσωτερικό του είναι αγιογραφημένο σχεδόν εξ ολοκλήρου με αγιογραφίες, που χρονολογούνται στο 1935. Η εκκλησία κάηκε το 1918 και αναστηλώθηκε εκ νέου.

Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (Βαμβακοφύτου): Βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Δημοτικού Διαμερίσματος. Κτίσθηκε το 1500 μ.Χ. και θεωρείται ο δεύτερος προστάτης Άγιος του χωριού, μετά τον Άγιο Γεώργιο. Είναι βασιλικού ρυθμού άνευ τρούλου.

Εξωκλήσι και Αγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής (Βαμβακοφύτου): Σε μια δασώδη γραφική περιοχή, από την οποία περνά το ρέμα της Νεράιδας, μεταξύ του χωριού και του συνοικισμού της Κάτω Αμπέλας, βρίσκεται το Αγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής. **Ιερός Ναός της Παναγίας (Χορτερού):** Είναι ο παλαιότερος ναός του Δ.Δ. και από τους παλαιότερους αγιογραφημένους του Δήμου. Κτίσθηκε το 1880. Η θεία λειτουργία τελείται μόνο κατά τις ημέρες εορτής της Παναγίας.

Δημοτική Επιχείρηση Ιαματικών Λουτρών

Ξενοδοχείο «Πηγή»

Αποτελεί για την πόλη του Σιδηροκάστρου, ένα από τους σπουδαιότερους πόλους τουριστικής ανάπτυξης. Οι εγκαταστάσεις της Δημοτικής Επιχείρησης βρίσκονται σε απόσταση 6 χλμ. από την πόλη, σε μια τοποθεσία με πανοραμική θέα. Τα ιαματικά λουτρά του Σιδηροκάστρου λειτουργούν από την εποχή της Τουρκοκρατίας. Οι τρεις θερμές πηγές τροφοδοτούνται από υπόγεια νερά, τα οποία ξεκινούν από τον Ανατολικό Όρβηλο και διαρρέουν το όρος Άγκιστρο.

Η ξενοδοχειακή μονάδα με την επωνυμία «Πηγή», (Γ΄ κατηγορίας), είναι στη διάθεση του επισκέπτη καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το Υδροθεραπευτήριο του ξενοδοχείου «Πηγή», διαθέτει δυο παραδοσιακές πισίνες τύπου «χαμάμ», με θερμοκρασία 40 βαθμών Κελσίου, 20 σύγχρονες μπανιέρες υδρομασάζ και δυο spaform με υδρομασάζ και αερομασάζ. Η νέα ξενοδοχειακή μονάδα και το υπερσύγχρονο υδροθεραπευτήριο διαθέτουν εκτός από τους ομαδικούς και ατομικούς λουτήρες για υδροθεραπεία, ένα σύγχρονο φυσιοθεραπευτήριο με μηχανικά και ηλεκτρονικά μέσα υποστήριξης, μπανιέρες, υδρομασάζ, μπανιέρα spaform, δωμάτιο ατμού, σάουνα, αρωματοθεραπεία και μια κλειστή πισίνα με θερμομεταλλικά νερά.

Πολιτιστική υποδομή

- **Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιδηροκάστρου:** Στεγάζεται σ' ένα αναπαλαιωμένο κτίριο μακεδονικής αρχιτεκτονικής στη συνοικία «Βαρόσι», στο ισόγειο των γραφείων της Ιεράς Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου. Δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη κ.κ. Μακαρίου και εγκαινιάστηκε στις 21 Μαΐου 2005 από τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο. Στο Μουσείο εκτίθενται ιερατικά σκεύη, άμφια, βιβλία κ.ά. Αξιοσημείωτο είναι ότι μεταξύ των άλλων υπάρχει ένα ευαγγέλιο του 1728, καθώς και εικόνες του 17^{ου} αιώνα. τηλ. 2323024349
- **Ιστορικό – Λαογραφικό Μουσείο Σιδηροκάστρου «Μιχάλη Τσαρτσιδή»:** Στεγάζεται σε ιδιωτικό οίκημα και στους διαδρόμους του γηλόφου. Στο μουσείο εκτίθενται οπλισμός, στολές, φωτογραφικό υλικό και σπάνια προσωπικά αντικείμενα των πολεμιστών των διαφόρων

αγώνων του έθνους, αλλά κυρίως των αγωνιστών των οχυρών του Ρούπελ. Στον ίδιο χώρο, ο οποίος επικοινωνεί με τα πολεμικά καταφύγια, έχει τη δυνατότητα ο επισκέπτης να ξεναγηθεί και να δει τα ίχνη που άφησαν οι βολίδες των φυσιγγίων των κατακτητών, όταν εκτελούσαν μέσα σε αυτά τους Έλληνες. Υπάρχει επίσης μια πλούσια λαογραφική συλλογή από ενδυμασίες και αντικείμενα των κατοίκων της περιοχής. Υπεύθυνοι του Μουσείου είναι οι ιδιοκτήτες του, Μιχάλης και Σπύρος Τσαρτσίδης, τηλ. 2323022307

- **Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και Παλαιοντολογίας Θερμοπηγής:** Ανήκει στο Δήμο Σιδηροκάστρου και στεγάζεται στο οίκημα του πρώην Δημοτικού Σχολείου του συνοικισμού της Θερμοπηγής. Περιλαμβάνει εκθέματα απολιθωμένων ζώων ηλικίας 5 – 9 εκατομμυρίων ετών, τα οποία βρέθηκαν στην περιοχή της Θερμοπηγής το 1998.
- **Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Συλλόγου Βλάχων:** Στεγάζεται σε κτίριο απέναντι από το 2^ο Δημοτικό Σχολείο Σιδηροκάστρου. Στο Μουσείο εκτίθεται λαογραφικό υλικό και παρουσιάζονται στιγμιότυπα από τη ζωή των Βλάχων κατά τον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.
- **Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Συλλόγου Προσφύγων Ανατολικής Θράκης «Γεώργιος Βιζυηνός»:** Στεγάζεται σε ισόγειο οίκημα παραπλευρώς της κεντρικής πύλης του Στρατοπέδου Σιδηροκάστρου. Εκτίθεται λαογραφικό υλικό, διάφορα σκεύη και εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούσαν στο παρελθόν οι Θρακιώτες πρόσφυγες στην πατρίδα τους την Ανατολική Θράκη.
- **Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Συλλόγου Μικρασιατών Σιντικής «Άγιος Παντελεήμων»:** Στεγάζεται σε ισόγειο οίκημα στην οδό «Γεωργίου Κατσάνη», απέναντι από τον 3^ο Παιδικό Σταθμό, στον συνοικισμό Σιδηροκάστρου. Εκτίθεται λαογραφικό υλικό, εργαλεία και σκεύη τα οποία χρησιμοποιούσαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες.
- **Μουσείο Μορφωτικού Λαογραφικού Πολιτιστικού Συλλόγου Βαμβακοφύτου:** Βρίσκεται στο Δ.Δ. Βαμβακοφύτου και στεγάζεται μαζί με το εντευκτήριο του Συλλόγου. Στο Μουσείο εκτίθενται φορεσιές και διάφορα άλλα στοιχεία της πολιτιστικής δραστηριότητας των κατοίκων του χωριού και των προγόνων τους.

- **Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Σιδηροκάστρου:** Συστάθηκε ως νομικό πρόσωπο το 1985. Έχει την ευθύνη του συντονισμού των πολιτιστικών φορέων του Δήμου. Οι δράσεις που αναπτύσσει αφορούν:
 - ο ανάπτυξη κάθε μορφής τέχνης με τη δημιουργία αναλόγων τμημάτων και την πραγματοποίηση διαλέξεων και ελεύθερων συζητήσεων.
 - ο διατήρηση **Φιλαρμονικής Ορχήστρας** και δημοτικής **Χορωδίας**. Η Φιλαρμονική έχει τριάντα μόνιμα μέλη και τριάντα παιδιά μικρής ηλικίας, τα οποία παρακολουθούν μαθήματα μουσικής.
 - ο διοργάνωση εκθέσεων ζωγραφικής, χειροτεχνίας, ειδών λαϊκής τέχνης και διακόσμησης.
 - ο λειτουργία **Δημοτικής Βιβλιοθήκης** και τη διάσωση, διαφύλαξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και της λαογραφίας του Σιδηροκάστρου.

Κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση

Πανήγυρη Αγίας Ζώνης

Κορυφαίο πολιτιστικό γεγονός για την πόλη του Σιδηροκάστρου αποτελεί η τριήμερη θρησκευτική εμποροπανήγυρη, που αρχίζει στις 30 Αυγούστου κάθε χρόνο. Οι εκδηλώσεις ξεκινούν με τον εσπερινό και την περιφορά της ιστορικής και θαυματουργής εικόνας της Αγίας Ζώνης της Παναγίας.

Την εικόνα αυτή την έφεραν μαζί τους, το 1913, οι ξεριζωμένοι κάτοικοι του ιστορικού Μελένικου, που κατά πλειοψηφία εγκαταστάθηκαν στο Σιδηρόκαστρο. Στην ιστορική αυτή εικόνα, η Παναγία συμβολικά προσφέρει τη ζώνη της στους πιστούς, για να τους ζώνει και να τους προστατεύει. Χιλιάδες πιστοί απ' όλο το νομό συρρέουν, για να προσευχηθούν και να ζητήσουν τη χάρη και την ευλογία της.

Μετά τον αρχιερατικό εσπερινό, στον οποίο χοροστατούν κάθε χρόνο πολλοί Μητροπολίτες και όλος ο κλήρος της Ιερής Μητρόπολης Σιδηροκάστρου, πραγματοποιείται περιφορά της εικόνας στους κεντρικούς δρόμους της πόλης. Στην κεντρική πλατεία τελείται και κηρύσσεται ο Θείος λόγος. Ανήμερα της γιορτής 31 Αυγούστου, τελείται Θεία Λειτουργία και Μέγας Αγιασμός, παρουσία πλήθους πιστών και των αρχών του Νομού.

Σύμφωνα με την παράδοση οι προσκυνητές την ημέρα αυτή περνούν από τη λαξευμένη οπή, που υπάρχει δίπλα από την πύλη του Ιερού Βήματος του σπηλαίου, για να αφεθούν οι αμαρτίες τους.

Άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις στο Σιδηρόκαστρο

27 Ιουνίου, γιορτάζεται η απελευθέρωση της πόλης από τον Βουλγαρικό ζυγό το 1913.

Σχολικές Πολιτιστικές Εκδηλώσεις «Σίντεια»: Πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στο τέλος της σχολικής περιόδου και οργανώνονται από το 4^ο Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σιδηροκάστρου με τη συνδρομή του Δήμου. Περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις και επιδείξεις γυμναστικής, μουσικής και χορού, με τη συμμετοχή των Δημοτικών Σχολείων της πόλης και της ευρύτερης περιοχής.

Θρησκευτικό και φιλολογικό μνημόσυνο του ευεργέτη των Σχολείων Μελενίκου και Σιδηροκάστρου Αναστασίου Παλλατίδη: Κάθε διετία, την πρώτη Κυριακή μετά την εορτή των τριών Ιεραρχών, τελείται από το Σύνδεσμο Ευελπίδων Μελενίκου, θρησκευτικό και φιλολογικό μνημόσυνο προς τιμή του ιατρού Αναστασίου Παλλατίδη, μεγάλου ευεργέτη των Ελληνικών Σχολείων Μελενίκου και μετά το 1913 του Σιδηροκάστρου.

9 Νοεμβρίου, διήμερες θρησκευτικές εκδηλώσεις στη μνήμη του Αγίου Νεκταρίου.

Ανάλογες θρησκευτικές εκδηλώσεις πραγματοποιούνται κάθε χρόνο στις 20 και 26 Ιουλίου στη μνήμη του προφήτη Ηλία και της οσιομάρτυρας Αγίας Παρασκευής.

19 Μαΐου, μνημόσυνο στη μνήμη της γενοκτονίας των Ποντίων. Τις εκδηλώσεις διοργανώνουν οι Ποντιακοί Σύλλογοι της περιοχής. Παραμονές των Χριστουγέννων πραγματοποιείται το άναμμα του Χριστουγεννιάτικου δένδρου στην κεντρική πλατεία της πόλης. Την εκδήλωση συνοδεύουν διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις κυρίως για παιδιά, με συμμετοχή κλόουν και της Φιλαρμονικής του Δήμου.

Οι αποκριάτικες εκδηλώσεις αρχίζουν την Τσικνοπέμπτη στην κεντρική πλατεία, με χορούς και τη συνοδεία τοπικών παραδοσιακών οργάνων και κορυφώνονται την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς με παρέλαση αρμάτων και καρναβαλιστών.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Βαμβακόφυτο:

Καθαρά Δευτέρα, εκδηλώσεις από τον τοπικό Πολιτιστικό Σύλλογο.

23 Απριλίου (αγίου Γεωργίου) ή μετά το Πάσχα, διήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις με πανηγυρικό χαρακτήρα.

Τελευταίο Σάββατο του Ιουλίου, «Γιορτή Μεταναστών» πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Καμαρωτό:

2 Μαΐου (αγίου Αθανασίου), πανηγύρι και διήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις τις οποίες οργανώνει ο τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος.

Στρυμνοχώρι:

28 και 29 Αυγούστου (Τιμίου Ιωάννου του Προδρόμου), πανηγύρι.

Χαρωπό:

23 Απριλίου (αγίου Γεωργίου) ή τη δεύτερη ημέρα του Πάσχα, πανηγύρι.

Πρώτο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου, «Αναπαράσταση της Ποιμενικής ζωής του χωριού» από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Χαρωπού στην εξοχική τοποθεσία «Γραμματίκι» (1χλμ. βόρεια του χωριού). Η εκδήλωση περιλαμβάνει παραδοσιακά όργανα, τοπικούς χορούς και τραγούδια.

Χορτερό:

16 και 17 Ιανουαρίου (αγίου Αντωνίου), διήμερες θρησκευτικές εκδηλώσεις.

23 Απριλίου (αγίου Γεωργίου) ή τη δεύτερη ημέρα του Πάσχα, πανηγύρι.

Συνοικισμός Φαιάς Πέτρας

Αγίου Γεωργίου, πανηγύρι και διήμερες πολιτιστικές χορευτικές εκδηλώσεις.

Προφήτη Ηλία, πανηγύρι με πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Συνοικισμός Θερμοπηγής

28 και 29 Ιουνίου (Πέτρου και Παύλου), διήμερες θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ήθη και έθιμα στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Βαμβακόφυτο

Έθιμο της μετάβασης στην Ιερά Μονή του Τιμίου Προδρόμου Σερρών:

Μια φορά το χρόνο, όλοι οι κάτοικοι του χωριού μεταβαίνουν στο ιστορικό Μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου των Σερρών, σε ανάμνηση παλαιού εθίμου την εποχή της Τουρκοκρατίας, όταν οι κάτοικοι πήγαιναν με τα πόδια στη Μονή για να παρακαλέσουν τον Άγιο να σώσει το χωριό από μεγάλη συμφορά. (Η εκδήλωση λέγεται «Πρόδρομος»). Σε ανταπόδοση αυτής της επίσκεψης, οι μοναχές της Ιεράς Μονής επισκέπτονται το χωριό, το Σάββατο παραμονή της Κυριακής της Ορθοδοξίας, φέρνοντας μαζί τους και την Τιμία κέρα του κήτορα της Μονής.

Αποκριάτικο έθιμο των «Μπαμπούγερων»: Πρόκειται για ένα παλιό παραδοσιακό καρναβάλι, που διοργανώνεται εδώ και χρόνια την Κυριακή της Τυροφάγου. Το έθιμο αυτό αναβιώνει μια πολύ παλιά ιστορία, η οποία αντιγράφει την κοινωνία με σατιρικές επινοήσεις, που ανακαλύπτει ο κάθε καρνάβαλος, προσθέτοντας θέματα της συγκεκριμένης εποχής.

Άναμμα της φωτιάς: Το δρώμενο αναβιώνει την Αποκριά. από τον Μορφωτικό Λαογραφικό Όμιλο Βαμβακοφύτου, στην πλατεία του χωριού με λαϊκό γλέντι.

ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΤΟΥΣΣΗΣ

τηλ. 23213.52900

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Η **Σκοτούσσα** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 18 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός του Δήμου (απογραφή 2001), 5.409 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

**Αμμουδιάς - Γεφυρουδίου - Μελενικισίου - Νέας Τυρολόης-
Παλαιοκάστρου**

Ιστορικά στοιχεία

Κατά τον Πλίνιο περίπου στο σημείο στο οποίο βρίσκεται η έδρα του Δήμου, στην αρχαιότητα βρισκόταν η πόλη Κοτούσα. Κοντά δε στην ευρύτερη περιοχή της σημερινής Σκοτούσσας, μετά από ανασκαφές, βρέθηκαν χάλκινα νομίσματα του 2^{ου} π.Χ. αιώνα στη μια πλευρά των οποίων απεικονίζονταν ο Ηρακλής και στην άλλη υπήρχε η επιγραφή «Κοτουσαίων». Ωστόσο, από αρχαιολογικής πλευράς, τίποτα δεν είναι μέχρι σήμερα, απόλυτα τεκμηριωμένο. Την εποχή της Ρωμαιοκρατίας από την περιοχή διέρχονταν η περίφημη Εγνατία Οδός. Υπήρχε μάλιστα και ειδικός σταθμός για την αναγκαία αλλαγή των αλόγων.

Ο Δήμος Σκοτούσσης σήμερα

Η Σκοτούσσα βρίσκεται ΒΔ της πρωτεύουσας του Νομού και απέχει από αυτήν 18 χλμ. Το κλίμα είναι ηπειρωτικό με χαρακτηριστικό γνώρισμα τους συχνούς δυνατούς ανέμους. Το έδαφος είναι πεδινό και εύφορο. Ο γεωργικός κλήρος που αναλογεί ανά κάτοικο είναι περίπου 25 στρ. Ελάχιστες οικογένειες έχουν πάνω από 100 στρ. χωράφια. Για να συμπληρώσουν το οικογενειακό τους εισόδημα αρκετοί από τους κατοίκους εργάζονται στις υπάρχουσες βιομηχανίες.

Αξιοθέατα

Στη **Σκοτούσσα** ενδιαφέρον παρουσιάζει ο σιδηροδρομικός σταθμός ο οποίος κτίστηκε το 1895. Κατά τον εμφύλιο πόλεμο, το έτος 1946 κάηκε και

ανοικοδομήθηκε ξανά το 1949 και από τότε συνεχίζει να λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Στο Δ.Δ. του **Μελενικισίου** ξεχωρίζει το **Φαράγγι του Νυμφορέματος**, το οποίο βρίσκεται στον ορεινό όγκο της περιοχής και αποτελεί κατάλληλο χώρο για περιπάτους και αναψυχή. Στην πλατεία του διαμερίσματος δεσπόζει λιθανάγλυφη βρύση σπάνιας αρχιτεκτονικής μορφής, κτισμένη σύμφωνα με πληροφορίες τον 17^ο αιώνα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το παλιό Δημοτικό Σχολείο, που είναι κτισμένο στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και σήμερα στεγάζει τον Πολιτιστικό Σύλλογο.

Στο Δ.Δ. της **Νέας Τυρολόης** ενδιαφέρον παρουσιάζουν: το **παλιό Σχολείο** του οποίου η κατασκευή χρονολογείται από το 1929, η **παλιά βρύση** με στέρνα, στην τοποθεσία «Ρεματιά», το νερό της οποίας στο παρελθόν ήταν πόσιμο και σήμερα χρησιμοποιείται μόνο από τους γεωργούς.

Σε κοντινή απόσταση από το Δ.Δ. του **Παλαιοκάστρου** βρίσκεται **λιθανάγλυφη βρύση** σπάνιας αρχιτεκτονικής μορφής και σε κοντινή απόστασης ο παλιός ιερός ναός **Αγίου Δημητρίου**.

Ιερά Μονή

Αγίου Προδρόμου [Τιμίου Σταυρού] Παλαιοκάστρου

Σε απόσταση 3 χλμ. βόρεια του Παλαιοκάστρου, στην πλαγιά ενός ορεινού όγκου του όρους Βροντού, βρίσκεται η Ιερά Μονή Αγίου Προδρόμου. Αναφέρεται και ως Μονή του Τιμίου Σταυρού, ενώ στην Τουρκοκρατία επικράτησε η ονομασία «Μονή της Κούλας», από το παρακείμενο χωριό. Η Μονή είναι ορατή από την Εθνική οδό Σερρών – Προμαχώνα και απ' όλο τον κάμπο των Σερρών. Κτίσθηκε στα τέλη του 1879 με αρχές του 1880 και λειτούργησε στις 10 Φεβρουαρίου του 1880.

Παναγυρίζει στις 14 Σεπτεμβρίου, ημέρα της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού (αντί της εορτής του προστάτη αγίου της). Η ημέρα καθιερώθηκε, επειδή συνέπιπτε με τον εορτασμό της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου στο Μενοίκιο. Έτσι η Μονή απέκτησε, παράλληλα και την ονομασία του «Τιμίου Σταυρού».

Ιστορικοί Ιεροί ναοί

Δ. Δ. Παλαιοκάστρου: Ενδιαφέρον παρουσιάζει ο παλαιός ιερός ναός του **Αγίου Δημητρίου**

Δ. Δ. Αμμουδιάς: Η παλιά εκκλησία του χωριού με το παρακείμενο κωδωνοστάσιο είναι κτισμένη το 1874 και διατηρείται σήμερα σε αρκετά καλή κατάσταση.

Δ. Δ. Μελениκιτσιού: Ο ιερός ναός των **Παμμεγίστων Ταξιαρχών**, είναι κτισμένος τον 19^ο αιώνα.

Πολιτιστική υποδομή

- **Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Σκοτούσσης:** Διαχειρίζεται, κατευθύνει και ασκεί την πολιτιστική πολιτική του Δήμου.
- **Λαογραφική έκθεση στο Δ. Δ. Νέας Τυρολόης:** Ανήκει στον Πολιτιστικό Μορφωτικό Σύλλογο Νέας Τυρολόης. Ο Σύλλογος έχει δημιουργήσει έναν χώρο όπου εκτίθενται παλιά αντικείμενα οικιακής και αγροτικής χρήσης. Ο Σύλλογος, λειτουργεί στο κοινοτικό κατάστημα δανειστική βιβλιοθήκη με χίλια και πλέον βιβλία.

Κορυφαία πολιτιστική εκδήλωση

Ετήσια θρησκευτική - εμπορική πανήγυρη

Κάθε χρόνο στη θέση «Πλατάνια», στη Σκοτούσσα τελείται η ετήσια θρησκευτική και εμπορική πανήγυρη, η οποία συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πολλών εκθετών με κάθε λογής προϊόντα, από διάφορα μέρη της χώρας. Η εμποροπανήγυρη η οποία διαρκεί τέσσερις ημέρες –με αφορμή τον εορτασμό των Γενεθλίων της Θεοτόκου, στις 8 Σεπτεμβρίου – έχει αναδειχθεί σε πολιτιστικό γεγονός με σημαντικές εμπορικές και οικονομικές παραμέτρους.

Κατά τη διάρκειά της διεξάγονται διάφοροι αγώνες όπως: αγώνας δρόμου 20 χιλιομέτρων, (ο ονομαζόμενος «Γύρος Δήμου Σκοτούσσης»), ποδοσφαιρικός αγώνας παλαιμάχων, ενώ την τελευταία ημέρα γίνονται αγώνες πάλης. Οι αγώνες διεξάγονται μεταξύ ανδρών υπό τους ήχους των παραδοσιακών ζουρνάδων. Οι παλαιστές φορούν τις ειδικές στολές, τα λεγόμενα «κετσέπια» και το σώμα τους είναι αλειμμένο με λάδι. Την παραμονή, τελείται μέγας Πανηγυρικός Εσπερινός στον ιερό ναό του Αγίου Γεωργίου και ακολουθεί λιτανεία και περιφορά της θαυματουργής εικόνας «Γενέσιον της Θεοτόκου».

Παράλληλα και πριν από την παραμονή της εμποροπανηγύρης, διοργανώνονται 4/ήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις οι οποίες περιλαμβάνουν:

θεατρικές παραστάσεις, παραδοσιακούς χορούς από χορευτικά συγκροτήματα, βραδιά αφιερωμένη στην τρίτη ηλικία κ.ά. Την ευθύνη της διοργάνωσης της εμποροπανηγυρης έχουν ο Δήμος Σκοτούσσης και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σκοτούσσης.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Σκοτούσσα:

Πρώτο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου ο Δήμος Σκοτούσσης και ο τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος, διοργανώνουν τριήμερο σεμινάριο διδασκαλίας παραδοσιακών χορών και τραγουδιών απ' όλη την Ελλάδα. (Το σεμινάριο γίνεται συνήθως σε ξενοδοχείο ή σε κάποια κατάλληλη αίθουσα).

Αμμουδιά:

27, 28, 29 Αυγούστου (Τιμίου Προδρόμου), τριήμερες εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει ο Δήμος Σκοτούσσης και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αμμουδιάς.

Γεφυρούδι:

Αύγουστος, Γιορτές Ειρήνης και Πολιτισμού «Γεφυρουδιανά». Τις εκδηλώσεις διοργανώνει ο Δήμος Σκοτούσσης και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Γεφυρουδίου «Η Ελπίδα». Σκοπός των «Γεφυρουδιανών» αποτελεί η ποιοτική προβολή του τόπου και η πολιτιστική του αναβάθμιση. Οι γιορτές περιλαμβάνουν θέματα από τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό, αθλητικές συναντήσεις και διεθνές φεστιβάλ λαογραφίας.

Μελενικίτσι:

8 Ιανουαρίου, «γιορτή της Μπάμπως». Τις εκδηλώσεις διοργανώνει ο Δήμος Σκοτούσσης, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μελενικιτσίου και ο Σύλλογος Γυναικών «Η Μπάμπω».

8 Μαρτίου, «γιορτή της Γυναίκας».

Τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου, με την συμμετοχή Ελληνικών και ξένων συγκροτημάτων πραγματοποιούνται τριήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις συνάντησης μεταναστών.

7 με 8 Νοεμβρίου (Μεγάλων Ταξιαρχών), θρησκευτικές και εορταστικές εκδηλώσεις.

Νέα Τυρολόη:

Δεκαπέντε μέρες μετά την Ανάσταση (την Κυριακή των Μυροφόρων) ο Δήμος Σκοτούσσης και ο Πολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Νέας Τυρολόης διοργανώνουν το «Αντάμωμα των απανταχού Τυρολοητών». Σκοπός της

εκδήλωσης είναι η σύσφιξη των σχέσεων των απανταχού Τυρολοητών. (Η καταγωγή των κατοίκων της Νέας Τυρολόης είναι από την Ανατολική Θράκη και τον Πόντο). Η διάρκεια των εκδηλώσεων είναι τρεις ημέρες, σύμφωνα με το πρόγραμμα που καταρτίζεται κάθε φορά.

Παλαιόκαστρο:

13 και 14 Σεπτεμβρίου με αφορμή την πανήγυρη της Ιεράς Μονής Τιμίου Σταυρού Παλαιόκαστρου πραγματοποιούνται διήμερες εκδηλώσεις. Τη δεύτερη μέρα το απόγευμα διεξάγονται αγώνες πάλης στο «αλώνι», τον ειδικό χώρο που υπάρχει κάτω από το μοναστήρι.

Άλλες εκδηλώσεις – Ήθη και έθιμα

Την Καθαρά Δευτέρα πραγματοποιούνται εκδηλώσεις σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου, όπως και τις μέρες της Πρωτοχρονιάς γίνονται κοπές βασιλόπιτας.

Μελενικίτσι

Την Καθαρά Δευτέρα στην πλατεία του χωριού αναβιώνει το έθιμο «**Ράμπολ**». Τοποθετείται ένας κατακόρυφος ξύλινος στύλος, ύψους περίπου 4 μέτρων, αλειμμένος με λίπος και στη συνέχεια γίνεται συναγωνισμός μεταξύ των νέων του χωριού ποιος θα μπορέσει να αναρριχηθεί στην κορυφή. Το όλο εγχείρημα έχει αρκετή δυσκολία, αυτός που θα τα καταφέρει παίρνει και τα δώρα που έχουν από πριν προκηρυχθεί.

Περί τα τέλη Απριλίου με αρχές Μαΐου, αναβιώνει το «**Ντούνταλ**». Πρόκειται για έθιμο ικετευτικού χαρακτήρα για βροχή και καλή σοδειά της γεωργικής παραγωγής. Ντύνουν ένα παιδί με κλαδιά και το περιφέρουν στα σπίτια του χωριού, τραγουδώντας το τραγούδι « βάι-βάι ντούνταλε ...» ενώ οι κάτοικοι του χωριού προσφέρουν διάφορα υλικά αγαθά. Η τελετή καταλήγει στην βρύση της κεντρικής πλατείας όπου ξεντύνουν τον «ντούνταλ» με χορούς και τραγούδια. Οι προσφορές των κατοίκων παραδίνονται στην εκκλησία.

Το «**Σάββατο του Λαζάρου**» γυναίκες του χωριού με παραδοσιακή ενδυμασία, γυρίζουν στο χωριό και λένε τα κάλαντα του Λαζάρου.

Στις 7 Αυγούστου αναβιώνει το έθιμο του «**Τσουβαρμέ**». Πρόκειται για πολύ παλιό έθιμο από την εποχή που δεν υπήρχαν ακόμη ταβέρνες στο χωριό και γι' αυτό οι κάτοικοι του Μελενικιτσίου έψηναν από την παραμονή το

απόγευμα το «Τσουβαρμέ» (αρνί ψημένο σκεπασμένο με αλουμινόχαρτο σε παλιό φούρνο που είναι κλεισμένος καλά με λάσπη), το μισό το τρώγανε στο σπίτι με όλη την οικογένεια και το υπόλοιπο την επομένη το πηγαίνανε στη Σκοτούσσα και το τρώγανε εκεί.

Νέα Τυρολόη

«Έθιμο της Βαρβάρας»: Η «Βαρβάρα» είναι ένας χυλός από βρασμένο σιτάρι και σταφίδες στο οποίο μέσα βάζουμε ζάχαρη, κανέλλα, καρύδια, κοπανισμένη φρυγανιά και καβουρδισμένο αλεύρι. Οι νοικοκυρές κάθε χρόνο στις 4 Δεκεμβρίου κάνουν τη «Βαρβάρα» την οποία μοιράζουν στα σπίτια της γειτονιάς. Το ίδιο έδεσμα αναλαμβάνει και παρασκευάζει ο Πολιτιστικός Σύλλογος το οποία προσφέρει ανήμερα της γιορτής της αγίας μετά τη Θεία λειτουργία στην αίθουσα της εκκλησίας.

«Έθιμο του ρυζόγαλου»: Κάθε χρόνο της Αναλήψεως παρασκευάζεται από τις νοικοκυρές ρυζόγαλο σε μικρά δοχεία τα οποία τα μοιράζουν, στη μνήμη των αποβιωσάντων. Ανάλογη εκδήλωση γίνεται και την παραμονή των Χριστουγέννων, όπου παρασκευάζονται οι **«Φουσκίτσες»**, γνωστότεροι και ως λουκουμάδες.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Μπάμπες - Τζιροσαρμάς - Πουσίντα - Κιντέατα (κορυφές από τσουκνίδες)
- Ψωμί σπιτικό - Λαχανοντολμάδες

ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΥΤΑΡΕΩΣ

τηλ. 23213.50900

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Το **Σκούταρι** αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Απόσταση: 9 χλμ. από την πόλη των Σερρών.

Πληθυσμός Δήμου (απογραφή 2001) 7.550 κάτοικοι.

Δημοτικά Διαμερίσματα:

**Αγίας Ελένης - Αδελφικού - Βαμβακούσας - Κάτω Καμήλας- Κοβουκλίου
– Κουμαριάς – Κωνσταντινάτου - Πεπονιάς**

Ιστορικά στοιχεία

Η Μικρασιατική καταστροφή του 1922, εκτός από το κύμα των Μικρασιατών προσφύγων προσέθεσε και το κύμα των Θρακιωτών προσφύγων. Συγκεκριμένα από τον Οκτώβριο του 1922 άρχισαν να καταφτάνουν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες από τη Χορούδα της Προύσας και εγκαταστάθηκαν στο χωριό «Κισπέκη» που ήταν Τουρκικό τσιφλίκι (οι Τούρκοι έφυγαν το 1912 με την έναρξη των Βαλκανικών πολέμων). Το 1924 κατέφθασαν και οι Θρακιώτες πρόσφυγες και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το χωριό να γίνει ένα από τα μεγαλύτερα του κάμπου των Σερρών και λόγω της αριθμητικής υπεροχής να επικρατήσει η κουλτούρα των Θρακιωτών προσφύγων.

Το 1926 δόθηκαν σε κάθε οικογένεια προσωρινά δικαιώματα πάνω στη γη, ενώ το 1933 έγινε η πρώτη διανομή γης, στην οποία κάθε οικογένεια πήρε 28 στρέμματα σε τέσσερις τοποθεσίες, που ανταποκρίνονταν σε τέσσερις διαφορετικές ποιότητες γης. Το Σκούταρι αναγνωρίστηκε σαν Κοινότητα με διάταγμα το 1926 το οποίο δημοσιεύτηκε το 1927.

Ο Δήμος Σκουτάρεως σήμερα

Οι κάτοικοι του Δήμου Σκουτάρεως ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία αλλά και με την κτηνοτροφία, το εμπόριο και με τεχνικά επαγγέλματα. Καλλιεργούνται οπωροκηπευτικά (σε θερμοκήπια και εκτός θερμοκηπίων), τριφύλλι, καλαμπόκι, τεύτλα, σιτάρι κ.ά. Το 1970 νότια του χωριού και σε απόσταση 1 χλμ. ανεγέρθηκε σε έκταση 150 στρεμμάτων εργοστάσιο

τοματοπολιτού από την Ένωση Συνεταιρισμών Ν. Σερρών, ΣΕΚΟΒΕ Α.Ε. Σήμερα το εργοστάσιο εξακολουθεί να λειτουργεί με νέο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Το Σκούταρι στο πρόσφατο παρελθόν αποτέλεσε την πρωτεύουσα του Αναπτυξιακού Συνδέσμου της 7^{ης} Γεωγραφικής Ενότητας του Ν. Σερρών. Αργότερα με την ανακοίνωση από το Υπουργείο Εσωτερικών της νέας χωροθέτησης των Δήμων και Κοινοτήτων, σύμφωνα με το πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας», αποτελεί την έδρα του Δήμου.

Κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις

Αναστενάρια

Κάθε χρόνο στο **Δ.Δ. της Αγίας Ελένης** (21 Μαΐου), κατά τον εορτασμό των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, αναβιώνει το πανάρχαιο **έθιμο των Αναστεναρίων**. Τα «Αναστενάρια» έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον καθώς έχουν διασωθεί αυτούσια και «ζωντανά» μέχρι σήμερα όλα τα λατρευτικά στοιχεία της αρχαιότητας. Το έθιμο αντλεί την καταγωγή του από τα απομακρυσμένα χωριά της Ανατολικής Θράκης. Η γιορτή διατηρεί στη βάση της και σήμερα τα στοιχεία της προχριστιανικής καταγωγής της, αν και με το πέρασμα του χρόνου γίνεται προς τιμήν των αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

Η τελετή αρχίζει από την παραμονή της εορτής (20 Μαΐου) με τη θυσία του ζώου (κουρμπάνι). Είναι πάντοτε αρσενικό μονού αριθμού χρόνων. Λέγεται μάλιστα ότι το ζώο που προορίζεται για θυσία ακολουθεί μόνο του τα όργανα ως τον τόπο της θυσίας. Ταυτόχρονα γίνεται και η μεταφορά των εικόνων από την εκκλησία στο κονάκι. Εκεί τελείται αγρυπνία αλλά ταυτόχρονα γίνεται και η προετοιμασία των μυστών για την οιστροπληξία, που κορυφώνεται την επόμενη ημέρα, παρέχοντας τη δυνατότητα της πυροβασίας και εξασφαλίζοντας στους πιστούς την ακαΐα.

Το πρωί της 21^{ης} Μαΐου οι Αναστενάρηδες μεταφέρουν τα αναστενάρια κωδωνοφόρα εικονίσματα και τα εναποθέτουν στο αγίασμα. Πρόκειται για ένα τόπο ιερό που βρίσκεται μέσα στο άλσος. Οι εικόνες αυτές, οι «χάρες», όπως τις αποκαλούν οι Αναστενάρηδες παριστάνουν τους αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη και όπως υποστηρίζουν οι Αναστενάρηδες είναι αυτές που τους δίνουν την ικανότητα να βαδίσουν στην πυρά.

Το απόγευμα της 21^{ης} Μαΐου τελείται η πρώτη πάνδημος πυροβασία. Η ιερή φωτιά ανάβεται από συγκεκριμένο μύστη, που κατέχει το προνόμιο του λειτουργήματος αυτού από προγονική κληρονομιά. Όταν σχηματισθεί η θράκα, ειδοποιούνται οι Αναστενάρηδες που φτάνουν σε πομπή και αρχίζουν τον κυκλικό χορό γύρω από τη φωτιά κρατώντας τις ιερές εικόνες. Ο ήχος της λύρας και του νταουλιού είναι διαρκώς παρόντες. Στη συνέχεια ο χορός περνά πάνω από τα αναμμένα κάρβουνα.

Οι σημερινοί Αναστενάρηδες στην πλειοψηφία τους είναι απόγονοι προσφύγων που οι παππούδες και οι πατεράδες τους ήρθαν εδώ από την περιοχή των 40 Εκκλησιών, κυρίως όμως από το χωριό Κωστή στα παράλια του Εύξεινου Πόντου και από την Αγαθούπολη της ΒΔ Θράκης, μετά την Μικρασιατική καταστροφή. Το γεγονός της ακαΐας προσελκύει πάρα πολύ κόσμο, όχι μόνο απλούς θεατές, αλλά και επιστήμονες ερευνητές.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Σκούταρι:

Του Αγίου Πνεύματος, πραγματοποιούνται θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Στα πλαίσια των εκδηλώσεων διεξάγονται παλαιστικοί αγώνες. Η ιστορία των αγώνων αυτών στην περιοχή χάνεται στο βάθος των αιώνων. Είχαν καθιερωθεί από τα χρόνια της τουρκοκρατίας και συνεχίζονται από τότε μέχρι και τις μέρες μας. Εκείνα τα χρόνια κατά τη διάρκεια των αγώνων σταματούσε κάθε είδους εχθροπραξία. Σήμερα αγώνες πάλης διοργανώνονται στο χώρο της Αγίας Τριάδας. Ο Δήμος διοργανώνει επίσης αγώνες ιππασίας και σκοποβολής.

Αγία Ελένη:

Την Καθαρή Δευτέρα, αναβιώνει το έθιμο του «**Καλόγερου**». Τη γιορτή αυτή την αρχίζουν οι Αναστενάρηδες και τη συνεχίζουν οι μίμοι, οι οποίοι συμμετέχουν και στην παραδοσιακή θεατρική ομάδα. Τον θίασο του Καλόγερου τον αποτελούν ο «Βασιλιάς», το «Βασιλόπουλο», ο «Καπιστράς», ο «Καλόγερος», η «Νύφη», η «Μπάμπω» και το «Εφταμηνίτικο», οι «Γύφτοι με την αρκούδα» και τέλος οι «Κουρούτζηδες». Αφού επισκεφθούν όλα τα σπίτια, συγκεντρώνονται όλοι οι κάτοικοι στην πλατεία, όπου γίνεται η προετοιμασία του συμβολικού αγρού για τη σπορά και ακολουθεί η σκηνή του θανάτου και της ανάστασης του πρωταγωνιστή «Καλόγερου».

Στα μέσα περίπου Νοεμβρίου, συνήθως ημέρα Κυριακή, διεξάγεται διαγωνισμός φαγητών και πίτας (διαγωνισμός «γαστρονομίας»).

Στα μέσα Ιουλίου, πραγματοποιείται η γιορτή του «καλαμποκιού», ένα λαϊκό πανηγύρι με προσφορά ψημένων καλαμποκιών.

Αδελφικό:

2 Μαΐου (Ανακομιδή των λειψάνων του Μεγ. Αθανασίου), ο Δήμος διοργανώνει πολιτιστικές – εορταστικές εκδηλώσεις.

Βαμβακούσα:

Της Ζωοδόχου Πηγής, πραγματοποιούνται πολιτιστικές – εορταστικές εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει ο Δήμος.

Κάτω Καμήλα:

Του Αγίου Γεωργίου, γίνονται αγώνες σκοποβολής.

Την ημέρα των Απόκριω, γίνεται παρέλαση αρμάτων με μασκαράδες, και τη συμμετοχή τοπικών χορευτικών συγκροτημάτων.

Κοβούκλιο:

21 Φεβρουαρίου, τα «Βαραδάτεια». Εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει το εκκλησιαστικό συμβούλιο σε συνεργασία με τον τοπικό Σύλλογο Γυναικών προς τιμή του οσίου και θαυματουργού Βαραδάτου. Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Σερρών.

Στις 29 Αυγούστου, ημέρα της εορτής του Ιωάννου του Προδρόμου ο Δήμος διοργανώνει διήμερο πολιτιστικών – εορταστικών εκδηλώσεων.

Κουμαριά:

Της Αναλήψεως, ο Δήμος διοργανώνει διήμερο πολιτιστικών – εορταστικών εκδηλώσεων.

Κωνσταντινάτο:

27 Ιουλίου (αγίου Παντελεήμονος) ο Δήμος διοργανώνει πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Αρχές Ιουνίου, γίνεται «Το αντάμωμα των Μικρασιατών». Πρόκειται για εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει ο Σύλλογος Γυναικών Κωνσταντινάτου ο «Άγιος Παντελεήμων» σε συνεργασία με το Δήμο.

Πεπονιά:

15 Αυγούστου, πολιτιστικές εκδηλώσεις τις οποίες διοργανώνει ο Δήμος.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Μουστοκούλουρα - Λάχανο τουρσί - Χοιρινό με λάχανο τουρσί - Φασόλια με λάχανο τουρσί - Σουρβάν κεφτέδες - Κοτόπουλο με τραχανά ή πλιγούρι - Κοτόπουλο με λάχανο τουρσί - Χοιρινό με κουσκούς (κισκέκι) - Καβουρμάς - Αυγά με λαρδί - Κρεατόπιτα.

ΔΗΜΟΣ ΣΤΡΥΜΩΝΑ

τηλ. 23213.53200

Έδρα και Δημοτικά Διαμερίσματα

Ο **Νέος Σκοπός** αποτελεί την έδρα του δήμου. Ο πληθυσμός του δήμου σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ανέρχεται σε 8.123 κατοίκους.

Ο δήμος Στρυμώνα περιλαμβάνει τα δημοτικά διαμερίσματα:

**Βαλτοτοπίου - Μεσοκώμης – Μονόβρυσης – Νεοχωρίου – Παραλιμνίου
- Πεθελινού - Ψυχικού**

Ιστορικά στοιχεία

Στους γύρω λόφους από την έδρα του δήμου το **Νέο Σκοπό** εικάζεται ότι βρίσκονταν η αρχαία κώμη Ολδηνών, όπως μαρτυρεί ενυπόγραφη επιτύμβιος πλάκα η οποία βρίσκεται σε μικρή απόσταση. Τα αρχαιολογικά ευρήματα τα οποία ανακαλύφθηκαν κατά καιρούς ανήκουν στις αρχές του 5^{ου} αιώνα π.Χ. μέχρι και τα βυζαντινά χρόνια. Πρόκειται για μαρμάρινες κεφαλές αγαλμάτων, χάλκινα αγαλματίδια, πήλινα ειδώλια, λυχνάρια, νομίσματα διαφόρων εποχών κ.ά.

Γνωστό στη βυζαντινή εποχή ήταν το **Παραλίμνιο** που ονομαζόταν τότε «Βερνάρους». Σε ένα αυτοκρατορικό διάταγμα του Ανδρονίκου του Β΄ αναφέρεται ότι εκεί υπήρχε ναός της Αγίας Βαρβάρας που αποτελούσε μετόχι της Ιεράς Μονής του Τιμίου Προδρόμου Σερρών.

Ο Δήμος Στρυμόνα σήμερα

Ο δήμος Στρυμόνα βρίσκεται στο κέντρο του νομού Σερρών, νοτιοανατολικά της πόλης των Σερρών. Είναι πεδινή περιοχή και καταλαμβάνει έκταση 122.183 στρεμμάτων. Κύριος τομέας επαγγελματικής απασχόλησης των κατοίκων του δήμου είναι ο πρωτογενής τομέας (γεωργία, κτηνοτροφία) που συγκεντρώνει το 59% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και ακολουθούν ο δευτερογενής (μεταποίηση, τεχνίτες) με 28% και ο τριτογενής (διοικητικά στελέχη, υπάλληλοι γραφείο, έμποροι) με 10%.

Οι κλιματικές συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή, η μορφή του ανάγλυφου και το πλούσιο δυναμικό της πεδιάδας, αποτελούν βασικά στοιχεία ανάπτυξης της γεωργίας. Η ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα

περιορίζεται σε μικρού μεγέθους, κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Τα κύρια αγροτικά προϊόντα της περιοχής είναι το βαμβάκι, τα ζαχαρότευτλα, το καλαμπόκι, η μηδική, η βιομηχανική ντομάτα, το σπαράγγι, το σιτάρι (σκληρό και μαλακό) και το κριθάρι, με σημαντικές προσπάθειες για παραγωγή βιολογικών προϊόντων. Ειδικά στο Δ.Δ. της Μονόβρυσης κύρια ασχολία των κατοίκων είναι η παραγωγή οπωροκηπευτικών και η ανθοκομία. Η κτηνοτροφική δραστηριότητα στο δήμο είναι μικρή και περιορίζεται στην εξυπηρέτηση της τοπικής μόνο αγοράς.

Ιστορικοί τόποι

Μέχρι σήμερα έχουν ανακαλυφθεί σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα στην περιοχή του Ν. Σκοπού, τα οποία ανήκουν σε διάφορες περιόδους της Αρχαιότητας, από τον 6^ο αιώνα μέχρι και τους ρωμαϊκούς χρόνους. Μεταξύ των άλλων, μαρμάρινα μέλη αγαλμάτων, χάλκινα αγαλματίδια, πήλινα ειδώλια, λυχνάρια, τμήματα αγγείων και νομίσματα διαφόρων εποχών πιστοποιούν τη μακρόχρονη ιστορία της πόλης. Επίσης, στο νεκροταφείο του οικισμού αποκαλύφθηκαν πολυάριθμοι τάφοι, ορισμένοι από τους οποίους ήταν πλούσια κτερισμένοι και είχαν θαυμάσια επιτύμβια ανάγλυφα. Ένα τέτοιο ανάγλυφο της ελληνιστικής εποχής που αναπαριστά έναν ιππέα φυλάσσεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Σερρών.

Εξίσου σημαντικός οικισμός της περιοχής κατά την περίοδο της αρχαιότητας ήταν και αυτός που έχει εντοπιστεί στα όρια του σημερινού οικισμού του Πεθελινού (στη θέση «Φυλάκιο»). Πρόκειται για έναν παρόχθιο οικισμό στην πρώτη λίμνη του Αχινού, η έκταση του οποίου υπολογίζεται σε 50 περίπου στρέμματα. Ιδρύθηκε κατά την κλασική εποχή, ενώ τα ευρήματα πιστοποιούν την ύπαρξή του και στην ελληνιστική, ρωμαϊκή και βυζαντινή περίοδο. Στη θέση Βρυσούδια, στο φυσικό λιμάνι της περιοχής, σώζονται λείψανα αποβάθρας και πέτρινοι κίονες, όπου οι ψαράδες του αρχαίου οικισμού έδεναν τις βάρκες τους.

Αξιόλογοι τόποι

Ο ποταμός **Στρυμόνας** –απ' όπου πήρε και το όνομά του ο δήμος–, διασχίζει το νοτιοδυτικό τμήμα του δήμου. Αποτελεί ένα σημαντικό φυσικό πόρο για την περιοχή, πλούσιο σε χλωρίδα και ιχθυοπανίδα. Οι λευκοφυτείες κατά μήκος του ποταμού συμπληρώνουν τη φυσική ομορφιά του δήμου και αποτελούν πηγή συμπληρωματικού εισοδήματος για τους κατοίκους.

Η τάφρος της **Μπέλιτσας** είναι στραγγιστική και αρδευτική τάφρος με πλούσιο υδάτινο δυναμικό. Τροφοδοτείται έμμεσα από τη λίμνη Κερκίνη και αποτελεί μια από τις κύριες πηγές υδροδότησης των αρδευτικών έργων της πεδιάδας του νομού Σερρών. Στις όχθες της Μπέλιτσας συναντάται άγρια βλάστηση και κυρίως ιτιές. Η πυκνή βλάστηση και το πλούσιο υδάτινο δυναμικό συνθέτουν μια εξαίσια εικόνα.

Στις όχθες του ποταμού **Αγίου Ιωάννου**, συναντάται άγρια βλάστηση που αποτελείται κυρίως από ιτιές, σκλήθρα και αγριόλευκες.

Η **λίμνη του Πεθελινού** είναι μια τεχνητή διώρυγα που κατασκευάστηκε κατά τη διάρκεια των έργων αποξήρανσης της λίμνης του Αχινού το 1932. Περιμετρικά της λίμνης υπάρχουν καλαμιώνες, ενώ η ιχθυοπανίδα της λίμνης περιλαμβάνει κυρίως γουλιανούς, μαυρόψαρα και ιταλικά. Η λίμνη αποτελεί και πηγή αλιευτικής δραστηριότητας στη γύρω περιοχή. Στις αρχές του 2004 η λίμνη μπήκε στο πρόγραμμα «Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών» του ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ.

Ιεροί ναοί

Στο **Νέο Σκοπό** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου και τα εξωκλήσια του Προφήτη Ηλία, του Ιωάννου του Προδρόμου, της Αγίας Κυριακής, του Αγίου Λαζάρου και του Αγίου Ανδρέα.

Στο **Βαλτοτόπι** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου και το εξωκλήσι της Αγίας Μαρίας.

Στη **Μεσοκώμη** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου και το εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής.

Στη **Μονόβρυση** υπάρχει ο Ιερός Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και τα εξωκλήσια του Αγίου Σπυρίδωνα και της Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

Στο **Νεοχώρι** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Νεκταρίου και τα εξωκλήσια του Αγίου Γεωργίου και των Αγίων Ραφαήλ και Ειρήνης.

Στο **Παραλίμνιο** υπάρχει ο Ιερός Ναός των Γενεθλίων της Θεοτόκου και το εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής.

Στο **Πεθελινό** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Νικολάου και το εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία.

Στο **Ψυχικό** υπάρχει ο Ιερός Ναός του Αγίου Ιωάννη Θεολόγου και το εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής.

Πολιτιστική υποδομή

- Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Ο.Κ.Α.): Αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο το οποίο λειτουργεί επικουρικά και ως υποστηρικτικός βραχίονας του δήμου, σε ζητήματα ανάπτυξης της περιοχής. Στα θέματα τα οποία σχετίζονται με τον πολιτισμό δραστηριοποιείται στην υλοποίηση κοινοτικών προγραμμάτων όπως: «Νεολαία για την Ευρώπη», «Leonardo de Vinci» και «Inlingua». Συνεργάζεται, επίσης, με τους πολιτιστικούς φορείς της περιοχής για τη διοργάνωση εκδηλώσεων.
- Λαογραφικό Μουσείο Νέου Σκοπού: Βρίσκεται στην έδρα του δήμου Στρυμόνα, και φιλοξενούνται λαογραφικά κειμήλια, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ιστορίας του τόπου. Στο Συνεδριακό Κέντρο «Ορφέας» το οποίο στεγάζεται στο κτίριο του Συλλόγου («Ορφέας») στο Ν. Σκοπό, υπάρχει μια σημαντική συλλογή αντιγράφων 16 πινάκων που αποτελούν μέρος του κήπου Ελληνικής Παιδείας και Πολιτισμού στο Σχίνο Κορινθίας. Τα θέματα που πραγματεύονται οι πίνακες, προέρχονται από τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό.
- Λαογραφικό Μουσείο Νεοχωρίου: Ιδρύθηκε το 1982 με σκοπό τη διάσωση της παράδοσης του Δημοτικού Διαμερίσματος του Νεοχωρίου. Στεγάζεται στο παλιό διδακτήριο του Δημοτικού Σχολείου. Είναι οργανωμένο κατά γωνιές και περιλαμβάνει: Τη γωνιά με τα αγροτικά εργαλεία, το εργαστήρι με τον αργαλειό, τον χώρο με την κουζίνα, το τζάκι, τη σάλα, κούκλες ντυμένες με παραδοσιακές στολές και παλιές φωτογραφίες. Η έκθεση είναι ανοιχτή για τους επισκέπτες μετά από συνεννόηση στα τηλέφωνα: 2321051727 και 2321076254.

Κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις

Ανθοκομική Έκθεση

Τον μήνα Μάιο στο Δημοτικό Διαμέρισμα της **Μονόβρυσης** διοργανώνεται Ανθοκομική Έκθεση. Η έκθεση πραγματοποιείται με τη συνεργασία της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Ο.Κ.Α.), του δήμου Στρυμόνα, του Τοπικού Συμβουλίου και του Σωματείου Παραγωγών της Μονόβρυσης. Πρόκειται για

μία μεγάλη έκθεση στην οποία συμμετέχουν όλοι οι ντόπιοι καλλιεργητές. Είναι το γεγονός της Άνοιξης για το δήμο, αλλά και για ολόκληρο το νομό. Εκατοντάδες είναι οι ποικιλίες των λουλουδιών που παρουσιάζονται από τους εκθέτες. Η γιορτή των λουλουδιών διαρκεί τέσσερις με πέντε μέρες και περιλαμβάνει, εκτός από την έκθεση, ενημερωτικές διαλέξεις για τους αγρότες, πολιτιστικές εκδηλώσεις, παιδικό διαγωνισμό ζωγραφικής και βράβευση των παραγωγών.

«Γιορτές Καλοκαιριού»

Κάθε καλοκαίρι πραγματοποιούνται εκδηλώσεις στο δήμο Στρυμόνα με την επωνυμία «Γιορτές Καλοκαιριού», οι οποίες διοργανώνονται από τους πολιτιστικούς συλλόγους των Δημοτικών Διαμερισμάτων με την υποστήριξη της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Ο.Κ.Α.)

Πολιτιστικές εκδηλώσεις στα Δημοτικά Διαμερίσματα

Νέος Σκοπός: Στις 20 Ιουλίου, την ημέρα της εορτής του Προφήτη Ηλία, μετά τον πανηγυρικό όρθρο πραγματοποιείται το παραδοσιακό «κουρμπάνι». Πρόκειται για ένα Θρακικό έθιμο το οποίο οι κάτοικοι του Νέου Σκοπού φέρνουν κληρονομιά από το Σκοπό της Ανατολικής Θράκης απ' όπου κατάγονται. Εκεί κάθε χρόνο τέτοια μέρα οι πιο εύποροι κάτοικοι του χωριού πρόσφεραν στην εκκλησία, σε ένδειξη ευχαρίστησης προς τον Άγιο, σφάγια προκειμένου να μαγειρευτούν και στη συνέχεια να μοιραστούν στους κατοίκους. Σήμερα για το «κουρμπάνι» οι κάτοικοι του Νέου Σκοπού εργάζονται μέρες πριν. Η αγορά των υλικών γίνεται με χρήματα που συγκεντρώνονται από διάφορες εθελοντικές εισφορές. Το φαγητό είναι μοσχαρίσιο κρέας κοκκινιστό με ρύζι. Η προετοιμασία γίνεται με συλλογική εργασία δημοτών, φορέων και της εκκλησίας. Το μαγείρεμα που γίνεται στον αυλόγυρο του ξωκλησιού του Προφήτη Ηλία, ξεκινά τις πρώτες πρωινές ώρες ανήμερα της γιορτής. Με τη λήξη του Πανηγυρικού Όρθρου τα πάντα είναι έτοιμα και αρχίζει η διανομή του φαγητού και το γλέντι.

Με αφορμή τη γιορτή του Αη Γιάννη του Προδρόμου στις 29 Αυγούστου, διοργανώνεται μια εβδομάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων που αποτελούν θεσμό για το δήμο Στρυμόνα. Πρόκειται για ένα φεστιβάλ γεμάτο θεάματα, γλέντι και επαφή με την παράδοση της Ελλάδας αλλά και του

εξωτερικού. Διοργανωτής των εκδηλώσεων είναι ο Σύλλογος «Ορφέας» Ν. Σκοπού σε συνεργασία με το δήμο.

Βαλτοτόπι: Κάθε χρόνο στις 16 και 17 Ιουλίου, στα πλαίσια του εορτασμού της Αγ. Μαρίνας, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Βαλτοτοπίου διοργανώνει εκδηλώσεις με πολιτιστικό και εορταστικό χαρακτήρα.

Μεσοκώμη: Στα πλαίσια του εορτασμού του Αγ. Γεωργίου εορτάζει η τοπική εκκλησία και πραγματοποιούνται θρησκευτικές εκδηλώσεις.

Μονόβρυση: Πραγματοποιούνται εορταστικές εκδηλώσεις τον Δεκαπενταύγουστο.

Νεοχώρι: Ο δήμος Στρυμόνα σε συνεργασία με τον Μορφωτικό Εκπολιτιστικό Σύλλογος Νεοχωρίου «Οι φίλοι του χωριού» το μήνα Ιούλιο διοργανώνουν πολιτιστική εκδήλωση με την επωνυμία «Καλοκαίρι 2005» στην πλατεία του Διαμερίσματος. Στην εκδήλωση παρουσιάζονται δημοτικοί χοροί από χορευτικά συγκροτήματα διαφόρων συλλόγων.

Παραλίμνιο: Κάθε χρόνο στις 16 και 17 Ιουλίου, στα πλαίσια του εορτασμού της Αγ. Μαρίνας, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Παραλιμνίου διοργανώνει εκδηλώσεις με πολιτιστικό και εορταστικό χαρακτήρα. Επίσης κάθε χρόνο στις 7 και 8 Σεπτεμβρίου διοργανώνεται διήμερο εκδηλώσεων με αφορμή τον εορτασμό των Γενεθλίων της Θεοτόκου.

Πεθελινό: Κάθε χρόνο στις 19 και 20 Ιουλίου, στα πλαίσια του εορτασμού του Προφήτη Ηλία, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πεθελινού διοργανώνει εκδηλώσεις με πολιτιστικό και εορταστικό χαρακτήρα.

Ψυχικό: Κάθε χρόνο στις 24 Ιουλίου ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ψυχικού διοργανώνει εκδηλώσεις πολιτιστικού και εορταστικού χαρακτήρα.

Άλλες εκδηλώσεις – Ήθη και έθιμα

Την παραμονή των Χριστουγέννων η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής, Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης, συγκεντρώνει όλους τους μαθητές των Δημοτικών Σχολείων στο Κλειστό Γυμναστήριο του Γυμνασίου – Λυκείου Ν. Σκοπού. Εκεί πραγματοποιείται μια εορταστική εκδήλωση με μουσική, θέατρο, χορό και δώρα, που έχουν σαν θέμα τους τα Χριστούγεννα.

Ημέρα χαράς και κεφιού έχει καθιερωθεί η Καθαρά Δευτέρα για όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του δήμου Στρυμόνα. Οι κάτοικοι ανταποκρίνονται στο κάλεσμα των Πολιτιστικών Συλλόγων που με κέφι και προθυμία

ετοιμάζουν από πολύ πρῶι ὅ,τι χρειάζεται για να γιορτάσουν τα κούλουμα. Τα κούλουμα περιλαμβάνουν σαρακοστιανά φαγητά, παραδοσιακή φασολάδα, αλλά και γλέντι, φαγοπότι και πέταγμα του χαρταετού.

Παραδόσεις

Η παραδοσιακή κουζίνα του δήμου Στρυμόνα φημίζεται για τις εκλεκτές γεύσεις ὄχι μόνο στα φαγητά, αλλά και στη ζαχαροπλαστική. Οι περισσότερες από αυτές προέρχονται από τη Θράκη και τη Μικρασία, απ' ὅπου και κατάγεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του δήμου. Ενδεικτικά αναφέρουμε: Τους Σκοπιανούς Κουραμπιέδες (Ν. Σκοπό), το Μαντί (Μικρασιάτικο φαγητό στη Μονόβρυση), το Σαραγλί (Παραλίμνιο), Μπάμπες (Νεοχώρι), Κόκορα γεμιστό (Βαλτοτόπι) και Τρυγητό χαλβά (Ψυχικό).

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Βασιλόπιτα από το Ψυχικό - Σκοπιανοί κουραμπιέδες (Νέος Σκοπός) - Σαραγλί (Παραλίμνιο) - Μπάμπες (Νεοχώρι) - Βασιλόπιτα από Νεοχώρι.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΟΡΕΙΝΗΣ

Τηλ/ Fax: 2321056802

Ιστορικά στοιχεία

Πρόκειται για ένα πάρα πολύ παλιό χωριό η ιστορία του οποίου χάνεται στα βάθη των αιώνων. Επίσημα στοιχεία δεν υπάρχουν, μόνο προφορικά. Από γενιά σε γενιά, από παππού στον εγγονό. Μια εκδοχή αναφέρει ότι οι πρώτοι κάτοικοι του χωριού ήταν τρία αδέρφια κτηνοτρόφοι. Ο Έντσιος, ο οποίος κατοικούσε στην τοποθεσία «Ναγλέδα», που ακόμα και σήμερα ονομάζουμε «Έντσιου σπίτια», ο Τούνταν που κατοικούσε στην τοποθεσία «Ιουντάνοβο» και ο Γέρακαρ, ο οποίος κατοικούσε στην τοποθεσία «Γερακαρέ». Αυτοί οι τρεις και μια άλλη ομάδα ανθρώπων, ενώθηκαν λόγω του φόβου των επιδρομών των ληστών και έφτιαξαν το χωριό.

Σύμφωνα με μια άλλη παράδοση οι κάτοικοι του χωριού ήρθαν από την Κέρκυρα. Μετά την ολοκληρωτική επικράτηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σ' ολόκληρη τη Βαλκανική χερσόνησο, ορισμένοι κάτοικοι της Κέρκυρας αντέδρασαν δυναμικά στον τύραννο Σουλτάνο. Οι Τούρκοι τους εξόρισαν σε μια περιοχή απόμερη, κρυμμένη και χαμένη μέσα στο δάσος, πνιγμένη γύρω-γύρω με βουνά, ώστε να τους αποπροσανατολίσουν. Αυτή η περιοχή εξορίας δεν ήταν άλλη από τη σημερινή Ορεινή.

Στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου οι κάτοικοι της Ορεινής αναγκάστηκαν να μεταφερθούν για διάστημα περίπου 3 χρόνων στην πόλη των Σερρών. Όταν επέστρεψαν πίσω στο χωριό, προσπάθησαν όλοι μαζί για ένα νέο ξεκίνημα και μια καινούρια ζωή.

Η Κοινότητα Ορεινής σήμερα

Η Ορεινή βρίσκεται βόρεια της πόλης των Σερρών και είναι χτισμένη στη νότια πλευρά του όρους Λαϊλιά και δυτικά του όρους Μενοίκιου. Έχει πληθυσμό 1.279 κατοίκους με βάση την απογραφή του 2001, εκ των οποίων οι 850 είναι μόνιμοι κάτοικοι. Απέχει από την πόλη των Σερρών περίπου 18 χλμ. Το μεγαλύτερο μέρος του δρόμου που οδηγεί από τη πόλη των Σερρών στην Ορεινή είναι κοινό με αυτό που κατευθύνεται προς τον Λαϊλιά. Λόγω γεωφυσικής ιδιομορφίας έχει παραμείνει κοινότητα και δεν συμπεριλαμβάνεται

σε κάποιον από τους υπάρχοντες δήμους. Αποτελείται από δύο χωριά: Την Άνω Ορεινή και την Κάτω Ορεινή.

Κατά το παρελθόν το χωριό λόγω του καλού κλίματος της περιοχής συγκέντρωνε πολλούς παραθεριστές από την πόλη των Σερρών. Κύρια απασχόληση των κατοίκων αποτελεί η κτηνοτροφία. Είναι φημισμένο το τυρί που παρασκευάζεται στην περιοχή καθώς και η καλή ποιότητα του γάλακτος. Παράγονται επίσης οι φημισμένες «πατάτες Ορεινής», μικρές ποσότητες όσπριων από τα οποία ξεχωρίζουν τα φασόλια για την ιδιαίτερη γεύση τους. Οι κάτοικοι ασχολούνται και με την υλοτομία. Υπάρχει Δασικός Συνεταιρισμός και Γεωργικός Συνεταιρισμός.

Μουσική παράδοση

Στο χωριό Ορεινή εμφανίζεται κατά το πρόσφατο παρελθόν (1978) το μοναδικό φαινόμενο να υπάρχουν 25 γκαϊντατζήδες. Απ' όσο θυμούνται οι γεροντότεροι μόνο αυτά τα όργανα υπήρχαν, με τη συνοδεία του νταχερέ ή του νταουλιού. Υπάρχουν επίσης και δεξιότητες εκτελεστές της φλογέρας.

Παραδοσιακή τέχνη

Στην Ορεινή υπάρχει εργαστήριο κατασκευής παραδοσιακών φορεσιών καθώς και άλλων ειδικών λύσεων για τη ζεστασιά και τη διακόσμηση των χώρων όπως: ριχτάρια, κουρτίνες, σεμέδες, ταγάρια, χαλιά και σκεπάσματα. Πληροφορίες: «Ορεινή Αναπτυξιακή» Κέντρο Διατήρησης & Παραγωγής Παραδοσιακών Προϊόντων Άνω Ορεινής
τηλ. 2321055337

Αξιόλογοι τόποι

Λαϊλιάς

Περνώντας μέσα απ' την κατάφυτη και πλούσια σε νερά κοιλάδα των Αγ. Αναργύρων, βορειοανατολικά της πόλης των Σερρών, βρίσκεται ο «Λαϊλιάς», το καύχημα των Σερραίων, 25 χιλ. από τις Σέρρες, ένα δάσος συνδεδεμένο με χίλιες παραδόσεις και ιστορίες, εκεί ψηλά στην οροσειρά της Βροντούς, που προσφέρεται τόσο για θερινό, όσο και για χειμερινό τουρισμό. Ο Λαϊλιάς αποτελεί ένα σπάνιο παράδειγμα αρμονίας, ανάμεσα στο άγριο τοπίο και τη θαυμαστή ομορφιά του δάσους, έναν τόπο υψηλής αισθητικής και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Διασχίζεται από τα διεθνή, περιπατητικά μονοπάτια E4 και E6.

Η φυσική ομορφιά του Λαϊλιά Σερρών έχει τύχει αναγνώρισης εδώ και αιώνες όπως μαρτυρεί και το συγγραφικό έργο του Τούρκου περιηγητή Εβλιγιά Τσελεμπή το 1668, σύμφωνα με το οποίο *«το θέρετρο αυτό είναι διάσημο σ' όλη τη Ρούμελη, την Αραβία και την Περσία. Είναι τόπος με λαμπρό κλίμα, αληθινός θελξικάρδιος παράδεισος. Στο θέρετρο αυτό ο κόσμος το καλοκαίρι χρειάζεται πανωφόρι, γιατί μερικές φορές χιονίζει και το κρύο είναι δριμύτερο από το χειμώνα»*.

Ασυγκίνητος όμως, δεν έμεινε ούτε και ο Γάλλος πρόξενος και περιηγητής Cousinery, γύρω στο 1814, ο οποίος αφιέρωσε πολλές σελίδες για να πλέξει το εγκώμιο του μαγευτικού αυτού δάσους. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας αποτελούσε, μάλιστα, ένα σημαντικό θέρετρο με σπίτια προκρίτων, τζαμιά και χάνια, ενώ οι μπέηδες έστελναν εκεί τα χαρέμια τους για να παραθερίσουν. Μνημείο της εποχής εκείνης αποτελεί ο βράχος της «Κατίγκας», στην καρδιά του δάσους του Λαϊλιά και στο χείλος μιας βαθιάς χαράδρας στην οποία έπεσε η νεαρή Κατίγκα αυτοκτονώντας, για να μην παραδοθεί στους Τούρκους.

Προπολεμικά ο Λαϊλιάς υπήρξε, επίσης, θέρετρο το οποίο όμως καταστράφηκε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Σήμερα στη βόρεια πλευρά του Αλή Μπαμπά, της υψηλότερης κορυφής, μέσα σε δάσος από οξιές και πεύκα, σε υψόμετρο 1.847 μ., βρίσκεται χιονοδρομικό κέντρο, 27 χιλ. από την πόλη των Σερρών. Διαθέτει μια βασική χιονοδρομική πίστα μήκους 1000μ. και 3 συρόμενους αναβατήρες.

Στην αφετηρία της πίστας γίνονται ενοικιάσεις εξαρτημάτων για σκι, ενώ για τους αρχάριους παραδίδονται μαθήματα εκμάθησης από έμπειρους καθηγητές. Στο τέρμα της πίστας υπάρχει και λειτουργεί ένα ωραιότατο σύγχρονο περίπτερο - σαλέ, με εστιατόριο, αναψυκτήριο, κοιτώνες και κεντρική θέρμανση. Διαθέτει κλίνες για (80) άτομα. Κάθε χρόνο στην πίστα γίνονται πανελλήνιοι αγώνες καταβάσεων δρόμου αντοχής, περιφερειακά πρωταθλήματα, διεθνείς, τοπικοί και άλλοι χιονοδρομικοί αγώνες. Το χιονοδρομικό κέντρο λειτουργεί κάθε Παρασκευή – Σάββατο – Κυριακή και όλες τις αργίες. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από καλή χιόνωση, που διαρκεί 3 ½ με 4 μήνες το χρόνο.

Ιεροί ναοί

Κάτω Ορεινή: Ξεχωρίζει ο Ναός των Αγ. Αναργύρων ο οποίος είναι και ο παλαιότερος στην περιοχή. Ο ναός της Αγ. Μαρίας, αν και μεταγενέστερος, είναι και αυτός παλαιός χτισμένος περίπου το 1870.

Άνω Ορεινή: Εδώ βρίσκεται ο ναός της Αγ. Τριάδος, εορτάζει όμως την ημέρα του Αγίου Πνεύματος και του Αγ. Δημητρίου όπου και γίνεται κουρμπάνι.

Στην περιοχή του Λαϊλιά, στην τοποθεσία Αλή Μπαμπάς, μέσα σε μια βραχώδη σπηλιά βρίσκεται το εξωκλήσι της Αναλήψεως. Τη μέρα της εορτής γίνεται κουρμπάνι με τη συμμετοχή πλήθους πιστών από την περιοχή.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κάθε έτος στην Ορεινή Σερρών είναι:

Τα Θεοφάνεια (Καρναβάλι)

Του Αγίου Πνεύματος (λαϊκό πανηγύρι)

Της Αγίας Μαρίας (λαϊκό πανηγύρι)

Χορευτική Συνάντηση Ορεινής (χορευτικές εκδηλώσεις)

Άλλες εκδηλώσεις – Ήθη και έθιμα

Γάμος

Όπως για κάθε χωριό έτσι και για την Ορεινή το ιερό αυτό μυστήριο αποτελεί ξεχωριστό γεγονός. Η τελευταία εβδομάδα του γάμου είναι και η πιο σημαντική, μια και η όλη προετοιμασία φτάνει στο αποκορύφωμά της.

Καρναβάλια

Σημαντικότερο στοιχείο της λαϊκής παράδοσης της Ορεινής αποτελούν τα καρναβάλια. Η συγκεκριμένη ημέρα είναι ξεχωριστή για το χωριό. Γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 7 Ιανουαρίου, ημέρα που τιμάται ο **Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής**. Σύμφωνα με μαρτυρίες των ηλικιωμένων είναι ένα έθιμο που έχει βαθιές ρίζες.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Φασολάδα με χοιρινό - Γίγαντες σκορδάτοι - Πατάτες με πράσα κρασάτα - Πατάτες και κρεμμύδια στα κάρβουνα η στη χόβολη - Φασόλια φούρνου -

Πατάτες νησίσιμες - Μουσακά - Λικέρκράνα - Βυσσινάδα - Λικέρ
τριαντάφυλλο - Ραβανί - Μαρμελάδες πορτοκάλι ή λεμόνι - Κυδώνι γλυκό
κουταλιού - Πορτοκάλι - Παραδοσιακός τραχανάς - Παραδοσιακό γιαούρτι
- Παραδοσιακό τυρί - Μυζήθρα - Παραδοσιακά φύλλα για πίτα -
Κολοκυθόπιτα - Πίτα με πράσο και ρύζι - Πίτα με σπανάκι και τυρί - Παστό
κρέας Λάχανο με παστό κρέας - Λουκάνικα χωριάτικα - Πατάτες φούρνου

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ

Τηλ/FAX. 2321085225/85274

Η Κοινότητα Άνω Βροντούς σήμερα

Η **Άνω Βροντού**, βρίσκεται σε υψόμετρο 1.050 μ, στο ΒΑ τμήμα του νομού Σερρών, στα σύνορα με το Ν. Δράμας και απέχει από την πόλη των Σερρών 30 χλμ. ορεινής διαδρομής με πολλές στροφές. Είναι «κρυμμένη» σε μία πανέμορφη και καταπράσινη λεκάνη των ορέων Βροντούς, ανάμεσα στην κορυφή του Λαΐλιά και του Μενοίκιου όρους. Η βλάστηση στην περιοχή αυτή παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία δέντρων και φυτών. Υπάρχουν πυκνά δάση από οξιές και έλατα, πολλές καρυδιές, φουντουκιές, ξινομηλιές, αγριοαπιδιές και κρανιές. Υπάρχει επίσης μεγάλη ποικιλία από διάφορα είδη τσαγιού, βοτάνων και αγριολούλουδων.

Καταγωγή – Πληθυσμός

Σήμερα η Άνω Βροντού έχει πληθυσμό 1.279 κατοίκους βάση της απογραφής του 2001. Οι ντόπιοι κάτοικοι, πριν από ένα αιώνα ήταν πάνω από 6.500 και ανέπτυξαν τις τέχνες και τα γράμματα. Το 1924 ελληνικής καταγωγής πρόσφυγες από την Καππαδοκία, από τα χωριά Χαμίντιε και Καρατζορεν της Καισάρειας, περιπλανώμενοι σε πολλούς τόπους της Ελλάδας, γράφοντας τη δική τους οδύσσεια, επέλεξαν τελικά και εγκαταστάθηκαν στη συγκεκριμένη περιοχή.

Οι πατάτες της Άνω Βροντούς

Μια από τις κυριότερες παραγωγικές δραστηριότητες των κατοίκων είναι η παραγωγή γεώμηλων. Οι πατάτες της Βροντούς από τα παλιά ακόμη χρόνια ξεχώριζαν για τη γεύση τους και αποτελούσαν το «σήμα κατατεθέν» του χωριού.

Η ονομαστή γεύση της πατάτας της περιοχής οφείλεται στις ιδιαίτερες κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες. Λόγω του παρατεταμένου χειμώνα γίνεται μόνο μια καλλιεργητική περίοδος ανά έτος με αποτέλεσμα η ωρίμανση της πατάτας να είναι πλήρης, ενώ ταυτόχρονα οι χαμηλές θερμοκρασίες βοηθούν την πατάτα να συσσωρεύσει υψηλό ποσοστό αμύλου, που την κάνει ιδιαίτερα νόστιμη.

Τα παλιά τα χρόνια οι παραγωγοί της Άνω Βροντούς αποθήκευαν τις πατάτες σε «κουμούλες», τις συγκέντρωναν δηλαδή σε κάποιο ιδανικό σημείο του χωραφιού και τις σκέπαζαν με φτέρη και από πάνω με χώμα. Με τον τρόπο αυτό μπορούσαν να τις διατηρήσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Στις μέρες μας η παράταση του «λήθαργου» μπορεί να διαρκέσει πάνω από 6 μήνες από τη στιγμή της συγκομιδής. Αυτό γίνεται σε αποθήκες με χαμηλά επίπεδα θερμοκρασίας (5 – 6° C) και υγρασία γύρω στο 90%.

Σήμερα στην Άνω Βροντού δραστηριοποιείται ένα υπερσύγχρονο συσκευαστήριο πατάτας με την επωνυμία «Το αστέρι της Πατάτας», στο οποίο γίνεται καταρχήν διαλογή, επεξεργασία και τυποποίηση του προϊόντος. Στη συνέχεια γίνεται η διανομή και η παρακολούθηση της διάθεσής του μέχρι να φτάσει στον τελικό αποδέκτη, τον καταναλωτή.

Αξιόλογοι τόποι

Ξεκινώντας από τις Σέρρες ο επισκέπτης της Άνω Βροντούς θα διασχίσει μία πανέμορφη διαδρομή μέσα από ένα δάσος με φουντουκίες, θεόρατες οξίες, και ποταμάκια με κρυστάλλινο νερό. Στην είσοδό του βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου, χτισμένη το 1835 με το άριστα κατασκευασμένο ξυλόγλυπτο τέμπλο φτιαγμένο από τεχνίτες της περιοχής. Στο κέντρο του χωριού δεσπόζει μια μεγάλη άγρια λεύκα και μια βρύση κατασκευασμένη το 1878. Το σχολείο του χωριού θεωρείται ιστορικό καθώς κατασκευάστηκε το 1860 και τα παλιά χρόνια λειτουργούσε και ως ημιγυμνάσιο. Οι πρώτοι διδάσκαλοι ήταν καλόγεροι από το μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ερειπωμένη εκκλησία της Παναγίας κατασκευασμένη το 1870 η οποία όμως κάηκε το 1913, καθώς και τα ερείπια του παλιού εργοστασίου κατασκευής σιδήρου, όπως και τα οχυρά του Μεταξά.

Ιεροί ναοί

Στην είσοδο της κοινότητας βρίσκεται η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου Είναι χτισμένη το 1835 με ξυλόγλυπτο τέμπλο φτιαγμένο από ντόπιους τεχνίτες. Βορειοδυτικά του χωριού υπάρχει το παλιό καμπαναριό χτισμένο το 1870.

Οι καμπάνες της Άνω Βροντούς

Την τέχνη της κατασκευής της καμπάνας τη γνώριζαν πολύ καλά οι κάτοικοι της Άνω Βροντούς πριν από ένα αιώνα. Την εποχή εκείνη

λειτουργούσαν καμπανοποιεία στο χωριό, όπου κατασκευάζονταν οι ξακουστές Βροντουλιώτικες καμπάνες.

Το καμπαναριό του χωριού το οποίο είναι ορατό από μεγάλη απόσταση, είναι χτισμένο το 1870 και σήμερα αριθμεί τέσσερις καμπάνες διαφορετικών διαστάσεων οι οποίες κατασκευάστηκαν τα έτη 1906 – 1911.

Εκτός από τις καμπάνες στην Άνω Βροντού κατασκευάζονταν και χειροποίητοι μηχανισμοί ωρολογίων. Ένας τέτοιος μηχανισμός υπάρχει στο καμπαναριό της Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Σερρών, αλλά και στο χωριό Τέτοβο στην περιοχή Άνω Νευροκοπίου στη Βουλγαρία.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Στα τέλη Ιανουαρίου με αρχές Φεβρουαρίου με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Συλλόγου Α. Βροντούς διοργανώνεται ετήσια συνάντηση των Βροντουλιωτών.

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Φασόλια με αρνίσιο μπούτι - Φασόλια σαλάτα με λαδόξυδο - Φασόλια φούρνου - Πατάτες γιαχνί - Πατατόπιτα - Πατάτες με κρεμμύδια - Πατατοσαλάτα - Πατατοκεφτέδες.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΚΙΣΤΡΟΥ

τηλ. 2323041296

Η Κοινότητα Αγκίστρου σήμερα

Η κοινότητα Αγκίστρου βρίσκεται στα σύνορα του Ν. Σερρών με την Βουλγαρία, σε ένα λεκανοπέδιο κοντά στα οχυρά του Ρούπελ, στους πρόποδες του όρους Αγκίστρο. Έχει πληθυσμό 657 κατοίκους (απογραφή 2001). Απέχει από τον Προμαχώνα (σύνορα με τη Βουλγαρία) 10 χλμ. και από τις Σέρρες 50 χλμ.

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80 το Αγκίστρο ήταν ένα μικρό σχεδόν ξεχασμένο χωριό. Ελάχιστοι ήταν εκείνοι οι ταξιδιώτες που γνώριζαν ακόμη και την ίδια την ύπαρξή του. Τη δεκαετία του '90 γνώρισε, όμως, μια πρωτοφανή άνθηση. Η αξιοποίηση, η ανάδειξη και η προβολή του φυσικού του πλούτου και κυρίως των ιαματικών νερών της περιοχής συνέβαλαν στην κατακόρυφη αύξηση των επισκεπτών και στην δημιουργία επενδύσεων.

Συνέπεια της ανάπτυξης ήταν η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με αποτέλεσμα ο πληθυσμός των ανθρώπων που διαμένει στο χωριό να φθάσει σήμερα τους 500 κατοίκους από 300 που ήταν το 1990. Τα τελευταία μόνο χρόνια κατασκευάστηκαν 50 σπίτια. Σήμερα λειτουργούν δύο υδροθερμικοί σταθμοί παραγωγής ρεύματος καθώς κι ένα εμφιαλωτήριο νερού.

Ιαματικές πηγές Αγκίστρου

Στο Αγκίστρο βρίσκεται μια από τις καλύτερες ιαματικές πηγές της Ευρώπης 170 κυβικών μέτρων το δευτερόλεπτο και με θερμοκρασία 40,5° C. Τα νερά χαρακτηρίζονται αλκαλικά, υδροανθρακικά και ενδείκνυνται για την θεραπεία παθήσεων του μυοσκελετικού συστήματος όπως ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, παραμορφωτική αρθρίτιδα, δισκοπάθειες, μυαλγίες κ.ά. παθήσεις. Στην θέση των ιαματικών πηγών λειτουργούν σε καθημερινή βάση 6 χαμάμ και ξενοδοχείο με όλες τις ανέσεις. Ένα δεύτερο ξενοδοχείο λειτουργεί μέσα στην κοινότητα. Ο ταξιδιώτης μπορεί να επισκεφθεί το πρότυπο ιχθυοτροφείο πέστροφας που λειτουργεί μέσα σ' ένα καταπράσινο περιβάλλον όπου παράλληλα προσφέρεται και εξαιρετικό φαγητό.

Η ιστορία του χαμάμ

Το χαμάμ του Αγκίστρου θεωρείται ως ένα από τα παλαιότερα της Ελλάδας. Χτίστηκε γύρω στα 950 μ.Χ. και αποτέλεσμά της ανάμιξης πολιτισμών (ελληνικού, ρωμαϊκού και μουσουλμανικού). Πρόκειται για τις αρχαίες θέρμες, οι οποίες μπορεί να λησμονήθηκαν στη Δύση όμως διατηρήθηκαν στην Ανατολή. Χαρακτηρίζεται σαν ένα πραγματικό πολιτισμικό μνημείο. Επί τουρκοκρατίας λέγεται ότι το χαμάμ το χρησιμοποιούσε ο τοπικός μπέης και το χαρέμι του.

Ιερόι Ναοί

Ιερός ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου

ΤΟΠΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Ντιπ πέστροφας - Πέστροφες τηγανιτές - Πέστροφες της πριγκίπισσας.

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΧΛΑΔΟΧΩΡΙΟΥ

τηλ. 2323061240 Fax 2323061242

Η **διευρυμένη Κοινότητα Αχλαδοχωρίου** έχει πληθυσμό 1.258 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, και προήλθε από την συνένωση των χωριών:

Αχλαδοχωρίου – Καπνόφυτου και τον Οικισμό **Καρυδοχωρίου**

Ιστορικά στοιχεία

Οι πιο γνωστές Πελασγικές, Θρακικές, Παιονικές και άλλες φυλές στην περιοχή των Σερρών οι οποίες αργότερα αποτέλεσαν επαρχίες του Μακεδονικού κράτους, ήταν η Οδομαντική, η Ηδωνίδα, η Βισαλία και η Σιντική. Σε μία από αυτές τις αρχαϊκές περιοχές ανήκε και η Γκραντίστα. Γραπτά κείμενα που να προσδιορίζουν την ακριβή θέση της περιοχής δεν υπάρχουν. Από προφορικές αναφορές των κατοίκων του Αχλαδοχωρίου εικάζεται ότι βρισκόταν 3 με 4 χλμ. βόρεια του χωριού. Αναφέρεται ότι η Γκραντίστα καταλάμβανε έκταση περίπου πενήντα χιλιάδων στρεμμάτων. Είχε τοίχος το οποίο προφύλασσε τους κατοίκους από τις επιδρομές των ληστών. Μετά από πολλές επιθέσεις πυρπολήθηκε και λεηλατήθηκε. Κάποιοι από τους κατοίκους, μετά την επιδρομή, φεύγοντας κατασκήνωσε νοτιότερα και σε απόσταση μισής ώρας με τα πόδια, κάτω από μία αχλαδιά. Σταδιακά συγκεντρώθηκαν και άλλοι, δημιουργώντας έτσι μια νέα πολιτεία, το χωριό Κρούσοβο, δηλαδή Αχλαδιές.

Γύρω στα 1910 το Κρούσοβο ήταν κεφαλοχώρι με πληθυσμό περίπου 5.000 κατοίκους και με σπουδαία λόγω της τοποθεσίας του στρατηγική σημασία. Τον πληθυσμό του συνέθεταν Έλληνες, Βούλγαροι και Τούρκοι. Οι Μακεδονομάχοι μετά από αιματηρές μάχες κατάφεραν να απωθήσουν τους Βουλγάρους και να διατηρήσουν την Ελληνικότητα της περιοχής. Κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου έφυγαν και οι τελευταίοι Τούρκοι με τις οικογένειές τους. Οι τελευταίοι εναπομείναντες Βούλγαροι απομακρύνθηκαν οριστικά μεταξύ 1919 και 1920. Από τότε το Κρούσοβο μετονομάστηκε σε Αχλαδοχώρι.

Η Κοινότητα Αχλαδοχωρίου σήμερα

Το Αχλαδοχώρι απέχει από τη πόλη των Σερρών 42 χλμ. και βρίσκεται πολύ κοντά στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Η περιοχή χαρακτηρίζεται κυρίως ως ορεινή και ημιορεινή (το χωριό είναι χτισμένο σε οροπέδιο ύψους 528 μέτρων) με λίγες πεδινές εκτάσεις. Γύρω από την κοινότητα υπάρχει ένα όμορφο δάσος που το διασχίζουν καθαρά και γάργαρα νερά. Έντεκα πέτρινα γεφύρια βρίσκονται στον ποταμό Κρουσοβίτη, χτισμένα από ντόπιους τεχνίτες και αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της λαϊκής αρχιτεκτονικής.

Ιστορικοί τόποι

Αξιόλογοι τόποι

Ο ορεινός όγκος του Λαϊλιά αποτελεί το κυρίαρχο στοιχείο του φυσικού περιβάλλοντος της Κοινότητας. Τα δάση του Αχλαδοχωρίου καλύπτουν περίπου 27.000 στρ. δημιουργώντας ένα μαγευτικό τοπίο και ένα φυσικό πόρο ύψιστης αξίας. Μπαίνοντας στο δάσος ο επισκέπτης μαγεύεται από τα κελαδήματα των σπίνων και των τρυγονιών, ενώ μπορεί ακόμα να συναντήσει πέρδικες, κοκκινολαίμηδες, σουσουράδες, σπουργίτια ή και αρπαχτικά πουλιά συνθέτοντας έτσι ένα ειδυλλιακό τοπίο. Πλούσια είναι η περιοχή σε θηράματα. Γουρούνια, λαγοί, κίσσες, ορτύκια, κοτσύφια, μπεκάτσες, πέρδικες, προκαλούν τους κυνηγούς, κυρίως στις ελεγχόμενες κυνηγητικές περιοχές, όπου υπάρχει άφθονο θήραμα. Οι λιγοστές εμφανίσεις λύκων και αλεπούδων, συμπληρώνουν το βασίλειο των ζώων της περιοχής.

Το πρώτο πράγμα που αντικρίζει ο επισκέπτης του Αχλαδοχωρίου είναι η μεγαλοπρεπής εκκλησία του **Προφήτη Ηλία**, που είναι κτισμένη σε ένα ψηλό λόφο. Απέναντι ακριβώς απλώνεται το βουνό του Αγίου Κωνσταντίνου, και πιο πέρα στη χαράδρα της Αναλήψεως βρίσκεται το **Ιερό Προσκυνητάρι Ανάληψης**, στους πρόποδες του «Αλή Μπουντούς» (Όρος Όρβηλος).

Πέτρινα Γεφύρια

Έντεκα πέτρινα γεφύρια βρίσκονται στα ποτάμια του Κρουσοβίτη και της Μπέλιτσας, λίγο έξω από το χωριό. Είναι το μοναδικό χωριό στην Ελλάδα με τόσο πολλά πέτρινα γεφύρια και η ύπαρξή τους εξηγείται από την μεγάλη ανάπτυξη που είχε παλιότερα το Αχλαδοχώρι (προπολεμικά αριθμούσε 10.000 κατοίκους) και από το εξαιρετικά διακεκομμένο και δύσβατο έδαφος στις χαράδρες των δύο ποταμών. Τα μονότοξα ή δίτοξα πέτρινα γεφύρια,

κατασκευασμένα με υλικά της περιοχής, δένουν αρμονικά με το περιβάλλον και συμπληρώνουν την ομορφιά του φυσικού τοπίου.

Ιερές Μονές – Ναοί

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το **Ιερό Προσκυνητάρι της Αναλήψεως**. Πρόκειται για κτίσμα της μεταβυζαντινής εποχής και βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Όρβηλος.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης και οι ναοί των **Αγίων Ταξιάρχων** στο Αχλαδοχώρι, ο οποίος κτίστηκε κατά το έτος 1830, καθώς και ο ναός του **Προφήτη Ηλία** Αχλαδοχωρίου που κτίστηκε το 1870 και αποτελεί το μεγαλύτερο μεταβυζαντινό ναό στο νομό Σερρών.

Στο Καρυδοχώρι βρίσκεται ακόμη η εκκλησία του **Προφήτη Ηλία** Καρυδοχωρίου που κτίστηκε το έτος 1850.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Αχλαδοχώρι

Στις 18, 19 και 20 Ιουλίου πραγματοποιούνται πολιτιστικές και λατρευτικές εκδηλώσεις με την ευκαιρία του εορτασμού του πολιούχου Προφήτη Ηλία. Στις 19 Ιουλίου στο Αχλαδοχώρι και το Καρυδοχώρι γίνεται περιφορά της εικόνας και ακολουθεί λαϊκό γλέντι. Στις 20 Ιουλίου στο Καρυδοχώρι γίνεται εκδήλωση στο εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία.

Καπνόφυτο

Στις 14 Αυγούστου γίνεται η περιφορά της εικόνας και ακολουθεί λαϊκό γλέντι. Τη μέρα του Δεκαπενταύγουστου διοργανώνεται ποδοσφαιρικό τουρνουά.

Άλλες εκδηλώσεις – Ήθη και έθιμα

Τη μέρα του εορτασμού του Αγίου Θεοδώρου αναβιώνει το έθιμο της «Γυναικοκρατίας». Το βράδυ της παραμονής της Πρωτοχρονιάς ανάβονται φωτιές που τις λένε «Σύρνιτσες» και ανήμερα της Πρωτοχρονιάς το έθιμο «Σούρβα». Τη μέρα της Καθαράς Δευτέρας γίνεται το έθιμο «Το πιάσιμο του φιδιού».

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΜΑΧΩΝΑ

τηλ/Fax: 2323041201

Η Κοινότητα Προμαχώνα σήμερα

Η κοινότητα **Προμαχώνα** με πληθυσμό 657 κατοίκους (απογραφή 2001) βρίσκεται πολύ κοντά στα σύνορα της χώρας με τη Βουλγαρία και πλησίον του Τελωνείου. Εδώ δεσπόζουν τα οχυρά του Ρούπελ, με τους υπόγειους λαβυρίνθους, 17 μέτρα κάτω από τη γη. Υπήρξαν από τα τελευταία οχυρά που αντιστάθηκαν, όταν οι Γερμανοί έφταναν ήδη στη Θεσσαλονίκη. Στις 10.4.1941 το οχυρό παραδόθηκε με σημαντικές όμως απώλειες για τους κατακτητές: 700 νεκροί και πολλοί τραυματίες.

Η περιοχή Ρούπελ βρίσκεται σε υψόμετρο 322 μέτρων, με το τελευταίο ελληνικό χωριό Προμαχώνας στα «πόδια» του, με θέα το τελωνείο και τα πρώτα μετά τα σύνορα βουλγαρικά χωριά Κουλάτα και Τσουτσολίκοβο. Σήμερα εξακολουθεί να είναι ένα ακριτικό φυλάκιο στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, αλλά το θρυλικό παρελθόν του το έχει μετατρέψει και σε τουριστικό αξιοθέατο.

Σε μικρή απόσταση από τη Κοινότητα (500 μ.) στον δρόμο που οδηγεί στην Κοινότητα Αγκίστρου βρίσκεται το Διασυνοριακό, Διαμετακομιστικό, Εκθεσιακό Κέντρο **Προμαχών Α.Ε.** Κύριος μέτοχος στην Εταιρία Προμαχών Α.Ε είναι η εταιρεία Gennet A.E. Λειτουργεί από το 1999 με τον διακριτικό τίτλο PROCOM και έχει ως κύριο στόχο την παροχή υπηρεσιών σε εταιρείες οι οποίες επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στις αγορές της ευρύτερης Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι κύριες δραστηριότητες της Εταιρείας χωρίζονται σε δύο βασικούς τομείς: Το Εμπορευματικό Κέντρο το οποίο παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες και υποδομές συνδυασμένων μεταφορών και το Εκπαιδευτικό Εμπορικό Κέντρο BIG το οποίο συνιστά ένα σύγχρονο Εμπορικό Κέντρο μέσω του οποίου πραγματοποιούνται πωλήσεις λιανικής και χοντρικής. Το Διασυνοριακό, Διαμετακομιστικό, Εκθεσιακό Κέντρο Προμαχών Α.Ε. αποτελεί ένα πρότυπο και μοναδικό κέντρο για τις Ελληνικές και Ευρωπαϊκές εξαγωγικές εταιρείες, παρέχοντάς τους ολοκληρωμένες υπηρεσίες για την προώθηση των εξαγωγών τους.

Μια από τις δράσεις που αναπτύσσει το BIG του Προμαχώνα έχει να κάνει με το χώρο του πολιτισμού και την διοργάνωση εκδηλώσεων όπως συναυλίες, φεστιβάλ χορευτικών συγκροτημάτων, εκδηλώσεις για τα μικρά παιδιά κ.ά. Ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει τις αγορές με φαγητό και καφέ σε ένα πολύ όμορφο, ευρωπαϊκού επιπέδου περιβάλλον.

Αρχαιολογικός χώρος

Βρίσκεται στην είσοδο της κοιλάδας του μέσου Στρυμόνα και συνδέει τα Βαλκάνια με τον Αιγαιακό κόσμο. Την ανασκαφή έχει κάνει η κα. Χ. Κουκούλη – Χρυσανθακάκη. Έχουν βρεθεί πελεκημένα λίθινα εργαλεία, εδώλια, λεπίδες, μικρά αγγεία, μικρογραφικά κ.ά. ευρήματα, τα οποία χρονολογούνται από τη νεότερη νεολιθική περίοδο της 6^{ης} με τα τέλη της 5^{ης} π.Χ. χιλιετίας.

Ιστορικοί τόποι

Τα οχυρά του Ρούπελ

Κοντά στην εθνική οδό Σερρών – Προμαχώνα που οδηγεί στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα βρίσκονται τα οχυρά του **Ρούπελ**. Πρόκειται για το πιο γνωστό οχυρό στην Ελλάδα. Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο εδώ σταμάτησε η προέλαση του βουλγαρικού και γερμανικού στρατού. Λίγο πριν το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατασκευάστηκε μια νέα οχυρωματική γραμμή. Σκοπός των οχυρών ήταν η αποτροπή εισβολής των εχθρικών στρατευμάτων από τη μεριά της Βουλγαρίας. Το οχυρό αντιστάθηκε τρεις ημέρες στην επίθεση των Γερμανών και εγκαταλείφθηκε από τους υπερασπιστές του, μόνο μετά τη συνθηκολόγηση του ελληνικού στρατού στη Θεσσαλονίκη.

Σήμερα ο επισκέπτης μπορεί να δει μία από τις στοές που διαθέτει το οχυρό, ένα μικρό μουσείο καθώς και το περίπτερο όπου εκτίθενται όπλα, στολές, προσωπικά αντικείμενα, καθώς και ένας κατατοπιστικός χάρτης που απεικονίζει τη μάχη των οχυρών το '41. Το οχυρό του Ρούπελ είναι επισκέψιμο κάθε Σάββατο και Κυριακή, όλες τις εποχές του χρόνου.

Στη θέση «Κλειδί» του παλαιού συνοικισμού του Προμαχώνα υπάρχει αναμνηστική στήλη του Βασιλείου Β΄ (Βουλγαροκτόνου). Εδώ έγινε νικηφόρα μάχη των Βυζαντινών στρατευμάτων με τους Βούλγαρους το έτος 1014.

Ιεροί ναοί

Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου

Πολιτιστική εκδήλωση

Κάθε χρόνο στις 15 Αυγούστου, ημέρα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, γιορτάζει και πανηγυρίζει ο ενοριακός ναός, έχει καθιερωθεί να γίνεται συνάντηση των απανταχού «Προμαχωνιτών». Τις απογευματινές και βραδινές ώρες διοργανώνεται γλέντι με παραδοσιακή μουσική και παραδοσιακούς χορούς.